

De zucarō Ca. CXCVII
Zucarum uel zu-

Zucarum fit de quibusdam cannis et arundinib⁹ que crescunt in stagnis iuxta nilum et illarū cannarū succus dicitur canna mellis de qua fit zucaruz p decoctionē sicut solet fieri sal de aqua. Cane eniz pistate ponunt in lebate et decoquunt ad lentum ignē vsqz ad spissitudinez. et pmo videt ex toto transire in spumaz. sed post facta residua spissius et melius petit fundū. supius aut manet qd est vacuū et spumofum et est minus dulce et foraminofum et inter dentes nō crepitat qm masticat sed euanesct subito bonum aut ecouerfo. bonū enim posituz in uasis rotundis ad solem durū efficit atqz album. Aliud aut citrinū. et est calidius alio. et ideo nō debz in acutis febrib⁹ exhiberi. zucarā aut bona est tpatā i qualitatib⁹ suis. et iō ut dicit ysa. an diet. habet virtutem colatiuam dissoluuiā extenuatiuā. et ventris absqz vlla morsura humectatiuā. et stomachi mundificatiuā. asperitatis pectoris et pulmonis lenificatiuā. vocis clarificatiuā. tussis et raucedinis ablatiuā. humiditatis cōsumptē restitutiū. ponticitatis et amaritudinis speciez aromaticaz tpatiuam. et iō summe vtilis est in medicina vt in electuarijs. in pulueribus in sirupis. vt dicit ysa. in aliquātilū ventres inflat p̄cipue post cibū sumpta qz omne dulce est inflatiuū de natura. defacili etiaz in rubeam coleram trāsmutat si colericis tribuatur. sicut enim acetositas acumen colere rubee rep̄mit et exiguū sic dulcedo quasi ei cōtraria colerā excitat atqz nutrit. vt dicit ysa. in eodem caplo.

Incipit liber. XVIII
De animalibus

Completo tractatu de terre ornatu q̄ ad mineralium et vegetabilium proprietates. quaz facit mentionem sc̄ptura diuina pl̄tmo de proprietatib⁹ rerum sensibilium et p̄cipue animalium est tractandū. et pmo in genera

li. de inde in speciali de singulis animalibus bestijs. s. iumentis et reptilib⁹ quoz nomina in textu et in glosis inferunt. Dicitur aut animal omne qd consistit ex carne et spū vite animatū siue sit aerium vt volatilia. siue aquaticū vt natatilia. siue terrenū sicut se agrestia et gressibilia. scz homines. repulia. bestie et iumenta. **P**onit aut moyses tria animantium genera. scz iumēta. bestias et repulia. vtz in Gen. i. vñ dicit basili⁹ in exameron. Iumenta sunt animalia in vsum et adiutoriu boim mācipata et quedam sunt deputata ad laborandū vt equi. boues et cameli et bmoī. quedā ad lanificium. vt oues et bmoī. quedā ad vescendum. vt sues et porci. **R**epulia autē sunt illa que corpis attractione et extensione nitunt et mouent in antierius vt vmes serpentes et colubz. et sunt tria genera. s. trabētia ore vt vermuculi qui se ore trahūt. et sunt serpētia vt colubz qui vt costaz sese rapiunt. sunt etiam et repenna que in pedib⁹ repunt. vt lacerte et boirace et bmoī. **B**estie aut dicitur quasi vastie qz naturā habēt feritatis. nūc ei vngue seuiūt. nunc cornu nūc dente. vt apri. leones lupi atqz tigrides. cōmuniter in dicitur bestie animalia indomestica que iumētis sunt ferociores naturalit. sed sunt seuientib⁹ bestijs mitiores. vt cerui et bmoī. **I**nest aut cūctis animalibus virtus motiua et sensitua. sed fm magis et minus. nā fm puriore sanguinem et subtiliorem. qdam sunt viuacioris sensus et fortioris estimationis et plurius sagacitatis. hinc est q bos piger est et stabilis. asinus stolid⁹. equus feruens in cōcupiscentia feminaz. lupus indomitus leo audax. vulpes astuta et dolosa. canis gratificus et memor amicitie. et sic de alijs. vñ bonitas vel malicia moruz in animalib⁹ bonitates vel maliciam sequit cōplexionis. vt dicit basili⁹. **I**dem etiaz affirmat **A**risto. in li. de animalibus. dicit ei q differunt animalia fm mores. qz quedam sunt magne mansuetudinis vt vacca ouis. et qdam indomite feritatis vt tigris et aper agrestis et quedam magne audacie et magnanimitatis vt leo. et quedā magne fortitudinis et astucie et malarum opationū vt lupus. vulpes et hyuismōi. **E**t ista diuersitas accidit ex

diuersitate virtutis agentis dissimiliter in diuersis. nā vt dicit idē in li. j. aīalia quedā hnt sanguinē ⁊ quedā non vt apes. ⁊ omne animal rugosi corpis. sed alium habet humorē loco sanguinis. habentia autē sanguinē sunt maioris corpis et virtutis. hinc est q̄ quedam animalia diligūt societate ⁊ gregati incedūt vt cerui et onagri et camelū. et quedā societate fugiunt ⁊ simul socialiter habitare nō possunt vt aues vncorū vnguiū. et bestie q̄ de p̄da viuūt ad hoc dicit **A**uicē. p̄mo li. aīalia q̄ dā sunt vrbana. quedā agrestia ⁊ int̄ oīa aīalia homo nō potest viuere solus ⁊ grues ⁊ apes ⁊ formice cōmunicāt homini in hoc **B**iscrepāt etiā aīalia plurimū in nutrimento vt dicit idem. quedā vescunt̄ solis carnib⁹. sicut leo. ugris. lupus ⁊ h̄mōi. quedam vescunt̄ in differentē omnib⁹ vt canis. muriceps ⁊ h̄mōi quedā graminib⁹ et frugib⁹ nutriunt̄. vt eq̄ cerui ⁊ h̄mōi. Et vt dicit **A**rist. li. j. quedā aīalia hnt ppriū gustabile sicut apes quarū gustabile est mel. ⁊ pauca quedā de numero dulciū sicut araneae gustabile ē musca. viuūt ei de venatione muscarū. ⁊ quedā sunt venātia alia aīalia. vt leolup⁹ ⁊ filia. ⁊ q̄dā sunt accumulantiā suū nutrimentū sicut bericius ⁊ formica. **C**ausa autē quare omne aīal indiget nutrimento. vt dicit **A**uicē. est būditas sube et calor dissoluens h̄miditatē ⁊ aer calidus circūstans. vñ quia p̄nua sit p̄ calorem h̄m̄idi dep̄ditio necessaria est beneficio nutrimenti dep̄diti restauratio. ⁊ quedā querunt victum suū de nocte vt aues lucifuge. ⁊ quedam de die. **D**icit autē **A**rist. sicut ⁊ **A**uicē. q̄ q̄dam aīalia omni tpe sunt siluestria. et q̄dāz semp̄ domestica. vt bō mulus ⁊ capra. ⁊ quedam cito domesticant̄. vt elephas. **D**e omni autē genere aīalium domesticorū inueniunt̄ agrestia sicut siluestris bō siluestris bos siluestris equ⁹ siluestris canis agrestis porc⁹. **E**t quedā aīalia sunt magne impetuositatū ⁊ bellicositatū ⁊ maxie tpe coitus et amoris **I**n omnib⁹ ei aīalibus est appetit⁹ delectationis ⁊ tunc masculi zelant ⁊ pugnant p̄ femis ⁊ quedā animalia ingeniant. vt sint illo tpe eorū coria dura. vt porci agrestes qui p̄fricat̄ se arborib⁹ intrant lutiū ⁊ desiccant. et iō

tūc pugnāt. vt **D**i. **A**rist. et q̄dā aīalia sē magne refrenatōis. et q̄dā magne ire ⁊ tenacis mēorie sicut canis camel⁹ ⁊ asin⁹. ⁊ quedā sē debilit̄ mēorie. vt strucio ⁊ columba. et sol⁹ homo memorat oblita. vt dicit **A**uicē. multa tñ aīalia retinent memorā eorū que vident ⁊ addiscunt. vt dicit **A**rist. li. j. **I**n solis autē hominibus est memoria put memoria subiacet rōni. **E**t iō dicit **A**ug. li. de ci. dei. xj. **E**st inquit admirāda quedā in brutis prudentia in quibus tñ nulla sit pprie loquēdo scientia. q̄dāz tñ in eis similitudo scie reperit̄. euidentē enim habent solercia in educatione fetuū. in edificatione latibuloꝝ et mansionū. in inq̄sitione nutrimentoꝝ. in medicatione vulnerum. in fuga nociuorū. in p̄sagio mutationis temporū futuroꝝ. in cognitione ⁊ amore parū suorum. nā ceruus ceruā diligit. ⁊ leo leenam et vrsus vrsam. ⁊ sic de alijs. **D**icit autē **A**rist. q̄ in omni aīali est radicabile mēbrūz qd̄ p̄ncipium est oīm virtutum naturalū ⁊ spūaliū et aīalium. ⁊ hoc est cor vel aliquid loco eius a cui⁹ radice. vt dicit **A**uicē. incipit omnium aīalium creatio. formatio ⁊ figuratio. formato aīali bruto et p̄fecto. faciem habet reflexā ad suū materiale ⁊ originale p̄ncipium. s. ad ip̄am terrā. **S**ola enim statura erecta est a nature p̄ncipio homini reseruata in quo natura boīs supra cuncta animātia est nobilitata ⁊ mirabiliter sublimata. vt **D**i. poeta. **D**es boīni sublime dedit celumq; videre zc. **P**ropter qd̄ dicit **B**asilus. si homo corpis voluptate fedat̄ obediēdo ventris luxurijs cōparatus est iumentis insipientib⁹ et silis factus est illis. **I**tem dicit **B**asilus. oīa fere terre animalia genitali calore stimulatē ad ppagationē sui generis ⁊ successiones plus animāf et hoc potissime accidit tpe vñali qñ virtus caloris celestis incipit in animalium corpib⁹ qd̄ammodo dñari. **S**imile **D**i. **A**rist. ⁊ etiam **A**uicē. **O**mne inq̄t aīal habens semē generat animal sibi simile. et iō aīali nō valenti seruare seu saluare spēm suā in se dedit natura membrum vt semen expellat. ⁊ aliud mēbrū vt semen recipiat sicut in femina est matrix. et **B**estiale generale omnib⁹ aīalibus in quib⁹ est discretio sexus. qz masculus habet se p̄ modūz

forme, femina p modū materie, et ideo omne fe
mininū bz matrices vel aliud loco matricis
in q̄ suscipiat ferum suū, et hoc accidit diuersi
mode in diuersis, q̄ alio mō in ouantib⁹ et
alio modo in alijs aialibus interius pfecta
aialia p̄cipientib⁹ sicut de multis exemplifi
cat. **A**uic. **P**refert aut̄ aui, sequē aristo, oīa
animalia bñtia sanḡnem nō habentib⁹, et di
cit q̄ illa sumpt̄ sē nobilitiora et maiora in quā
titate et v̄tute exceptis paucis beluis aquari
cis et marinis, et subdit q̄ omne aial habens
sanḡnem nobile quatuor mouet instrumē
tis quia quatuor pedib⁹ vt̄ in brutis, aut du
abus manib⁹ et duob⁹ pedib⁹ vt̄ in homini
bus, silt̄ et duab⁹ alis et duob⁹ pedibus, vt̄
in auib⁹ pennatis, multa tñ inueniuntur ani
mantia plures pedes bñtia, vt̄ in cancriis et
in erucis et in alijs silt̄ et plures alas, vt̄ p̄ in
papilionib⁹ apib⁹ et locustis, in istis minus
viget sanḡnis, q̄ nature est thesaurus, p̄pter
q̄d plus et efficacius opantur quatuor orga
na in p̄mis q̄ multiplicia in secundis, et abili
ora sunt mēbra et efficaciora multum aialiū
ad opandum in pte anteriori q̄ in postero
ri, q̄a calori sanḡnis cordis plus p̄cipiant
et eis vicinuis appropinquāt, generales aut̄
aialium p̄prietates tangit **A**uic, sic dicens,
Comunicant aut̄ q̄dam aialia in membris
vt̄ hō et equ⁹ in carne et in neruo, **D**iscrepāt
aut̄ inter se in multis, p̄mo in qualitate et ha
bitudine membrorum tā simplicium q̄ cōposi
torum, vt̄ testudo habet conchas et hericus spi
nas et homo nō, et equ⁹ habet caudam et hō
nō, **I**tez discrepāt in q̄ntitate, vt̄ os siue aper
tura oculi noctue est magna et aptura oculi
aquile pua, **I**tem discrepāt in numero, q̄ q̄
dam sunt bipedalia, q̄dam quadrupedalia
et q̄dam multipedalia, vt̄ in araneis quarū
quedā hñt pedes octo et q̄dam hñt decē, **I**tez
in q̄litate in colore et in figura, aut̄ i mollicie
et duricie, vt̄ pes bouis est valde durus, pes
vō boīs valde mollis, **I**tem discrepāt in situ
atione, vt̄ in māmillis eque, et elephātis, nā
māmille elephātis sub pectore et eque sub in
guine situm hñt, **I**tez discrepāt in actiōe, vt̄
in narib⁹ elephātis cū quib⁹ pugnat, et in na
rib⁹ suis quib⁹ etiā pugnat, **I**tem differunt

in passione, vt̄ in oculis vespilionis q̄ sunt
valde debiles, et yrdinis ecouerso sunt val
de fortes, vt̄ d. **A**uic, **I**tem differūt in animi
appetitu, nam q̄dam sunt fortis appetitus ad
coitū, et q̄dam debilis vt̄ turtur et elephas, et
q̄dam appetūt cum omni specie et quedā tan
tum cū sua, et q̄dam sunt semp cōtinentia vt̄
apes, **I**tem q̄dam sunt magne auditatis et
voracitatis in edendo, et ideo quedā venant̄
nocte, vt̄ lupi q̄ dicunt̄ bababa, et q̄dā de die
vt̄ accipiter et aquila, et quedā v̄ro q̄ p̄ se
de die et nocte sicut canis, **I**tem in omni aiali
necessaria sunt diuersa mēbra sibi inuicē sub
ministrantia p̄pter diuersitatem opationū,
Añ et ossa sunt necessaria vt̄ sint totū corp̄is
sustentamentū, **C**artilaginei necessarie sunt
ad defensionē carnis ab ossium lesione, **N**er
ui etiam necessarij sunt ad membrorum cōiun
ctiones, et sensus ac motus p̄ membra depor
tationem et sunt duri ad incisionem et flexibi
les p̄pter incuruationē, **C**aro fuit necessaria
p̄pter vacui impletionē et caloris vitalis cō
seruationem, **C**or necessariū est p̄pter p̄nci
pium vite et spirituius generationē, **P**ulmo
p̄pter necessitatē respirandi et frigidū aeris at
trahēdi ad caloris cordis mitigationē, **S**to
machus p̄pter ciborum p̄mam digestionē
Epatis substātia est necessaria ad sanḡnis
generationem, **V**ene sunt necessarie ad sanḡ
nis p̄ mēbra deporationē, **I**ntestina fuerūt
necessaria ad fecis depurationem et euacua
tionem, **R**enes et genitalia ad speciei conser
uationem, **F**el necessarium est p̄pter digesti
onis cōfortationē, **S**plen p̄pter supfluihu
moris melancholici recollectionē, **C**aput cuius
suis contentis fuit necessariū ad totū corp̄is
seuificationem et gubernationē, **C**ollum fia
it necessarium p̄pter corp̄is et capitis cōiun
ctionem et vocis formationē et ad cibi ac po
tus ad stomachū transductionem, **P**ectus
necessarium est ad cordis et spirituius mem
brorum defensionem, **B**rachia et man⁹ ad ope
rationem, **L**atera et coste ad naturalium mē
brorum cōseruationē, **C**ura et pedes ad cor
poris suporationem et voluntariā de loco
ad locum corp̄is motōnem, **C**utis est neces
saria ad omnium interiorum ab extrinseco

nocumento munimē. Et pili necessarij sunt ad cutis p̄seruationem. Ungule fuerūt necessarie ad extremitatū custodiēdem. et etiaz in multis aialibus ad defensionē. Ingeniata est enī natura in singulis animantib⁹ vt aliquid hēant munimēti p̄tra lesionem. et id cerui hnt cornua. apri culmos et leones vtūtur vnguibus p̄ mucrone. et sic p̄t q̄ in aialib⁹ nihil supfluum. nihil diminutū. minora aut aialia que carent dentib⁹ acutis et vnguibus et cornib⁹ agilitate et membrorū abilitate ad fugam munimēti. vt in leporib⁹ et damulis et b̄mōi. Item oē aial generās aial aliud. habet oculos p̄ter talpā que oculos clausos tela. et hec tela data est ei. p̄pter debilitatē visus Et omne aial habens aures mouet eas p̄tē hominem. Et omne aial spirat. sed quedā p̄ vias manifestas vt p̄ os et p̄ nares. et quedā p̄ vias occultas scz p̄ occultos poros vt apes et musce et aimalia anulosi corpis. Et omne animal quadrupes habens sangnē habet medullam et marie homo multum habet de medulla respectu sui corpis. et hoc fuit necessarium p̄pter ei⁹ multiplices opationes. Et omne animal habēs cornua habet soleas pedis scissas. excepto animali vnico. qd vñū cornu habet in fronte. et vnā soleam in pede sicut equus. Et omne aial cornutum habet cornu vacuū p̄ter ceruū et vnico. Et omne aial cornutū est quadrupes. habēs scz cornua naturaliter. excepto serpente quodā in egipto qui cornut⁹ inuenitur. et cerastes a mulis nūcupatur. et dico de aimalibus cornua hntibus que sunt de natura ossis. nam testudines qdam habēt cornua mollia et viscosa. tamē cornua nō sunt. sed potius qdam additamenta cū quibus testudines quia debilis sunt visus vias sibi querūt. et si qua occurrerint eis dura statim cornua retrahunt et inter suas conchulas se recōdunt. nā suis conchulis vtunt⁹ p̄ domib⁹ et p̄ castris. Itē quedā animalia habent dētes in vtraq; mā dibula. et qdam inferius tantū. et que nō hnt dentes in supiori mā dibula sunt cornuta. qz materia illa transit in cornua. Nullum aial hnt dētes recuruos siue culmos vt aper habet cornua qz materia illa transit in culmos

culmus enī et cornua simul nō conueniunt Et animalia deputata p̄de habent dentes diuisos et acutos vt melius possint intrare p̄dam et euellere frustum vt lupi et leones. Animalia vō domestica vt vacca et domesticabilia vt elephas et camel⁹ dentes habent equales et cōtinuos quasi sint vnus vt melius comedant herbā et equalius p̄scindant eaz circa terrā. Nec habet aliqd animal plures ordines dentū in ore qz duos exceptis piscib⁹ qui p̄ter dentes maiores quos habent serratos et distantes in mā dibulis habēt interius dentes qdammodo insitos. quib⁹ vt dicit arif. recolligunt cibos ne aque liquiditate de ore citius diluant. vt in lupis aquaticis. id ē lucijs et etiam in multis alijs. In india tamē dicitur esse animal mōstruosum simile corpe vrsi et in crine homini et i facie. et habz caput rubeum sicut miniū. os maximum et bozren dum et in vtraq; mandibula tres ordines dētium inuicē distinctorū. cuius extremitates sunt vt leonis. et cauda ei⁹ est similis caude scorpionis a grectis habentib⁹ aculeum. et p̄cutit pilis suis sicut porcus a grectis suis scitis. et habet vocem horribilē sicut voces tube et est velocis cursus et comedit homines et inter omnes bestias terre nulla crudelior. nulla mōstruosior inuenit. vt dicit auic. et hec bestia grece vocat baricus. vt dicit idem. Poli. aut li. viij. ca. xij. apud medos inqt vt scribit helyas est bestia p̄niciosissima quā mantico ram vocant. habēs triplicem dentū ordinē pectinatum sibi alterutrū coeuntē. auriculis et facie homini similis est. glaucos habet oculos et colores sanguineū. leoni similis. cauda scorpionis modo spicula ingerens et infigē et vocem habet voci homini similez. vt si misceat voci hominis fistule et tube videt in cōcentib⁹ conuenire zc. Quidē est animal de quo auic. loquit et pli. Itē omne animal generans animal habz duos renes et vesicam. sed aialia ouāria nō hnt renes vel vesicaz. supfluitas enī humidi in aibus transit in vngues et in pēnas. in natarilib⁹ trāsit in cōchulas et in squamas. et idō non indigent mēbro supflui hūidi receptiuo. Itē omne aial hnt cornu et nō hnt dētes supi⁹ ruminat. et habz

plures ventres. vñū valde magnū et alium
minore. vñū longū et aliū ampliū. Et cā qua
re habēt multos ventres est multiplex dige
gestio. qz suus cib⁹ est siccus et nō bene masti
catus. in pncipio ppē auiditatem comedē
di. et iō debet itez masticari. de maiori autez
ventre attrahit cib⁹ ad os vt itez masticetur
et sic masticat⁹ transmittit ad secunduz ven
trem vt ibi digerat⁹ et sic masticare vocat⁹ ru
minare. vt dicit auic. Itē di. auic. li. ij. c. j. Ego
dico q omne aial bñs sepū habet cerebrum
pingue et qd nō habet sepū nō habet medul
lam vinctuosam. Et omne spirās habet pul
monem vel aliquid loco pulmonis sicut pi
scis branchos p quos aquā cum aere attra
hit et p emittit. Et oē aial bñs sangnēbz corz
epar. que vō carent sangnē carent corde. bñt
tñ loco cordis aliqd in quo est sedes vite. Itē
omnia aialia generātia bñt fel. quedā occul
te vt ceru⁹ equus mulus. et qdam manifeste
Solus delphin⁹ caret felle licet generet et spi
ret. Animalia aut ouantia bñt fel magnum
vel puū. sicut pisces et serpētes. Itē dicit idem
q omne aial bñs sangnem bz semē et omne
sangnosum generans aliud bz qnqz sensus
nisi qd dā gen⁹ muris cui⁹ oculi sunt coopri
ti et habet pupillā sub corio. Et vie sensuum in
aliquib⁹ sunt occulte vt aures et nares in pi
scib⁹ q audiunt. vtz qz fugiunt strepitū. et ol
faciunt. aliē nō venient ad resbe ppter lac et
carnes assas ppē quas cācri intrāt spoxulas
piscatorz. et iō di. arif. vt di. auic. q delphini et
vñū aliud gen⁹ pisciū ad tonitruū et aliū mo
tuz magnū et sonitū repentinū cadūt ad fun
dus sicut i eis esset epilētia et tūc capiunt ac si
essent ebrii. et fugiūt a loco ablutionis vel ba
bitōis alteri⁹ piscis interfecti et fugiūt a san
guine alteri⁹ piscis et fugiūt sordida rbeia et
spoxulas imūdas et libenē subintrāt nouas.
et animalia anulosi corpis bñt acutos sensus
qzuis occultos vt apes et formice. vñ a uidiūt
a remotis et olfaciūt et in qbusdā odorib⁹ de
lectant. et in qbusdā interficiunt vt odore sul
pburis et cōbuste pellis et cōbusti cornu ceru
ui. vñ apes nō manent in loco mali odoris.
sed qescunt in loco odorifero. et vbi est dulce
do. vt di. idem. Itē vt di. idem differūt aia

lia in mō vociferādi. qz quedā bñt voces fo
tem et acutā. quedā debile et remissam. qdam
aut valde modicā siue nullā et sola aialia ha
bentia tracheā arteriā et pulmonē et respirā
tia dāt vocem. **S**z que nō respirāt aliqn faci
unt sonitū. aliqn sibilū. et aialia faciētia vocē
facit tonos. et alia maxie vociferant et garrūt
tpe coitus et amoris. et p pprias voces se co
gnosunt. et ad amplexus se inuitāt. Itē idēz
omne aial bñs sangnez qd ambulat vigilat
et dormit. et omne bñs palpebras claudit eal
cū dormit et omne aial ouās facit somnum
tenuē. Itē omne aial indiget nutrimento sibi
pueniente et siue cōplexioni rñdente. et hoc est
necessariū ppter indiuidui sustentamentuz.
vel ppter ei⁹ augmētātōz. vel ppter depdito
rum p calozē p̄babitū restauratōz. Sed in
mō sumendi cibū est magna differentia. silt
in sumēdo potū. Nam aialia gressibilia q se
cōpleti et equal labij sugēdo bibūt. vt homo
equ⁹ vacca et mulus etc. Animalia vō q sunt
ineqlis labij in quib⁹ scz labiū inferi⁹ nō res
spondet eqliter supiori. sed ē breui⁹ labendo
bibunt. vt canis cattus et bñōi. vñ fm dispo
sitionē labioz p equalitatē vel inequalitatē
qdam sugūt et qdam lambūt. Et iō ingenia
ta est natura vt canis et cetera lambētia tene
riorem ac longiorē bēant linguā ac flexibili
orem vt sit abilioz ad aque cōmpbēsiōnez et
ipsi⁹ ad os deportatōz. Multa tñ sūt aialia
q dū pedalia q nō bibūt nisi raro. vt leporēs
et cuniculi et bñōi. qz talium aialium cibus est
valde humid⁹ et ei⁹ humiditas est eis loco
potus et sufficit ad cibi deportatōz p mēbra
et ad calozis p̄fici mitigatōz. Cetera vō ani
mantia q sunt multe caliditatis et siccitatis
cōplexional⁹ vel accidētāl⁹ et vtunt cibo sicco
aut calido potu indigēt ad p̄dam. et hec ē cā
quare colūbe et cetera volucres que nō sunt
rapaces p̄de bibūt qz comedūt gna et bñōi.
et eaz cib⁹ est grossus calid⁹ atz licc⁹. **A**ues
ei⁹ p̄de vtunt cibo būdo actuali. Et iō nō bi
būt nisi raro. et qñ bibūt signū est infirmita
tis et q in eis est excessus calozis innaturalis
vt di. arif. et auic. Itē dicit et auic. q aialia pui
corpis magis sūt ingeniosa qz illa q sunt mas
gni corpis. vtz in arancis apibus et formicis

quorum opa sunt ita subtilia quod ad similia facienda sensus hominis non attingit. Supplet ei in eius natura in sensu et ingenio quod illis videtur deficere in fortitudine et virtute. ut dicitur. Item ut dicitur solus in libro de mirabilibus mundi circa finem. Omne animal brutum dentes serratos est gulosum et bellicosum. ut in cane. panthera. leone. et vespere. et femine talium animalium filios generant incompletos ut canis cecos et vespere generat frustra carnea plineameta non distincta quae cubat illa sub ascellis suis sicut gallina super oua et lambendo paulatim format ea donec formam recipiant debita et figuram. Panthera sicut et leona filios procreant sed non perfecte effigiatos nec completos. Item omne animal faciens multos filios primo nascentem magis diligit et magis sibi reputat naturalem. et ideo quedam animalia deuorant fetus suos propter primum sicut quedam porce facere sunt solite. ut dicitur idem. Item idem in omnibus animalibus facientibus filios incompletos causa incompletionis est gulositas. quod si expectaret natura usque ad complementum surgendo interficerent matrem propter immoderatam appetitum. et ideo celeriter talibus est nata ut cito nascatur. et ut cito oriatur ne praeter nimis agguentur. Item quod animalia talia generata sunt bellicosa et propter victum ut dicitur auicenna. sibi inuicem odiosa. ingenita est natura remedium ad speciem saluationem ut multi filii propter pariamur. ut si forsitan multi pereant in bello saltem in paucis speciebus preseruetur et saluetur. et ideo lupa parit multos filios sicut et canicula sicut et vipera dicitur. filios parere similes ut dicitur idem. et ideo cum filii vipere multi sicut viuunt in ventre ex auiditate nutrimenti multum sugunt et attrahunt de humore. Unde mater tot nutrire non sufficiens deficit et moritur antequam possit ad plenum filios suos parturire. Item dicitur aristoteles et auicenna quod animalia brutum dentes coniunctos et sotulares sunt paucorum filiorum. brutum vero dentes diuisos et acutos et pedes multe fissure sunt multorum filiorum et multi spermatis. et animalia brutum puum corpus pluris generationis sunt quae animalia magni corporis. Et animalia quae paucioris sunt generantur pauciora sunt vbera et differentia quae ad situm et ideo canicula habet multas mammillas sicut et porca quae sunt multorum filiorum. Item animalia superflua coitus et primum sunt breuioris vite quam illa quae

raro coeunt et tempore et propter Beunuchi diuitius viuunt quod nervus eis percinditur pro quem descendit semen. Item dicitur Galenus de spermate. et buiusmodi rationem assignat auicenna in libro de animalibus ubi dicitur. sperma inquit est de sanguine bono et plene digesto quod iam est puertibile in matris humoribus nutrimentum. et ideo quoniam homo eijcit illum humoris seminalis. multum discoloratur et debilitatur corpus eius magis quam si quadragies exiret tantus sanguis de corpore. quod sperma est res abilitata ad transeundum in matrem. et ideo quoniam exire auferit membrorum nutrimentum naturale et fit magna deperditio spirituum et virtutum in corpore animalis. unde frequens coitus et immoderatus est causa quare corpus dissoluitur. et sic vita prosequens breuiatur. et ideo elephas diuissime viuunt quod castitatem amat et libidini raro vacat. ut dicitur idem buiusque aristoteles et auicenna. et solinus Isaac autem in diebus vniuersaliter tractat de animalibus put sunt humani corporis nutritiua. nam quedam animalia proueniunt humane complexionis ut agni bedi oues et porci in domesticis. cerui et capreoli inter siluestria. et quedam omnino contrariantur. et hoc in nimio calore ut tiri et serpentes. vel in nimia frigidityte ut araneae et scorpiones. quedam vero nature hominis dissimilia sunt. sed tamen non omnino repugnancia nec mortifera sicut sunt bericij lepores atque vulpes et cetera animalia habentia grauis odoris carnes. talia enim animalia pessima praebent humano corpori nutrimenta. siluestria autem animalia sunt calidiora et sicciora et macilentiora quam domestica. tum propter motus continuitatem et propter inhabitatum aeris caliditatem. tum etiam propter nutrimenti sui siccitatem et ideo carnes habent duriores et indigestibiles. quod patet quod earum carnes occise non ita cito putrescunt sicut domestice. Unde omnia siluestria minus sunt sapida et minus nutritiua quam domestica exceptis capreolis siluaticis qui ceteris saporosiores sunt laudabiliores et nutritiores. Corpora enim eorum ex motu rarificant et humores subtiliantur. et porci aperitur et humores qui sunt causa grauitatis odoris dissoluntur. et sic saporosiores ratione motus et laboris accidentaliter efficiuntur. nam per huiusmodi discursus temperatur eorum naturalis frigiditytas.

etideo in animalib⁹ siluestrib⁹ magni exer-
cicij et mlti mot⁹ grauitas saporis et odoris
amputat et tenerior efficit caro aptis poris et
resoluis humorib⁹ et eoz caro facili⁹ et citi⁹
digerit et mēbus incorpat et rōne sue sicca-
tis naturalis tardius a mēbus dissoluit. In
ista aut aialia quedam nutriunt in locis hū-
dis et aquosis. et eoz carnes multū sūt nutri-
tiue et velocit⁹ digerunt. sed cito a mēbus dis-
soluunt. qdam vero pascunt in locis siccis et
montuosis. et iō eoz carnes sē laudabiliores
in custodienda et regenda sanitate puenien-
tiores et in fortitudine et duratione in mēbus
pfectiores. Animalia aut que domesticat et
pascunt in domib⁹ carnes hnt viscosiores et
grossiores ppter multas comestiones et cibi
sui corruptiones. et iō duriores sūt nutriti-
ti et ad digerendū in stomacho et pate tardi-
ores. Nam vt di. ypo. ad cognitionē bonita-
tis nature aialium quo ad corpis nutrimentū
pferit scire loca et pascua vbi nutriunt. aerem
humidū vel siccū in quo cōuersant et quāti-
tatem mot⁹ et quietis. q̄liter scz in exercitio et
otio naturalit⁹ vel accidentalit⁹ disponunt
Animalia aut que naturalit⁹ sūt domestica
minoris caloris sūt et maioris hūiditatis q̄
siluestria. et iō eoz carnes sūt molliores et ad
digerendū faciliores. Et multa ei quiete por-
claudunt et p inclusum calorem hūiores grossi
dissoluunt vñ carnes mollescūt et attenuant
et q̄ nimū comedūt et bibunt augmentant
eoz supfluitates et pinguedines multiplicāt
et iō talium aialium corpa sunt multū nutri-
tiua et sapida. et p corpus et venas facile pene-
tratiua. ex multitudine ei viscositatis et hū-
ditatis corruptioni et putrefactioni sunt vi-
cina et humoris supflui generatiua. et q̄uis
naturalit⁹ nutriant tñ ppter excessum humi-
ditatis cito a mēbus dissolunt. Et sic accidē-
talit⁹ min⁹ q̄ siluestria nutritiū corpi ad-
ministrāt. q̄ siluestria et si parū nutriāt verū
tñ q̄ dura sunt et ad dissoluendum tarda. in
mēbus in quib⁹ assimilāt diuini⁹ pseuerant.
et iō accidētalit⁹ antiqui ea nutrire asserbāt
In omni etiā genere aialium masculina sūt
calidiora seīs et minoris hūiditatis. et iō sub-
tiliora et laudabiliora nutritiū sūt carnes

masculoz q̄ feminaz excepta caprina que
in femina laudabilior est naturalit⁹ q̄ in ma-
re. nam in femina et⁹ humiditas et pat sicca-
tem et plexionalē. sed masculina caliditas in-
tendit siccitatē masculi naturalē. et iō lauda-
bilior est caro seica i hac specie q̄ masculina
q̄ magis est et pat et a siccitatis excessu elon-
gata ampli⁹. et hoc siue sit recēs siue antiqua
et maxie q̄n lacti adhuc est vicina. q̄ tñ et⁹
naturalem siccitatē et pat. et laus lactis et laus
femineitatis. Aialia vō castrata in cōplexi-
onem maris et seie sunt mediocria. nam car-
nes castratorum min⁹ calefaciūt masculis.
plus seīs. tardius marib⁹ et citi⁹ feminis di-
gerunt. et iō minoris sunt nutritiū et deteri-
oris masculis et maioris feminis bonitatis. Et
est regula q̄ inter aialia naturalit⁹ humida
meliora sunt masculina feminis. et meliora sūt
etate pfecta q̄ impfecta. In sicca aut natura-
liter feminea sunt meliora masculis. et hoc in
etate impfecta poti⁹ q̄ pfecta vt di. idem. Itē
variā bonitas aialium ex diuersitate etatū.
nam aialia valde lacti vicina sūt magne hu-
miditatis et viscositatis et lubricitatis. et iō eo-
rum carnes flegmaticas supfluitates gene-
rantes sunt nisi sicce sūt naturalit⁹ sicut boui-
ne et caprine. et alium aialium carnes in tali
etate sunt laudabiliores. maxie si nutrita fue-
rint bono lacte. Meliores sunt autē carnes
aialium a lacte separatoz q̄ minoris sunt hūi-
ditatis et viscositatis et etate soliditatis. In
etate vō iuuenula q̄n aialia sunt in statu
tunc sunt eoz carnes duriores et siccores. et
maxime si aialia sicce fuerint cōplexionis. et
iō ad digerendū sunt eoz carnes duriores
in membroz tñ confortatōe sunt laudabiles
et in duratione plus q̄ in regenda sanitate.
vt di. idem. In q̄ta vō etate. sicut decrepita q̄
ad esum plus sūt inutilia duplici de cā. q̄ vi-
cina sunt caloris natural⁹ extinctioni et hūi-
ditatis subalis psumptioni. et iō eoz carnes
sunt durissime. et oīno indigestibile maxie si
sicce fuerint cōplexionis. Et iō est generale
in omnia aialia volatilia et gressibilia. dum
sunt crescētia q̄ sunt q̄ ad nutrimentū lauda-
biliora q̄ q̄n post declinatōz ad senū magis
sunt ānosa. vt di. idē. Itē est diuersitas ex pre-

nutrimēti. nā que pascūt in mōtib⁹ se melio-
 ris sangnis ⁊ subtilioris ⁊ acutiores ppi pau-
 citatē cibi. q̄ vō nutriūt in palustrib⁹ se sang-
 nis grossioris ⁊ maioris piguedis ⁊ minoris
 caloris ⁊ aplioris opilatōis. **A**lia at pascē-
 tia maiores herbas vt boues maclentiora se
 in hyeme q̄ in vere vl' estate. q̄niā in hyeme
 eis deficiūt nutrimēta. ⁊ iō p⁹ mediū veris vl'
 añ in crassant l' augmētant. et eoz carnes sa-
 porosiores ⁊ laudabiliores efficiūt ppi abun-
 dantiā pgrui alimēti. aialia vō minutas her-
 bas pascētia ab initio veris vsq; ad mediū
 estatis se crassiora ⁊ teneriora. boitate carnis
 laudabiliora. qz tūc ppetentia iueniūt nutri-
 mēta. **S**ūt ⁊ alia aialia pascētia ramoz ⁊ vir-
 gular ⁊ extremitates ⁊ ista se bōa ab initio esta-
 tis vsq; ad hyemē. qz tūc se rami teneriores ⁊
 hūidiores. vñ aialia q̄ minuat vñt herbas ⁊
 siccis meliora se q̄ illa q̄ hūidat herb⁹ nutriūt
 ⁊ illa q̄ teneros ramos comedūt at ⁊ frondes
 meliora sūt q̄ illa q̄ domi fructib⁹ alunt. et q̄
 paz comedūt l' bibūt se multū comedentib⁹
 ⁊ bibentib⁹ meliora. **N**ā tā mōtuosa q̄ cape-
 stria aiantia ex frequētia sui exercitij at ⁊ mo-
 t⁹ domi nutritis se meliora. **N**ā subtilior aer
 ⁊ sicci⁹ a talib⁹ attrahit rōe discursus vñ mi-
 nuūt hūoz supfluitates ⁊ deficcant. ⁊ sic hie
 cōplexiones tpanē. **C**ōuerso aialia q̄ domi
 nutriūt ex puritate puri aeris ⁊ defectōne mo-
 tus ⁊ mltitudine cibi ⁊ pot⁹ in abi cōplexiōe
 min⁹ laudabilia inueniūt. **D**iversificanti ite-
 rū aialia sūm piguedinē maciē ⁊ mediocri-
 tatē. **N**ā q̄ sunt crassissima q̄ ad esum se pesti-
 ma. nocent ei digestioni. qz sup cib⁹ natant
 et cibū inflant ⁊ villos stomachi emollūt. et
 lubricitatē ⁊ viscositatē tribuūt stomacho et
 iducūt. ⁊ iō nimia piguedo humidū stoma-
 chū dissoluit deficiēte p̄tentia ⁊ p̄fortiua
 et v̄tute expulsua. stomachū vō calidum ni-
 mis incēdu sic ignis exteri⁹ accēdi piguedie
 s̄uevit. **E**t iō p̄ceperūt antiq̄ vt et de crassissi-
 mis aialib⁹ sola caro rubea piguedine denu-
 data cōter comedat. **A**lia vō macerrima
 se neruosa paz sangnis hūna ⁊ paz hūda. ⁊
 iō etiā paz nutrimēti corpi hūano mistran-
 tia. **S**⁹ aialia que int maciē et crassiciem sūt
 media sunt tpanora ⁊ laudabiliora. cum nō

tātū piguedis hēant vt calorē intēdāt ⁊ vil-
 los stomachi lubricent. nec tantū maciei vt
 naturā infrigidēt et a sangne eā depaupent
 siue puent. **I**te inuenit diuersitas in aialib⁹
 sūm tempoz mutationē. **N**ā quedā aimalia
 in vno tpe a medulla et sangne depaupant
 que in opposito tpe plena inueniunt. ⁊ s̄ sen-
 sibilic p̄t in cōcubilib⁹ maris ⁊ in cerebro ho-
 minis ⁊ forsan cuiuslibet aialis. vt exp̄sse dicit
Arist. li. de p̄prietatib⁹ elementoz. et iō mul-
 tu in vna pte melis vl' anni infirmāt q̄ in tpe
 opposito tūti ab oī infirmitatis ipetu cogno-
 scunt. vt in lunaticis mantiacis ⁊ caducis. **S**
 hoc q̄ resup in. ca. de luna. s̄ se dicit auic. de sit
 mea que sūm mutatiōez tempoz ⁊ marie sūm
 lune cursum letat vel tristat. sic et q̄dam aia-
 lia in vno tpe macerāt quātūcūq; viciu aia-
 tūc abundāt. et eadē in tpe opposito dormiēs
 do impinguant sicut di. auic. glires in q̄t tpe
 hyemali nō mouēt. s̄ iacēt sic mortua ⁊ nihil
 comedētes dormiēdo impinguant. repunt
 vero in tpe estatis ⁊ se mouēt in estate cōtra-
 estum solis. s̄ se narrat de yrundinib⁹ ⁊ q̄bus
 dam alijs auib⁹ que q̄si mortue inueniunt in
 arbor cōcauitatib⁹ tpe hyemali que postea
 vires resumūt ⁊ quali dormiēdo foriores
 effecie agiles se ostendūt tpe estuali. et sic vt
 se sūm auic. aristo. et solinū. post conceptum
 in multo tempore in locis abditis se abscon-
 dunt. et tunc tps penit⁹ cibum nō assumūt
 quere infra eodem de v̄slo. **S**ic ⁊ pisces vno
 mense impinguant et statim in sequenti tpe
 macerant. et q̄dā impinguant vno septen-
 trionali vt pisces longi et quidam meridios
 nali vt pisces ampli. et q̄dam in tempe plu-
 uiali sic ibidē di. aris. **A**qua in q̄t pluuiē p̄ue-
 nit omnib⁹ testei cori p̄ter pisces qui d̄t koy-
 team q̄ si gustauerit de aq̄ pluuali ipso die
 mouet. **I**te quibusdā nocet pluuiā quonias
 excecāt eos si fuerit multa. **S**ilr quedā ani-
 malia vno tpe se renouant et sua etiam sup-
 flua deponunt et immutat vt cancer depo-
 nit et imutat suas testas. cerui cornua. et ac-
 cipitres plumas suas. **S**icut et dicit ysaac.
Carnes aialium in quib⁹ dominaf siccitas
 et etiam caliditas vt cameline in estate sūt il-
 laudabiles. sed in hyeme sunt conuenientes

di. pli. in mēbris aialium latitare sicut in natura aialium piculariū post dicit. qz nihil est in corpe aialis qd careat manifesta v' oculta medicina. nā pellis z pilus. z cornu vnguis caro z sanguis non sunt sine remedio nec enī ipse sum. sed bec ad pns dicta generaliter hic sufficiāt.

De animalibus in speciali
Capitulum I

Descriptis animalium proprietatibus et naturis in generali restat coopante dei gratia quondam animalium z reptilium recitare ppetates in singulari. et p ordine alphabeti

De ariete Ca. II

Aries est pecus laniferum animo placidus naturaliter mansuetus. vt di. *Isi. li. xij. c. j.* Est autem durus z princeps ouium. et ideo dedit ei natura fortitudinē ceteris ouibus pstantiores. Decuit ei arietem ducem ceterarū ouium z tutores alijs esse viribus fortiozem. et ideo vt dicit *Isi.* aries aut veruer a viribus est dictus. eo qz qz vir ouium cū sit masculus ceteris bidenti bus sit amplius virtuosus. Vel vt dicit idem *Isi.* veruer a verme est dicit. eo qz habeat vermes in capite. cuius puritu excitatus caput pcutit fortissime. z qz qd sibi obuiat dure ferit et ideo aries ab ares grece qd dicit viri latine est vocat. qz in gregibus masculi dicunt arietes. qz ad fecundādas oues virtuosus sunt atqz fortes nā corpis magnitudine et viriū fortitudine z animi virtute oues alias pcellunt. Dicit etiam aries ab aris. qz vt dicit *Isi.* hoc pecus pimum fuit in aris a gentibus imolatus vñ dicit ideo aries qz mactat ad aram. Vñ p legem mosaicā aries fuit animal potissime mundū. z ad sacrificiū z ad esum. nam p peccato ppli cōmuniē z pueniē offerebat. z qz hndebat vngulam piter et ruminabat in differentiā p plo comedebat. vt di. *Isi. li. xij. b.* dentes qndā dicebant. eo qz in octo dentes quos hnt duos hnt altiores. z ideo eos gētes marie in sacrificiū offerebat. vt di. idem. **De ariete autē singulariē d. pli. viij. ca. clxij. arien**

in qz naturale ē agnos fastidire et oues senectas sibi obuias plectari. nā ipse melior est z pulior in senecta. z cū respectu ouū feror sit aio. eius ferocitas cobibet si cornu ei iurta auriculā pfozet. Dextro teste pligato feminas sinistro vō pligato mares gignit. in vōto aq lonari mares pcreat. in flatu austri feminas generat. z qles venas aries sub lingua gestat tales feti i vellere generat. nā si nigras bz venas feti in vellere erit niger. z si albas albus z si varias vari in vellere apparet. **Idē di. arif. et auic.** qre infra de oue. fronte bz aries durissimā corneā duriciē fere pstantē. sz timpora habet debilia z qdammodo cartilla ginosā. z ideo ad munimē pns debilitatis dedit natura cornua magna circa timpora loca ad modū scuti rotūdi reuoluta. que tñ in extremitate aliquantulū sunt acuta vt cornuū duricie et fortitudine caput defendet et eorundē acuminē aduersarios impetat et ipugnet. vt di. **Idē.** Sine ei armorū defensione nō decebat naturā gregis relinquere defensorē. z ideo duo dedit natura sibi cornua ad modū circuli replicata. vt caput p pū qd ex se est infirmuz ptegat. z ptra aduersarios armis munit se audaciorē ex armorū pfidētia exhiberet. et ideo securius pcedit greges. z erecto capite z fixo pede vngula diuisa vestigio firmi terrā premit. vellus habet pinguis et in villis plurius pilos diffundit. fortiori corio siue spissiori cute ptra extrinsecas aeris calidi v' frigidū iniurias se defendit. et ideo sue cuius superficies rōne sue fortitudis coriāoz violētas artes p cetis ouū pellibus sustinet. z ad diuersoz teloz recipiendā impulsionē abilioz se pbet. vt di. **Idē.** Tempz amoris pugnat p vxoribus suis z aduersarios cornibus impetit. z vt meli' pugnet z forti' ptra resistentē incurrat retrocedit ac resiliendo cū impetu hostē ferit. **De arietibus etiam dicit auic. li. viij.** Arietes in qz z capri vadunt multū in vanū. z in hyeme nō se abscondunt ppter frigus z aliqui exeunt de loco calido ad locū frigidū. z qñ pluit nō fugiūt a pluuia quousqz moriant. z arietes naturaliter sequunt capras et qescunt omnes quosqz pastor accipit vnū ex eis z facit ipm antecedere z sequitur alij. z timēt naturaliter tōturua sic oues. q si

impugnate fuerint et audierint tonitrua abortiunt primo et ante mediam noctem stant simul cum ouibus et dormiunt et post sparsim. et in dormiendo supralaternaliter vicel. nam a vere vespere ad autumnum dormiunt in vno latere. Deinde vespere ad vespere dormiunt in latere altero et dormiunt erecto capite nisi quando infirmant et ruminant cibum et masticant dormiendo sicut et vigilando. et si contingat eos errare non redeunt nisi a pastore reuocentur. **B**icit ad hoc ysa. in die. quod arietes in iuuentute manentes minus sunt humiditatis et viscositatis quam agni lactentes. et propter etatem eorum complexionem dominantem. et ideo ipsorum carnes sunt carnibus agnorum et ouium meliores. et melior est sanguinem generantes. maxime si sint castrati. quod eorum caliditas humiditate accidentali temperata est. vnde sunt boni saporis. sed quando sunt decrepiti in calore se defecit si non sunt castrati ex etate. si vero se castrati et decrepiti. dupliciter carent caloris scilicet testibus et etatis. et ideo eorum corpora sunt frigida ad modum ligni et duriora et insipidiora respectu caprarum et bouum et bmd. que in decrepita etate se pessima. corpora arietum que naturaliter sunt calida et humida ceteris decrepitis naturaliter frigidis et siccis simpliciter sunt meliora. **D**ucusque ysa. in die. **I**tem di. arif. et auic. li. vi. quod arietes et caprae sic et cetera animalia propriam habent voces per quas se clamant et vocant seias tempore coitus et amoris et potantes aquam salis anticipant coitum et citius mouentur ad amorem. et quando arietes senes mouentur citius ad amorem et coitum quam iuuenes in tempore determinato signus est bonitatis ipsius in anno illo. et si in illo tempore excitentur iuuenes ad amorem signus est pestis future super oues in anno illo. **I**dem.

De agno Ca. III

Agnus ut dicit **M**idorus a greco vocabulo dicitur quasi puer nam inter omnia terre animalia maxime inuenitur innocens et mansuetus. nullum enim ledit dente nec cornu nec ungue. et quicquid in eo reperitur utile est. quia caro ad cibum. pellis ad variu[m] usum. pilus ad indumentu[m]. simus ad ire impinguatōz. ungula et cornu ad medicatōz. **I**dem. **M**. li. xij. la

tini agnum ab agnoscendo putant dicitur. eo quod pro ceteris animalibus matrem suam noscat adeo quod si in magno grege errauerit statim balatu vocem noscat penitus. **S**icut arif. et auic. **A**gni quidam nascuntur in tempore vernali. quidam in tempore autumnali vnales sunt corpore maiores robustiores viribus et pinguioribus quam sunt autumnales et hyemales. in aliquibus in regionibus multi hibernos agnos proferunt vernis. et dicuntur pro solis animal vtiliter nascituruma. **V**t di. pli. li. viij. ca. xlvij. et ibidem. quod agni concepti flante vento aequilonari sunt meliores quam concepti flante vento australi. tunc enim mares generant. tale autem colorem habent agni in lanificio seu in vellere qualem habent pentes in venis lingue. nam si vene fuerit alba et agni erunt albi. et si nigra nigri. et si varie varii. **V**t di. ides. **I**n sugendo anteriores poplices flectunt et vnde matrem plus lactis tribuat. capite matris vbera permit. balatu querit matrem quam inuenta canda matri blandiendo erecto capite mammas querit et nisi caput prius erigat nunquam fugit. pilus habet subtile et crispus multiplex in sese reflexum. multum nocet agnis frigus et maxime tempore pluuioso. **D**e societate gregis gaudet quando solitarius est dolet plurimum atque timet. ante gregem salit et saliendo ludit. quando videt lupum timet vehementer et subito fugam arripit sed post primo timore stupido subito gradum figit et fugere vult teri non audens sibi non balatu sed potius simplici vultu parci petit capere ab hoste ligatus a carnifice nec cornu nec dente se defendit. et siue spoliatur vellere siue cute. sicut animal innocuum obmutescit. siue ei ducatur ad pascua siue deferatur ad victimam non gemit nec remurmurat nec calcitrat sed obedit. **E**t vnde di. pli. agnos dimittere solitarios est periculosum. quod si supuenerit forte tonitruum defacili moriuntur. nam agnus naturaliter debile habet caput. et ideo remedium est eos sibi aggregare vnde coniunctioe mutua animentur. et penitus plurius proficiunt.

De agno anniculo Ca. IIII

Agnus anniculus **E**tate vnius anni est completus. qui infra vnius anni spacium tanto est melior quanto a lacte remotior est. **N**am a lacte eius humiditas complexionaliter augmentatur. sed per

separationem a lacte intendit eius calor: et sup-
flua humiditas ipsa maxime si manserit ad
hoc non castrat^r ut dicitur apertissime in diebus. Agnus
enim anniculus corpe integer. et carne mundus
apertus est ad sacrificium ad elusum et si fuerit vellere
maculosus. Non ei reprobat a sacrificio agnus
macula vellere nisi sit feditas vel corruptio
in carne interi^r vel in cute. ut dicitur glo. super exo.
xij. et super malac. dicitur hiero. et super leuit. Non
impedit inquit sacrificium varietas maculosa vel
levis si corpus fuerit integrum et non subfuerit
scabies in superficie ipsius cutis. Agnus ergo an-
niculus. ut dicitur pli. li. viij. c. xlvij. deorum aris fu-
erat aptus. et tam in usu vellere quam in usu car-
num visibus hominum est necessarius. et ideo sicut
propter sumptus hominum excolunt et custodiunt
corpa bovinum. sic oportet ut habeat diligentiam circa
custodiam omnium et agnorum. Dicit etiam dyasc. quod
agnus simum habet nigrum quod si cum aceto dis-
soluat et cathaplasma nigras emundat ma-
culas. clavos corporis tollit. ignem sacrum cu-
rat. mixtus cum cera et oleo combusturas
sanat.

De agna Ca. V

Agna est arietis si-
lia que minoris est corporis pariter
et roboris quam sit agnus et minoris
caloris et maioris humiditatis quam sit agnus
rōne femine complexionis. ut dicitur in diebus. cuius
caro dum est lactans maioris est viscositatis
propter humiditatis supfluitatem tam ex etate
quam ex complexionem eius corpori dominante. et ideo
quod ex eius carne generat flegmaticum est et
viscosum ac difficulter digerit et digestum a me-
bris vix dissolvit rōne viscosi et glutiosi humoris
qui inde generat. a stomacho tamen facile descen-
dit rōne sue lubricitatis et humoris. ut dicitur
ysa. et eius carnes meliores sunt assate quam elix
quia consumit supflua earum humiditas vi-
caloris. Maioris tamen simplicitatis et timidita-
tis est agna quam agnus quod minus habet caloris
naturalis femina quam masculus. et ideo minus
est animosa propter quod etiam caret cornibus quod
essent ei supflua cum propter defectum audacie
eis nesciret vix. ut dicitur auic. dicit etiam aris. li. iij.
Agnis accidit egritudo quam nimis impingunt

circa renes. quod si opiant se pro renes movunt
et multiplicat se propter bona pascua. et ideo
arcent a pascuis ne nimis impingent. que-
re super de ove.

De apro Ca. VI.

Aper est porcus sil-
vestris vel agrestis quod seivissimus est
et immutis. ut dicitur. Isid. li. xij. ca. j. et di-
citur aper quasi a feritate. quia secundum quam-
titatem sui corporis ferus est et crudelis. vix
et apud grecos aper hiages. id est ferus vul-
gariter nuncupatur. Dicitur autem a latinis
verres eo quod grandes habeat vires sicut idem
dicit ibidem. Secundum autem pli. et auic. Aper est
animal valde seivum quia vix castrat se exhibet
mansuetum. cum cetera animalia ablatis
testiculis amplius mansuecunt. Aper igitur
in ps. lxxij. dicitur singularis ferus. quia cul-
mis perfecte productis audacior factus segre-
gat et seorsitat se a grege. singulariter querens
pastum. Est itaque aper tante feritatis quod etiam
mortem pependens pro venatoris ferrum
intrepide se infigit. et etiam iam transmissus pro
sibi resistentem vires. recolligit ut culmis vindi-
cet se de adversario. etiam in mortis periculum
pro hostis venabulum mira audacia se expo-
nit. culmos duos habet in ore aducos fortes
et acutos cum quibus omne sibi resistens secat
crudeliter et dilaniat. Culmis autem vix pro gladio
ad pugnandum. in latere dextro habet os du-
rissimum latum et spissum quod semper opponit ve-
nabulo persequens. nam osse illo pro clipeo ad
se prelegendum vix. sentiens sibi imminere bellum
acuendo culmos pro arbore eos fricat. et sic an-
bebetatam aciem habeant profricando ad arborem
ipsos perbat. si senserit bebetatos organum quod
rit et masticat cuius virtute culmorum radices
mundificat et proforat. ut dicitur auic. Pli. in lib.
xxvij. ca. x. dicit quod vixna apu medet vicis au-
rium si cum oleo rosaceo misceat. Sicut et fel
valet pro calculum. ut dicitur li. xxvij. ca. xl. Et
etiam gus sua vixna ut nisi egesta fuerit. sur-
gere non possit imo opprimat ut defunctus.
nas exuri tradunt ex vixna. Item ideo ad coitus
stimulat fel aprinum. Dicit et idem li. v. porcus
agrestis multum diligit radices et culmis icidit

terrā et fodit et scindit radicem culmo et ipu-
guat quā quiescit per septē dies et maxie quā pa-
rum potat et pliat cum lupo quā ipm odit na-
turaliter. nā lupo insidiat filiis suis et septi-
us rapit eos. et idē ut dicit idē li. xiiij. **B**edit
natura apro culmos ad defendendū feias et
filios suos. quā femie sunt debiliores in se et pe-
ioris cōplexionis. nam mares sunt audacio-
res et vires bñt femis fortiores. **F**emina tñ se
uit irata et fodiendo ledit et dentib⁹ mordē-
do et dilaniēdo. **A**per vō ledit culmis sursum
feriendo. et ideo parū potest ledere pstratū et
iacentē. et femina parū ledit stantē et dū aper
irascit et pugnat spumat ore. **S**imiliter dū
luxuriat cum vxore. **D**ia supradicta recitat
pli. et addit iam dicit in li. viij. ca. ij. vbi dicit.
Apros et alios porcōs dentatos nasci enigi-
dius tradit. **I**n est autē maribus apus maria
aspitas et feritas animi quā sunt in amore. quā
tunc per vxorib⁹ atrociter pugnant unguis
terrā scalpunt setas erigunt. culmos vibrant
et quacūq. et horrendo gemitu furiam pectoris
tunc ostendunt. parū etiā tunc comedūt. di-
scurrunt post femias. et ideo attenuant pluri-
mū et macrescunt. **I**n horrendis et vmbrosis
vallib⁹ et nemorib⁹ māfiones querūt vbi cu-
stodiūt fetus suos. de radicib⁹ et arborū silue-
strum fructib⁹ viuūt. quā venatorū insultus
vel lupoꝝ impetus pferunt filios suos pre-
cedunt et eis nō patet locus fuge. per filioꝝ
defensione piculose exponūt. quā debēt dimi-
care attritu arborū indurant costas suas et se
inuoluunt in luto et desiccant ad solem et inē
pilos lutū aglutināt et inuisant. ut sic securi-
us aduersarioꝝ ictus sustineāt in conflictu
Aristo. li. vj. **F**emine aproꝝ post prum sunt
aspere et crudeles. et crudeli morū filioꝝ
suorū dilaniant inuasores. **D**ucus quā pli. **E**st
autē caro apina ut di. ysa. magis sicca et mi-
nus frigida quā porcina domestica. et hoc ē per
pter motus sui p̄tinuitatē et victus siccitatez
et aeris cui p̄tinue exponit caliditate. idē eius
piguēdo est durior et caro delicatior ad edē-
dum et ppter hoc verres domestici vebemē-
ter agitant et verberant ante quā occidant ut
eorū carnes teneriores et sapidiorez ex mor-
uolentia efficiant. **D**e apro etiā 3 di. dyal. q

eius finus delicatus et cū vino et aqua bibi-
tus eijcientib⁹ sanguinē singulare est reme-
dium. **A**teris dolores cū aceto curat fracta
ossa solidat et pfirmat. quere infra de porcō

De asino **Ca. VII**

Asinus a sedendo
Aest dicitur quasi asedus quā homies
sup asinos sedebāt ante quā vsu equi
rum haberēt. ut dicit **I**sid. li. xij. animal quip-
pe est simplex et tardum. et idē fuit defacili sub-
iectum hūanis virib⁹ et pstratum. vel dicitur ab
a quod est sine et sinos quod est sensus quasi animal
sine sensu. unde dicitur asellus. i. iuuenis asinus quā
pulcioris est forme ac dispositionis. quā eta-
te est tenellus quā quā senex efficit et antiquus
nam quāto magis fit annosus tāto plus quā
indie fit deformis hispida et villosa. est au-
tem animal melancolicū frigidū. i. et siccum
et idē naturaliter ponderosum tardū atqz pi-
grum stolidū et obliuiosum. tñ oneriferū est
et patiens laboris vili et modico vtens cibo.
Inter tribulos eni et spinas ac carduos car-
pit cibum suū. et idē dicit **A**liu. li. viij. **S**imili-
ter arif. q. asin⁹ minutis auib⁹ inē spineta et
cardineta nidificat⁹ est exosus et idē minu-
ti passerē pugnāt p̄ eū. quā comedit spinas in-
quā nidificat⁹ passerē illi. et p̄fricat se ad sp̄ial
illas vñ cadūt pulli eorū passerē siue oua. et quā
asinus rudit ex eleuatoe capitis et fori flatu
mouent spinas et ex horrendo sonitu seu rugi-
tu terrent auicule et fugiunt de nido suo. et per
pter ista saltant matres sup ipsius faciem et
impetūt eius oculos atqz pcutiūt rostro suo
et si habet asinus vulnus in dorso vel in late-
re ex spinarum p̄ncura vel quacūqz ali-
a de causa pungentū euz rostro suo in vul-
nere ut recedat a loco nidi sui. et cū talis pas-
serulus habeat corpus minutissimū vix po-
test asinus se defendere contra eius impetū
atqz morsum. dicit etiam aristo. sicut et auis.
q. coruus valde odit asinum et idē volat sup
ipsū et temptat tangere oculos suos rostro
suo. sed iuuat asinum p̄funditas oculorū
et spissitudo corij aliorū quib⁹ cōtra mor-
sus auium claudit et tegit visum suum et eti-
am coopat p̄ceritas aurium et mobilitas

cum quib⁹ terret auiculas qñ infestãt visus suum. *Ite arif. li. viij. Arifus pugnãt cū asino et baurò qñiã comedit crudas carnes et h̄ est causa quare pugnãt p̄ra eos. quoniam eoz carnib⁹ appetit saciari. De asinis autem dicit pli. li. xxvij. ca. vlc. vngule asinine sumi gate ptum adiuuãt intantũ vt etiã aborsus euocet. nec alit̄ debet addi q: viuũ pũ necãt si diu 7 frẽqñter apponãt. eiusdẽ animalis firmus recens sanguis pfluuũ mire sedat. Eius iecur valet p̄ra caducos morbos puulorum. pli. li. xxvij. ca. lac asine sicut 7 sanguis valet p̄ morsum scorpionis. Siq̄s etiã asino dixerit in aure se p̄cussus a scorpione trãlire p̄tin⁹ malum dicit. a facie etiã fumigatõis pulmonis asini fugiunt oia venenata. dicit etiã in eodẽ ca. ix. lac asinũ valet p̄ gipsum venenosus. p̄ cerulam v̄ argentũ viuũ. *Ite z li. ix. ossa asini p̄rita et decocta valent corra venenũ si eoz decoctio bibãt. *Ite vna maris asini cū nardo capillos multiplicat et cõseruat. De asinis aut̄ dicit pli. li. viij. ca. xliij. asin⁹ est aial magni frigiditatis. 7 idõ in frigidis regionib⁹ vt in ponto nõ generãt. *Ite dicit arif. cum asin⁹ sit multe frigiditatis 7 siccitatis. mlt̄ tñ est luxurie. sed nõ mouet ad coitũ anteq̄s sit triginta mensũ etate sed nõ generat anteq̄s sint tres anni cõpleti aut duo 7 dimidi⁹. vñ di. pli. ibidem. ptus asini a xxx. mense est ocullisim⁹. sed a trimatu legitimus. *Idem di. arif. li. v. 7 subdit pli. raro geminos parit 7 qñ fetum est puura lucẽ fugit et tenebras q̄rit. ne ab boie videat. ptum suũ amore nimio diligit intantuz q̄ etiã p ignes ad fetũ vadit. aquas transire 7 pedes in eis tingere multũ bo:ret. et qñ cogit aquã v̄ riuum euadare in ipso mingit. nec trãseũt asini volũtarie p p̄tes vbi p planicies pontis pñt videre aquã defluentẽ. debile eni habet cerebrũ et patiunt̄ defacili v̄iginẽ p̄p̄ quod timent p rimas pontis cadere in aquã quã aspiciunt sub ponte trãseuntẽ. nec bibunt defacili nisi assuetos fontes q̄ sunt in pecuariis ad quos pñt ire sicco pede. et qd̄ mirũ est dictu q̄suis multũ sitiãt si mutent̄ aque ei vix potant nisi sint illis similes q̄s frẽqñtãt. *Ite z pli. li. xxvij. ca. vij. si asina comederit ordeum******

intinctũ sanḡne menstruali tot ãnis nõ concipiet quot grana comedit sic inticta 7 ex asino 7 equa mulus gignit. sed ad tales ptus eligunt̄ eque q̄ neq̄ quadrẽmib⁹ sint minores neq̄ decẽmib⁹ maiores. nec cõmiscẽt̄ passiz ad inuicẽ. *Horz aialũ duo s̄ genera. s̄ equ⁹ cū asina. 7 asin⁹ cū ipsa equa. imo vnũ gen⁹ ab alio se cobercet nisi in infantia lacte baur̄sto mutuo nutriant̄. 7 p̄p̄ hoc pastores mulos vel burdones ex disparib⁹ aialib⁹ gignit cupiẽtes dicunt̄ vñ ista arte. nã iuuenes eq̄z pullos in tenebris subijciunt vberib⁹ asinarũ 7 enutrit̄ eos lacte asinino. 7 tales pulli eq̄rum adulti iam effecti ad asinaz p̄iunctões tpe coit⁹ cõmouent̄ s̄it̄ pullos asinaz i tenebris subijciunt mãm̄is equaz 7 aselli tali lacte iuuenino nutriti eq̄s inuadunt qñ adolecunt̄. *Ex tali asini 7 eque cõmixtione generãt aial qd̄dã qd̄ antiq̄ vocabãt bynnulũ als̄ bumlum. nos aut̄ dicim⁹ eũ burdũ. sicut genituz ex asino 7 equa dicit̄ mulũ. *Arif. aut̄ li. xv. si asinus coeat cū equa imp̄gnata eque corrupti p̄ceptus p̄p̄ frigiditatis spermatis sui. spermatis asinorũ est frigidissimũ naturalit̄ et materia eoz. materia aut̄ eque est calida. etiã qñ miscet̄ calidũ cum frigido fit t̄pamentũ. tũc ex eis p̄t fieri cõceptus 7 saluari fetus. qñ sc̄z equi asinorũ seis cõmiscẽt̄. s̄it̄ qñ eque asinis marib⁹ supponunt̄. sed fili⁹ aselli et eque sc̄z mulus nõ puenit generationi. nã prius q̄ parẽtis frigiditas sc̄z naturalis 7 cõplexionalis in ipso dñat̄. 7 idõ ex mulis aliud non generãt vt di. idem. *Ite ibidem dicit idẽ. si asina cõcipit ab equo subsequẽs asini coit⁹ cū eadem facit eã aborsire. cui⁹ rõ est vt di. aut̄. q: frigiditas semis asinini supueniẽtis corrumpt̄ 7 destruit t̄pantiam seminis equini p̄cedentis. 7 semen asini frigidũ est ex cõplexione et ex sexu et corrumpt̄ semen eque ad t̄pantiam disponẽt̄. vñ qñ supuenit subito asini semen naturalit̄ siue cõplexionalit̄ frigidũ cū frigiditate sexuali intensa frigiditate corrumpt̄ p̄cedens t̄pantia ex calido equi semie 7 frigido asine introducta. 7 ista est rõ quare ois mul⁹ v̄ mula ẽ sterilis. vt di. aut̄. q: in patre muli sc̄z i asino est excessus frigiditatis complexionalit̄. 7 in matre sc̄z in equa****

remissus est calor rōne sex⁹. et iō q̄zuis calor
 feminis matris scz eque tpet semen frigiduz
 asini vt animal generet. in genito tñ remanet
 generantiū p̄dominās frigiditas que natu-
 raliē disponit ad sterilitatē. Est autē q̄daz spe-
 cies asini que d̄r indicus asinus bñs in capi-
 te in medio frontis cornu vñū. et non habet
 nisi vngulā vnā in quolibet pede. Omne ei
 animal bñs duo cornua bz in pedib⁹ vngu-
 lam scissam. et iō asinus indicus non bz nisi
 vñūz cornu. qz vngulam nō findit. vt di. arif.
 li. ij. nō tñ omne animal findens vngulā habet
 cornua sed potū ecōuerso si bz cornua findit
 vngulas. vt in tbauro. ceruo. oue z bñōi. vt
 ibidem dicit arif. Itē dicit arif. li. vij. asinus z
 mulus sicut equ⁹ comedūt fructus z pascūt
 herbis z impinguant ab aqua z diligūt plus
 aquā turbidā qz clarā. Acca autē ecōuer-
 so plus diligit aquā clarā qz turbidā. Itē
 arif. li. eodē. asini in maiori pte infirmāt vna
 infirmitate. et d̄r milide. et est bec infirmitas
 p̄us i capite z currit a narib⁹ fleuma multū
 calidū. z si descēderit ad pulmonē asin⁹ mori-
 riet. z hoc aial sentit frigus plus omni aiali.
 z p̄p̄ hoc nō inuenit in t̄ra septētrid̄is. Sūt
 autē vt dicit idem spondilia do: si asini forno-
 ra z neruis forno:ribus cōpaginata. a pte po-
 sterio: circa clunes. i. renes qz a pte antero:
 ri. et iō in ipius do: solo potū circa renes qz cir-
 ca humeros grauiora onera imponūt. post
 eq̄nocium vernale mouet ad libidinē z tūc
 rudit horribiliter z terribili sonitu feminam
 exarat ad amorē. ventū autē odorē femie eius
 narib⁹ deferentē attrahit. z ei⁹ attractu ad li-
 bidinis desiderū inardescit vt di. pli. Alias
 si q̄dem bz asinus p̄duones miseras omni-
 bus fere notat. nam sup vires laborib⁹ expo-
 nit. fuste cedit. stimulo pungit. chamo os ei-
 us p̄stringit. hinc inde circūducit. z eiusdem
 chamu refrenaculo ab ill⁹ pascuis p̄que trāsit
 sepius coerces. post labores callos i sine mori-
 rit. nec p̄cedētis laboris seruitio post mor-
 tem saltē ei cunis dimittit s̄z auferit z cadauer
 sine sepultura aeri exponit nisi in quantū in-
 canū et lupoz ventrib⁹ deuozatōnis gratia
 aliquoniens sepeliē

De angue

Capitulum. VIII

Anguis uocatur

Aomne serpentinū gen⁹ qd̄ tozāri
 z plicari pōt. Ex h̄i anguis ē di-
 ctus q̄ est angulosus z nunqz incedit rectus
 vt di. Jli. li. xij. et d̄r anguis serpens. eo q̄ in oc-
 cultis accessib⁹ serpit. nō ei aptus passib⁹ sed
 minutissimis s̄q̄maz n̄sib⁹ siue p̄tractib⁹ re-
 pit. z cōputat inē reptilia eo q̄ pectore z ven-
 tre repat. vt d. Jli. li. xij. Dicit etiā coluber eo
 q̄ colit vmbrias. vel qz in lubricos p̄tract⁹ et
 flexuosos labit. nam anguis labit duz tenet.
 Sūt anguiū seu spētū mltā ḡna z q̄r s̄ ḡna
 tot sunt venena. tot p̄nices q̄r spēs. tot dolo-
 res quot colores. vt di. Jli. li. xij. Et sicut diffe-
 runt angues in quāitate ita in veneni mali-
 gnitate. sunt enim q̄dam angues maximi. vt
 dicit pli. lib. viij. ca. xvj. Scribit in q̄t megeste-
 nes in india serpentes in tāra magnitudine
 coalescere vt itegros deuozent ceruos atqz
 tbauros. vñ et punico bello iuxta flumē bra-
 gadam a regulo impatore infectus est cum
 balistis z tormentis vn⁹ anguis. cxx. pedes
 bñs lōgitudinis cui⁹ pellis z maxille fuerūt
 suspense ante q̄daz templū rome z dura ue-
 runt vsqz ad bellū numāninū sub claudio ce-
 sare. In italia fuit q̄dam serpens infectus in
 cui⁹ aluo q̄dam puer integer est reptus. z ta-
 les serpētes maxie ledunt nūc morlu. nūc fla-
 tu. nūc caude ictu. nūc tortura. nūc p̄ctura
 nūc aspectu. Sunt z alij serpentes ita exigui
 q̄dem corpe. sed maximi sunt nocendi p̄tate
 diplaseni serpens est vt di. Jli. tāte exiguita-
 tis vt cū calcat vix videt. cuius venenū extin-
 guit ante qz sentiat nec inducit tristitiā mori-
 turo. Vñ poeta lucan⁹. Signiferū inuenes
 tūrem sanguis album. Torta caput retro di-
 plas calcata remordit. Vix dolor aut sensus
 dentis fuit zc. Ita dicit Jli. simile tūrus mini-
 mus est serpentulus. z tamen vt dicit aristo.
 libro. vij. contra ei⁹ morsum vix inuenitur re-
 medium. z differunt in figura z dispositōne
 nam alij habent duo capita vt amphibena.
 de quo Jli. li. xij. dicit. Amphibena est dicta.
 eo q̄ duo habeat capita. vñum in principio
 aliud in cauda. currens ex vtroqz capite ita

ctu corpis circulato. bec sola serpentū frigi se cōmittit pruina omni pcedens. **I**tē etiam dicit pli. li. viij. c. xliij. habet inquit amphibena duplex caput tanq̄ parū esset vno ore venenū fundi. sunt etiā aliq̄ serpentes habētes plura capita vel duplicata vel triplicata v̄ quadruplata. sicut idem dicit **A**li. ydra est serpens multoz capitum qualis apparuit in puincia archadie in palude. et d̄ q̄ vno ceso tria capita crescebant sed hoc fabulosus est nam cōstat ydrā fuisse locum euomentez aquas vastantes vicinā ciuitatem in q̄ vno meatu clauso multi erumpebāt. **H**ercules videns loca exussit. et sic clausit meat⁹ aq̄ et p̄ tanto d̄ hercules ydrā serpētē q̄ nq̄ capitum occidisse. vt d̄. **A**li. li. xij. **I**tem differunt serpentes in colorū varietate. nam quidam sunt nigri. et q̄dam sunt rufi vt tirus. et illi sunt pessimi. et q̄dam maculosi sicut scitalis serpens qui vt dicit **A**li. ranta p̄sulgetteri varietate vt notarum gratia in sui admirationē inducat intuetes. et q̄ reptando est pigrior et quos assequi nō valz miraculo sui stupentes capit. et quāto magis est discolor tanto est deterior. q̄ eius venenum acutissimū et calidissimum esse d̄. **M**az ille idem anguis ranti est feruoris vt etiam byemis tpe eruue eius de corpe deposite sint feruentes **A**n lucanus. Et scitales sparsis etiam nunc sola pruinis. eruuias positura suas. vt dicit **A**li. zc. **S**istr̄ opbites est serpens maculis depictus q̄ tot habet nocendi modos quos habet colores varios et distinctos. vñ lucanus **Q**uā paruis pictus maculis ibeban⁹ opbites. **C**oncolor exussit zc. **I**tem differūt in loci et situs diuersitate. nam q̄dam latuant in cauernis terre et lingunt puluerem et sugūt terre humorositatē vt d̄. pli. **A**lij sūt aquatiles q̄ in aquis et aquarū ripis cōmorant vt eni d̄is serpens aquatilis a quo p̄cussit obturgescunt in ydropisim. quā multi bouam vocāt q̄ simo bouis remediet. vt d̄. **A**li. li. xij. **S**imiliter est rinatrix serpens dicit⁹ veneno aquas inficiens. omnē eni fontem in quo fuerit veneno inficit. vt dicit lucan⁹. rinatrix violatrix aque zc. **A**li. li. xij. **A**lij morant in siluis et specubus vmbrosis quoz penationes sunt vo-

lucres et bestiole minores quarū sugunt bu miditatem. vt d̄. **A**risto. li. xiiij. et tales serpētes insidiant dormiētib⁹ et si aliquoz hominum vel alioz aialium ouicia inuenerit apta illa subintrant diligentes calorē quem inueniūt ibi piter et humorem. sed contra tales angues pugnat saura bestia scz modica. id est lacertula. **N**am sentiens saura serpētis p̄niam saltat sup faciem dormiētis scalpens pedibus. vt eum excitet et p̄muniat cōtra anguem. vt d̄. auic. **E**t est saura vt d̄. **A**li. li. xij. lacertus qui q̄ senescit eius oculi excecant et tunc intrat foramen parietis aperies oculos p̄tra ouentē et orto sole intēdit et illuminat. **S**icut aut quedā anguium species habitare in igne. vt in salamādra que nominatur ab **A**li. et pli. inter venenosa. salamādra enim. vt dicit **A**li. li. xij. est nominata eo q̄ valens sit et potens cōtra incendia cuius inter oia venenosa vis maxia est. **C**etera enim venenosa singulos feriūt. bec plurimos simul interimit. nam si arbori irreperit oia poma inficit et eos q̄ ea ederint p̄mit et occidit. si etiam in puteo cadat potātes inficit vis veneni. **I**sta q̄dem p̄tra incendia repugnās sola inter aialia extinguit ignes. viuit etiā medijs flammis sine p̄sumptione piter et dolore. nec adustionē ab igne recipit sed ipm incendiu mitigat v̄ extinguit. vt d̄. ibidem **A**li. **I**dem poia dicit pli. li. x. c. xlvij. salamandra inquit est silis lacerte in figura. nūq̄ apparet nisi q̄ multū pluit. i serenitate deficit. huic ē tāt⁹ frigiditatis rigor vt ignem extinguat sicut glacies. **A**ctea de ore saniem euomit ex cui⁹ cōtactu corpus bois pilos p̄dit. quod inde cōtactum est in colorem vergit turpissimū. **I**tē differunt in incessus qualitate. nam quidaz serpunt flexuose semp siue tortuose et q̄dam semp recte sicut dicit **A**li. li. xij. centris inq̄t est serpens inflexuosus q̄ semp rectū efficit iter sicut dicit lucan⁹. **E**st semp recto lapsurus limite centris. **S**istr̄ aliquis incedit curu⁹ sup pectus et aliquis incedit a pectore sursum rectus. sicut q̄dam serpens aquatilis et terren⁹ noie cbilidos. q̄ per locum p̄quem labit expirat virus et fumare facit sicut dicit lucan⁹ **T**ractiq̄ via fumate cbelidra. h sp̄ ambulat

directus et erectus capite. nam si torserit dum
currerit statim crepat. vt d. *Asi. li. xij.* Item
differunt in velocitate et in tarditate. *Asi. qdā*
sunt valde tardi motus vt scitalis de q̄ supra di
ctum est. et qdā sunt ita velocis incellus et
leuis motus q̄ volare vident. vt serpens q̄ de
iaculus volat vt iaculum. exilit enī de arbori
bus et dū aliquā aiā obuiū fuerit iactat se sup
ipsum perimitq̄. *And* etia cū sunt dicit vt
dicit *Asi.* Sicut in arabia sunt serpētes cū aliis
qui a multis sirene vocant. que plus currūt
q̄ equi. et ibo volare dicunt quoz tantū est
vires vt morsum aī mors sequat q̄ dolor.
vt dicit idem. *Itē* differunt in maligna saga
citate. vt in ceraste serpente cornu q̄ se ab
scondit sub arena et ostērat cornua sua. vt ex
eoz ostentatione alliciat velut ad escaz bestia
as siue auel. cornua ei habet ad modum ari
etis que nuda sup arenam et directa dimittit
ad q̄ dum volucres vel aīal accesserit non
ipm arietem sed virulentū anguem p experi
entiam comprobabit. Sicut boas anguis vt
di. *Asi.* immensa mole in ytaliam sequit greges
armentoz vt bubalos et callide vberib⁹ irri
guis lacte se innecit et sugens interimit atq̄
inde a bouum depopulatione nomen accipit
boas. vt dicit *Asi.* Multa sunt alia noīa ser
pentū et genera vt aspidel vipere et dracones
de quib⁹ postea dicit. Sed vt di. *Asi. li. xij.* tā
tus est numerus morsuū quant⁹ et nominū
Generalit̄ omnes angues p maiora pre frī
gide sunt nature. nec de facili pcutiūt nisi cū
calefunt. *Itam* qñ sunt frigidī nullum tan
gunt. et ideo eozum venena plus nocent de
die q̄ de nocte. torpent ei noctis algore et me
rito q̄ frigidī sunt nocturno roze. In hyeme
in nodos se puoluūt et torpent. iestate se dis
soluunt et in malicia multū vigent. *Un* est q̄
q̄cunq̄ veneno serpētis pcutit. pmo obstu
pescit et postea vbi in eo calefact⁹ virus exar
serit statim inficit et extinguit. Et iō dictum
est venenū. q̄ p venas vadit cui⁹ pestis dif
fusa p corpus aiā exigit de corpe et expellit
nec pōt ledere nisi qñ sangnem tangit. vñ lu
canus. *Ita* oria serpentū est admixto sangne
pestis. vt dicit *Asi.* et subdit. omne venenū fri
gidum est. et iō anima que est ignea fugit ve

nenum frigidus. *Inter* dona aut nature que
bonnib⁹ et brutis sunt cōmunia viuacitate
qdā sensus anguis pcellit. *Regit* in genes.
serpens erat callidior omnib⁹ aiāntibus ire.
Dicit aut pli. vñ idem recitat *Asi.* q̄ caput ser
pentis si cum duob⁹ digitis euaserit nullo
min⁹ viuūt. vñ et totum corpus obijcit ferien
ti p capite defendendo. *Itē* idem *Asi.* Angui
bus vniuersis bebes est visus. ex aduerso cō
tueni. *Itē* mirū cūz oculos nō in fronte ha
beant sed in temporib⁹ a deo vt citius audiāt
q̄ aspiciant. *Itē* ibidem. *Nullum* aiā cum
tāta celeritate linguā agit sicut anguis. ita
ei cito mouet eam vt triplicem videat babe
re linguā. cum tñ nō habeat nisi vnam. *Itē*
idem. *Serpentū* humida sunt corpa adō vt
vbicunq̄ ierint viā cuiusdam viscosi et limo
si humoris inficiant et designent. nā vestigia
serpentū talia sunt vt cū pedib⁹ carere vide
ant. costis tñ et squamay repunt nūlib⁹. q̄s
a summo gutturi vsq̄ ad unum alui dispo
sitas parili modo bñt. *Itam* squamis quasi
vnguib⁹ repunt. costis quasi crurib⁹ innitū
tur pñ vbicunq̄ ledit in corpe ab aluo vsq̄
ad caput. debilioz reddi ad suum cursum et
motus circuitū pagendum. q̄ vbicunq̄ ille
ictus incidit spinam soluit p quā costarū
pedes et motus corpis agebant. vt dicit idē
Asi. ibidem. *Item* ibidē. *Serpētes* diu viuūt
etiam sine cibo. vt di. arist. et tante efficiuntur
longitudinis diez vt de posita veteri tunica
senectā deponere et iuueturē redire pbibeāt
tur. *Un* et serpentū tunice nū cupant exuue
eo q̄ qñ senescunt eas exuūt quibus exuū in
pstinam redeunt iuuenturē. et ideo eoz pelli
cule sic exute dicunt exuue et induue. eo q̄
exuunt et loco ipsaz alie iterum induunt. vt
dicit *Asi.* li. xij. *Modus* aut renouationis
ipsius anguis satis videt mirabilis. nam vt
dicit p̄biologus. *Anguis* se sentiens mor
bo vel senio aggrauatus plurib⁹ diebus ab
stinet a cibo et ieiunat vt sic pellis ei⁹ a carne
facilius relaxet. deinde gustata herba qdā
amara vi herbe puocat ad vomitū et sic euo
mit humore virulentuz qui fuit causa sue in
firmutatis et defect⁹. tandem vt cutem rigidaz
tpet et mollificet i aqua se balneat ac buectat

et sic angustam rimā alic⁹ petre seu cauernā querēs prime ā gustiā intrat et cum quadā violentia transiēs ab exuua penitus se dēcorat ac denuat. et tandem soli expōitus se deliccāt in carnis superficie nouā cutē recuperat. sūptis viribus clariū videt. incedit ac repit fortius. ac comedit auidi⁹ q̄ ante depōsitionē exuue faciebat. istā renouatōnis formā expm̄it pli. et etiā auic. qui dicit cū Aris. q̄ totus serpens depōnit senectutē. i. senectā pellē. p̄io vsq̄ ad oculos deinde vsq̄ ad collum et sic paulatī se expoliāt totaliter infra diem. vt di. li. xiiij. Item ysi. li. xij. c. iij. pita gora sal inquit asserēbat de medulla bois mortui q̄ ē spina dorsi anguē p̄creari. q̄ et ouidi⁹ tangit dicens. sūt qui cū clauso putrefacti spina sepulcro. Mutari credāt humanas angue medullas. q̄ si credis merito euenit. vt sic p̄ serpentes mors homini accidit. ita p̄ bois mortū mouitur⁹ serpens p̄creet. vt di. Jid. Itē di. pli. li. x. c. lvi. anguē inq̄t ex medulla spine hominis gigni accepim⁹. multa ei occulta et ceca origie pueniūt etiā in quadrupedū genere. q̄. Item di. Jii. ibidem. Jert autē q̄ serpens timeat boiem denuatū nec eū audet cōtingere. q̄. uis insiliat in uestitū. Itē fm̄ pli. Jciu ni bois sputum serpentib⁹ est venenū q̄ si in de gustauerint moriunt. Sūt et alie pprietas anguis mirabiles et signes q̄ ab alijs autorib⁹ assignant. specialit̄ a dyal. aris. et auic. aliquas ex eis h̄ inserere vtile iudicauim. Di. citita q̄ dyal. q̄ in byemali tpe laurāt serpentes i tenebris et cauernis vbi ex diuturna obscuritate loci eorū visus bebetat. v̄nali ergo tpe q̄n̄ incipiūt exire de cauernis sentiunt caliginem sed p̄ remedio querūt herbā feniculi vel radices c⁹ pastu p̄tractā excutiūt cecitas tem. Nec fraudat a remedio. testudo visceribus pasta anguis vel toxuca. cum ei aduertit venenū serpe querit organū. cui⁹ gustu p̄tra virus anguis inuenit medicinā. Idem di. pli. Jluic. v̄o de serpēte ait sic li. ij. Serpens inq̄t q̄n̄ est vorax parum bibit et odit odorez rure. et iō fugit mustelā q̄n̄ sentit eam ruta fore pasta. et q̄n̄ olfacit ruta nō p̄t fugere. Comedit autē serpens libenē carnē et fugit ei⁹ humilitatē sicut aranea fugit muscas. et trans-

glutit oua auiū et pullos viuos. et q̄n̄ trāsglutit ea reducit ad posteriora et expellit ipsa et n̄ p̄mittit vt in ventre morerent. Item di. aris. li. ij. Interiora et intestina serpentū sunt filia intestinis aialium ouantiū quadrupedū. non tñ habēt testiculos sed h̄nt vias. sicut sūt vie pisciū. et matrices h̄nt longas et diuisas. et sūt eius interiora longa fm̄ longitudinē corpis sui. et lingue serpentū sūt nigre longe subiles et in duo scisse et an̄ acute. et p̄pter h̄ multum exiūt et sunt faciles ad motū. et venit serpentis est long⁹ et strictus et filis intestino amplo. et illud intestinū assimilāt intestino canis. et h̄ post ventrē puum intestinū pueniens vsq̄ ad exitū supfluitans. et habet cor puuz iuxta collum sile reni in aspectu et post cor est pulmō in q̄ sunt ptes neruole subiles et volute dependentes a corde. et post pulmonem est epa longū et extensū. et sup illud fel sicut in piscib⁹ maiorib⁹. sed in minorib⁹ est fel sup intestina. et splen in serpentib⁹ puus est et rotundus. Dentel autē serpentū sunt acuti recurui aliquātulum et cōiuncti. diuisi tñ fm̄ serram et h̄nt serpētes costas triginta fm̄ numeruz diez mensis. et dicit q̄ accidit serpentib⁹ idē q̄d accidit pullis yrundinū. vt si aliq̄s p̄fora uerit eius oculos et eruerit eos visus itez reuertet et caude serpentū sicut et lacertoz cre scunt postq̄ sunt amputate. Itē omnes serpentes ouāt p̄mo interi⁹. deinde nō simul s̄ paulatim eijciūt oua ex quib⁹ generant animalia exterius excepto tyro et vipera. Tyrus enim serpens. vt d. aris. li. iij. nō generat aialia interi⁹ s̄ p̄mo ouat interi⁹ et ex ill⁹ ouis aialia generant. et iō dicit ibidem q̄ matrix alioz serpentū est longa fm̄ creationē corpis et incipit matrix eoz a pte inferiori et p̄cedit superius ex vtraq̄ pte spine. et diuidit in duas partes quasi pietem h̄ns in illas. et iō sunt oua fm̄ acies in matrice et nō ouat serpens omnia simul sed successiue. Itē aris. li. v. Serpentes tpe coit⁹ ita adinucē se applicant et inuoluūt v̄z aspicienti quasi sint vnū corp⁹ h̄ns duo capita. Item aris. li. iij. serpens et maxie tyrus q̄n̄ transglutit auē vel aliquid p̄mo se erigit et postea se restringit quousq̄ pueniat interiorius q̄d transglutit. et h̄ est q̄ ei⁹ stomach⁹

puus est et subtilis et pnt serpētes diu viuere
sine cibo. qđ pz ex serpentib⁹ quos custodiūt
venditores. Item aristo. li. viij. **A**sigalis id
est mustela pugnat ptra serpētes et munit se
pactu rute. et maxime pugnat cōtra serpētes
comendentes mures. qz ipsa venat mures et
manducat eas. Item li. viij. dicit. q serpentes
multū diligunt vinum. et iō venant cum eo
Silr diligunt lac valde et sequunt odorē
eius. et iō si alicuius ventrē serpens subintra
uerit extrahi potest lactis odore. vt dicit idē
vt etiam dyal. Item aristo. li. xiiij. serpētes hnt
pprium qđ possunt mouere caput ad postē
rius corpe quiescente. et causa hui⁹ est q ar/
mille spondilium serpentū creant ex cartila
gine. et ppter hoc sunt bone flexionis. et h fuit
necessarium ad aspiciendūz retro vt possint
vertere caput ad aspiciendūz corpus suum
longū atqz strictum. alie enim nō possent re
gere corpus suū nisi iuarent eleuatione ca
pitis ad tou corpori pcauendum. Item idēz
in eodem. **S**erpētes natāt in aqua p corpis
inflexiones sicut repunt in terra. nō enim de/
dit natura serpentib⁹ pedes ad gradiendūz.
cui⁹ causa est corpis nimia longitudo. quo
niam si habuissent multos pedes eēt mali
mor⁹ qñ essent sup pinnulas. similiter si plu
res alas dedisset valde ppinquas essent gra
uis motus. et si ab inuicem essent remote ad
sustentandū residuū corpus longum et flexi
bile nō sufficerent. et ideo qđ faciūt pisces ha
bentes pinnulas ipsarum ptractione et auel
alarum extensione. hoc faciūt serpentes sola
corporis flexione. **S**unt et qdam pisces simi
les serpentib⁹ in longitudine q eadez decau
sa habent pinnulas pauca vlt nullas. natāt
corpis sola inflexione sicut murene et pisces
fastaros qui a nobis dicunt congrī q mari
ne sūt anguille et h mōi. et ideo qz tales pisces
sunt serpentib⁹ in creatione similes. habent
tantū modo duas alas vel pinnulas ante et
vtuntur corpis flexibilitate loco pennarum
et alarūz. et ppter hoc repunt in terra et viuūt
longo tpe etiam sine aqua sicut viuūt serpē
tes sine cibo. Item idē in eodem. serpētes au
tem hnt vias et intestina a quibus aliqui exit
supfluitas sicut hnt alia animalia generantia

sed nō habent viam exit⁹ vrine. qz carent ve
lica. Item ibidē in eodem. serpētes inuoluū
tur ad inuicē qñ conueniūt ad coitūz et amo
rem. qz nō habent vgam neqz testiculos. cas
rent enim vga quia nō habent crura. et carēt
testiculis ppter longitudinem corpis. et si ha
berent eos infrigidaret sperma ppter tarda
tionem sui exitus. et sic esset minus cōueniēs
generationi. Item idē. xvij. **N**on accidit ge
nerationi serpentum error et monstruositas
nisi raro. et hoc accidit ppter figuram matri
cis que longa est et recta atqz stricta. vñ et oua
serpentum sunt disposita sm aciem pp lon
gitudinem in matrice. **H**as et multas alias
pprietates anguim et naturas recitat aristo.
quas psequi p ordinē esset longum. sed h di
cta in generali nūc sufficiant. de vsualib⁹ pp
etatribus et omnibus fere notis infra dicitur
in litera s.

De aspide Capitulum. IX

Aspis est anguis
Amorsu et veneno pnciosissimus. ab
aspigendo aspis dicit⁹ eo q morsib⁹
venena imutat in ortifera atqz spargat. yos ei
greci venenum dicūt. vt dicit **I**sid. li. xij. c. iij.
et sequit. aspidis diuerse sunt spēs. et habent
disparēs effectus ad nocendū. scz diapas qui
latine situla dicit. quia quē momorderit siti
interimit et occidit. ypalis est gen⁹ aspidis q
somnia necat. hunc cleopatra sibi apposuit et
ita morte quasi somno resoluta ē. **I**tem emor
rois est aspis sic dicit⁹. eo q illius iugit sangi
nem quē pcutit. et qui ab eo morsus est disso
lutus venis fluxu sanguinis vitam finit. grece
enim emath sanguis dicit. **I**tem prester est aspis
horribilis semp ore patente et virus euaporā
te incedens. de quo **L**ucanus. **Q**uāqz disten
dens auid⁹ fumantia prester. **Q**uicunqz ab
eo pculsus fuerit distendit et enozmi infecti
one corpis necat. vt dicit idē ibidēz. **I**tem
seps est mortiferus aspis et tabificus q cum
boiem momorderit statim eū destruit et cō
sumit ita vt morsu serpentis totaliter liques
fiat nec solum corpus sed etiaz ossa veneno
dissipat et eneruat. cuius poeta sic meminit.
Ossaqz dissoluens cum corpe tabific⁹ seps

vt dicit idē. Sūt et alia genera aspidis mltā q̄z tāta ē virulentia q̄ etiā mediāte lācea venenositate sua perimunt se tāgētem vt dicit Plin. in li. de venenis. quere supra li. v. ca. de venenis. De aspidē etiā in genere dicit Plin. li. xij. fertur in q̄t q̄ aspis cum ceperit pati in cantatorem qui eā quibusdam carminibus proprijs euocat. vt eā de cauerna pducatur. la cū exire noluerit vnā aurez in terram premit. alteraz vero cauda obturat et operit. et sicillas voces magicas non audiens ad icā tatorē non exiit et eius imperio non obedit. **Hucusqz** **Isidorus.** De aspidē vero dicit. **Plinius** libro octauo capitulo. xxiij. pculsa membra ab aspidē intumescunt et vix sine parui amputatione que sūt cōtacte aliquo remedio conualescūt. vnus autē huic pestifero angui est sensus vel effectus. compares suos coniugali affectu diligūt nec sine comparis consorcio bene viuunt. vnde alterutra interfecta incredibilis vltionis cura altera psequitur interfecto. et illū solum in q̄strumlibz ppli agnie agnoscens infestat. nittur iterū pe oēs difficultates permeat spacia. nec nisi veloci fuga aut amib⁹ aut fluuijs coerceat quin vltio de morte cōparis assumatur. sed contra eius maliciā natura dedit remediū et medelam. hebetē enim dedit ei natura visū. nā oculos bz i t̄pib⁹ et nō in frōte et ideo nō p̄ videre aduersariū directe sed oblique propter quod nō p̄ bene psequi hostē visu sed potius auditu psequit vel olfactu. nā in bis duob⁹ sensib⁹ magis viget vt di. idē. **Itē** dicit marcianus q̄ aspis nō nocet indigenis afris et mauris. nā et illi pueros suos quos d̄ se natos hūt suspectos aspidi obijciūt. et si de eoz semie fuerūt nihil ipsis penit⁹ nocet aspis sed statū moriunt ab aspidē si fuerint adulte rini. et **Herp̄sse** dicit pl. l. viij. c. vli. **Dicit** enī sicut q̄daz aialia indigenis sūt innoxia q̄ in terimūt alienos. sic serpentes pcunt mirifice illis q̄ de terra oriunt sic angues circa eufratem t̄re incolas nō ledunt nec infestant doz mientes. alios autē cuiuscunqz gentis hoies cruciāt eos auide occidētes. **Dicit** etiā ibi dē pl. q̄ **Aris.** tradit in q̄dā mōte a scorpionibus hospites non ledi. sed indigenas interi

mi et occidi.

De aranea Ca. X

Araneā ut di. p̄li. li. xij. v̄mis est aeris ab aeris nutri mēto noiata. q̄ eriguo corpe lōga fila deducit et tele spintēra nunqz desinit a labore ppetuū sustinet in suo ope dispendiū. q̄ sepe ad modicū flatū venti aut pluuie stillicidiū rumpit tela sua. et tunc totalit̄ p̄dit labore suū. **Dicit** autē auic. q̄ aranea est modicum aial repule mltipes. sex vel octo h̄ns pedes q̄s sp̄bz pares et nūqz impares. et s̄ fuit necesse vt sp̄cēt ei⁹ incessus equ⁹ sicut et ip̄m on⁹. et s̄ est ḡniale in h̄ntib⁹ duos vel plures pedes. bz aut aliq̄s pedes longiores et q̄sdaz breuiorē. p̄p̄ diuersas q̄s facit opationes. nā cū q̄busdā fila sua subtiliat et in longuz p̄trahit. cū q̄busdā vō p̄iter fila necūt. cū q̄busdā vō p̄fila repit et q̄n vult in tele superficie immobilē se suspēdit. maxie autē in aialia anuolosi corpis viget in aranea sensus tact⁹. **Itē** residēs in tele sue medio subito sentit muscā telaz in p̄te remotissima p̄ingentē quā subito inuadit et aggredit tanqz hostē. de q̄ si trū pbare potuerit eā ne euadat in tele sue fila multipl̄ circūuoluit. et p̄mo capiti insidens ei⁹ h̄nditatē fugit. et de tali muscay venatōe viuūt. nā ei⁹ gustabile pp̄ne est tal̄ h̄no sicut gustabile apis est mel sicut dicit idē et aristo. **Itē** in genere araneay ē diuersitas sex⁹ vt di. aris. l. v. et est femia maioris corpis q̄ masculus. et pedes bz lōgiores flexibiliores et abilio res ad motū et ad texturā. **Et** sicut di. idē li. bro. v. **Te** coit⁹ et amoris feia attrahit marē p̄fila tele. et post masculus feiaz et nō cessabit attractio donec p̄iungant. et masculus ponit sup ventrē feie. et iste mod⁹ est eis necessarius p̄p̄ ventris rotūditatē. et ista p̄iunctio marie est in fine veris et in p̄ncipio estatis. et aliq̄n in autūno et in p̄ncipio hyemis. et tūc marie sūt noctue et earū p̄cture ampli⁹ venenose. **Itē** aris. l. viij. **Genera** araneay sūt mltā. nā q̄dam s̄ p̄ue et diuersi coloris et sunt acute et velocis mot⁹. alie s̄ maiores et colore nigre. et eay crura anteriora s̄ longiora et s̄ tardioris mot⁹ nisi q̄n coitu stimulat. et nigre solēt

terere iuxta terrā inē foramina ⁊ manent in
textura sua quālibet aliqua incidit bestiola si
cut musca quā deprehendit. et si hnt famē su-
gunt ei⁹ humiditatē. et tunc deserūt ad locū
suū vbi deponūt ⁊ reseruāt eā donec iterum
eluriez pariant ⁊ qñ totā hauserit hūiditatez
deiciat residuū ⁊ reuertit ad venandū ⁊ n̄ ve-
nat. quālibet repet qd̄ ruptuz est de textura. et si
q̄s ruptū texturā incipiet ipsam reparare circa
occaluz solis circa ortū. ⁊ tūc maxie laborat
q̄ tūc plures bestiole incidūt in texturā. et fe-
mina parit ⁊ venat ⁊ masculus iuuat eā. **Ab-**
scondit autē se in textura v̄ subtela ne a besti-
olis videat. ⁊ maxie qñ est magna. q̄ p̄p̄ ei⁹
magitudine nō defacili operit. **Facit** etiā feia
oua p̄mo ex quib⁹ modice aranee p̄ formāt
⁊ statim qñ p̄unt ponit eas in textura. ⁊ sta-
tim se mouēt ⁊ disponūt ad texenduz ac si in
vtero mat̄no sint instructe ad venanduz. vñ
statiz aptat r̄betia p̄ueniētia p̄de sue. ⁊ ē spēs
q̄dam araneaz que venant lacertū puum ⁊
incipit texere sup̄ ipsum quālibet liget ei⁹ orifi-
cium ligatōne fori ⁊ tūc saltat sup̄ eū ⁊ pun-
git quālibet moriat. **Itē** in eodē etiā dicit idem.
q̄ sepe inueniunt q̄daz aranee in aluearibus
apum ⁊ ille corrupunt mel ⁊ sugūt liquorē ⁊
sic circa fauos faciūt texturas ⁊ corrumpūt
eos. **Itē** di. auic. et pl. de generatōe araneaz
li. xi. c. xxx. **Araneaz** natura p̄cipua admira-
tione est digna. cui⁹ plura sūt genera inter q̄
est q̄dam que d̄ spalangio. cui⁹ corpus est
exiguū. varium. acuminatū. velox ad saltuz.
noxium h̄ns morsum. **Alia** est spēs maioris
corpis ⁊ nigri coloris ⁊ cruris lōgioris caue-
nas sibi texens in angul' iuxta terras. **Tercia**
est spēs q̄ erudita cōpositōne sp̄ciuas textit
telas. **Admirādū** est tñ qualicū tanto opi sus-
ficiat materia lanigera q̄ de aranee vtero ad
tante tele texturā paulatim vt credit extrabi-
tur ⁊ tñ eius vter⁹ vix a tali materia vacuus
iuenit. **Nec** videt eē v̄ez qd̄ dixit democrit⁹
q̄tāta esset venis aranee corruptela. vt ex
e⁹ egestione tanta fertilitas lanifera generet
vñ ⁊ democritū reprobat **Aris.** li. viii. q̄ dicit
eum in B̄ veritatez nō dixisse. **Cui⁹** videt esse
ratio. q̄a aranee et alia h̄mōi anulosa modi-
ci sūt nutrimentū ⁊ pui cibi p̄p̄ defectuz sang

nis ⁊ caloriz. vñ cum aranea non tantū cibi
capiat q̄n incōpabili ad p̄paratiōz tele cōri-
nue plus emittat. maior eēt sup̄flui emissio
q̄z cibi sumptio ⁊ maior ē egestio sup̄flua q̄z
digestio necessaria ad p̄seruatōne debitam
aialis. vt dicit **Aris.** vel **Alb.** Itē pl. di. **Ado:**
derato v̄n guerorundū et teres educit filum
⁊ miro artificio deducit stamina ab imo ad
sup̄mū. ⁊ itez deducit transuersaliē de p̄ucto
ad punctū lineari distantia filū suum. ⁊ oēs
lineares tract⁹ quasi in punctuali medio in
equali distantia a centro copulat ⁊ p̄nectit. de-
ducto autē stamine vt ibidē di. **Idi.** texere in-
cipit a medio circuatō orbe adnectēs subte-
gm̄ina ⁊ maculas adnectens sp̄. ⁊ quasi reti-
culariē p̄paria int̄ualla que int̄uallictata for-
ramina miro artificio sunt. nunc quadrata.
nūc oblonga. nūc rotunda. tāto strictiora q̄n-
to sūt viciniora medio. ⁊ tāto latiora q̄nto re-
motiora sunt extremo. **Quo** autē medio filū
filo tā indissolubiliter iungat ⁊ noduz nodo
applicet ⁊ p̄nectat visus nō indicat ⁊ rōnis
iudiciū vix affirmat. **Adira** autē leuitate per
fila sua q̄ humanis visib⁹ vix sunt puia se ele-
uat ⁊ quasi volet hinc inde se trāferens locū
mutat. **Itē** di. idem. q̄ q̄z diu extrema tele fila
durant si casu aliq̄ rumpat ipsa tela. semp̄ a
medio incipit refartire qd̄ ruptū est. q̄i nihil
iudicans in corpe tele esse integz q̄z diu medi-
um nō est firmū. **Itē** dicit idē. q̄ in eis sūt au-
guria. nam fm̄ q̄ tpa sunt futura alū v̄ sub-
limi⁹ solent cōponere fila sua. **Itē** ibidē d̄. q̄
multitudo araneaz signū est inundatiōis
pluuiay. **Item** li. xiii. c. iij. de lesione ficuum.
dicit q̄ aranee q̄dā circa germina vineay et
etiam flosculos arborū faciūt texturas ex q̄z
circū uoluntione pereūt arbores ⁊ vinee q̄n se
in germine vel in flore. **Ado:** h̄ns spalangio-
nis est mortiferus ⁊ venenosus nisi ei ciuus
succurrat. **Sed** ei⁹ v̄renū exunguit vis plā-
taginis si debito mō apponat. et iō v̄mes alij
vt lacerte ⁊ botracel puncturā aranee for-
miantes succo plātaginis se tuent. vt di. **Idi.**
Dyal. ⁊ **Aluic.** in ca. de venenis et mac. **Ar-**
neaz autē tela vt di. **aristo.** ⁊ pl. ex eaz visceri-
bus q̄dam mō nature artificio generat. sub-
tilissima cōpositōne cōtextit more r̄betis cō-

ponit et parat, filis subtilissimis conectit, et bene a muscis et alijs bestiolis quibus tendit propter grossiciem videat. Cum labore quidem componit sed miro modo facilliter dissipat, igne non sustinent, ventum timent cuius impetu telarum purur et subito denudat. Et quibus venenosa sit aranea de cuius egreditur visceribus tela venenosa non est quoniam multis visibus medicine utilis reputat. Nam ut dicitur dyal. Tela araneorum alba et munda puluerulentis sordibus non admixta vires habet stringentes glutinantes et refrigerantes, id sanguinem restringit a vulnere defluentem supposita vulnere prohibet fieri saniem et sanat plagam recentem, et prohibet inflaturam sanitatem vulneris retardantem. Est autem genus aranee quam spalanam vocant, ut dicitur Plin. li. xxix. ca. iiii. et est beca aranea similis formice sed longe maiore corpore, rufum hinc caput, reliquum corporis nigri est coloris, respersum albis guttulis, acerbior est eius ictus quam vipere. Vivit autem iuxta furnos et molas, cuius contra ictum est remedium aliam eius generis ostendere sic percusso, et ad hoc conseruant cum mortue inveniunt quarum cortices contriti et potati medentur morsumi mustele. Est autem aliud genus lanuginosum grosso capite, et dolore percussure eius sicut scorpionis, et eius morsum genua labefactant et accidit caligo et vomit. Est etiam aliud genus aranee nomine mirmicaleon siue mirmiceon, quod alio nomine dicitur formicaleon, formice similis capite albo hinc nigrum corpus distinctum maculis albis, cuius morsus vespere dolore torquet, et dicitur formicaleo, quod formicas venat ut leo, et earum sugunt huiusmodi sed a passeribus devorantur et ab alijs auri ut formica. Remedium autem contra morsum omnium araneorum est cerebrum gallinaceum cum exiguo pipis bibulum cum vino dulci. Item coagulum igni potatum cum vino sanat morsum araneorum. Item facit cinis ungule arietine cum melle. Item musce strite et posite super morsum extrahunt venenum et mitigant dolorem. Sunt et alia remedia que enumerat, sed hec sufficiant. Dicitur tamen Plin. eodem. c. vi. aranea longa et candida tenues hinc pedes contrita in veteri oleo dicitur solvere albuginem oculorum etc.

De ape Ca. XI

Ape est animal

Amulipes et breue inter omnia animalia anulosi et insecti corporis in multis obtinens principatus, ut dicitur Plin. li. xi. ca. vi. puitates sui corporis recopensat ingenij magnitudo, quibus autem possit in volatilia putari, tamen quod pedibus vixit in quibus est vis progressiva merito potest in gressibilia numerari. Preter vero proprietates superius li. xij. positas sub littera a. alie sunt hic ponende quas recitat Plin. li. bzo. xi. ca. vi. sic dicens. Inter omnia est admiranda apud solertia qua mella contrahunt lucumque dulcissimum subtilissimum et saluberrimum in fauos componunt, et ceram ad usus vite humane utilem operando faciunt, hyeme latet et recondunt, quod vires non habent ut niuibus pruinisque resistant ac flantibus aqilonis. In vere autem cum sentiunt fabas flores ad opera exiit et labores, nullique licet vacare ocio pro bos dices. Primo fauos constituunt ceramque fungunt domosque ac cellulas faciunt, deinde sobolem et postea mella faciunt et componunt, tectum autem aluearis sui lacrimis et succis arborum gummosam vim hinc totum liniunt, et contra aliarum bestiarum audaces se muniunt put possunt, feces si fuerint nimis late stringunt et eas succis predictis liniunt, primo autem per fundamentum sui operis crustulam quandam ponunt amari saporis quam multi comosum vocant, deinde faciunt aliam dulciorem que cere est in initium quam multi dulceros vocant, tertio ponunt materiam grossiorem que fauorum est stabilimentum et illam materiam pro polim multi vocant, et ista triplici tela a frigore et alijs iniurijs muniunt fauos suos. Non insident fructibus, sed a floribus non marcidis, sed recentibus recolligunt materiam ex qua mel et ceram componunt, quoniam autem flores vicini sunt consumpserunt speculatores ad ulteriora pabula requirenda, et si apprehenderit eas non in expeditioe excubant supine ut alas suas pregant a pluvia et a rore, ut facto mane expeditus volent ad opus suum hinc alas suas siccas et expeditas ad volandum. Ordinant excubias suas more castrore nocte que scurpique mane donec

una oēs excitet. gemino aut triplici bombo
ut buccino aliq̄ tunc vniuerse puolat si dies
fuerit muis futur⁹. p̄diuinat ei ymbres ⁊ vē
tos ⁊ tunc le p̄nent infra tecta. Qñ p̄sciunt
celi temperiē futurā cū agmine p̄cedunt ad
opa. ⁊ tūc alie flores aggregāt pedibus. alie
aquā ore gutasq̄ lanugine toti⁹ corpis sil
portant. adolecētiōes vō ad opa exeunt ⁊ cō
ueniūt ⁊ afferūt sup̄dicta. seniores vō intus
opant. Que flores cōportāt p̄mo onerāt pe
des anteriores ⁊ post alios donec rostro ple
no remeēt totalr onerate. Excipiūt at sic onu
stas trine vel q̄ine eas q̄ exonerāt s̄m q̄ int⁹
sūt ordinate. eoz ei officia sūt diuisa. alie enī
dom⁹ p̄struūt. alie poliūt. alie cibū parāt ex
eo q̄d allatū est. nō ei spatium vescunt ne in
q̄litas cibi t̄pis ⁊ opis fiat int̄ eas. Fauos line
alie ⁊ ordinate p̄ponūt ⁊ in sup̄iori pte suspē
dūt. Ceras cadētes fulciūt p̄mas lineas paz
replent de melle. nouissimas aut̄ maxie solēt
adimplere. Apes at̄ gerule q̄ necessaria p̄ue
bunt timēt venti flat⁹. et iō volant iuxta t̄raz
et qñ se onustere deūt ne aliq̄ flatu impediāt
et qñq̄ lapill se onerant vt lapilloz ḡuitate
sunt p̄venti ipetuz magis fixe. Adira int̄ eas
est obseruātia discipline. nā inertā cessantiū
ab ope notāt. ⁊ eos mox castigāt. imo morte
puniūt opari nō curātes. Adira int̄ eas est
mūdicia. nullegz int̄ opa sua spurcicie p̄mit
tunt. Egestiones apū q̄ opant int⁹ ne longe
recedāt alie p̄gerūt in locū vnū ⁊ reiciunt de
alueari. Qñ aduēspascit intrāt in domos su
as ⁊ strepunt donec illa eadē q̄ eas excitauit
circūuolat. et eodē q̄ excitauit bombo eas in
uitet ad q̄etes. ⁊ tūc oēs repēte cōticescūt. Idē
in eodem ca. xij. Item p̄apes sūma equitas
exercēt. feruūt ei omnes eaz pacē dissolūtes
et eaz melle diripe cupiētes. Regem si q̄des
būt apes q̄ nō aculeo armat⁹ est. sed potius
maiestate. vt di. ad ca. xvij. vel si bz aculeum
psum feriēdi natura sibi negat. noluit ei na
tura ip̄z seuū esse ne cito peteret vltionē. ⁊ iō
ei telū detraxit ⁊ inermē dereliquit. vñd con
stat apum impatorem aculeo nō vti. miran
da aut̄ est circa regem plebis obedientia. nā
cum p̄cedit totum examen circa ipsum con
globat. ⁊ ab ipso agmine velut acie militum

cingit ⁊ pallat ⁊ p̄ multitudine obsequentū
tunc t̄pis vix videt. Cum ip̄s apum in labo
re est ipse intus est ⁊ circuit similis excitanti
solus a labore est imunis. Circa quē ⁊ apes
assunt q̄dam b̄ntes aculeum tanq̄ lictores
qui auctoritate assidua regis sūt custodes. et
ipse raro p̄cedit foras nisi qñ examen totuz
debet exire. cuius exitus intelligit ante dieb⁹
aliquot exercitu murmurāte et quasi ad exi
tum se p̄parante. vñ si quis tunc regi apum
p̄cinderet alam totū examen tunc t̄pis non
exiret. et qñ p̄cedunt singule regis obsequio
se offerunt ⁊ ei prime esse volūt regem fessuz
bumeris subleuant ⁊ fatigatum totū portāt
si qua lassā defecerit l̄ ab acie errauerit odoi
re p̄sequit vbiq̄q̄ rex p̄cedit ⁊ vbiq̄q̄ rex
p̄cederit ibi cetera figūt castra. rege viso tot⁹
animat exercitus ip̄oq̄z amissō totū agmen
dilabit ad alium. qz sine rege esse nō possunt
ad aluearia subintrant q̄daz false apes que
fuci nuncupant̄ habentes magnū ventrem
furniq̄z deuorant mella. ⁊ has apes interfi
ciunt quādo eas dep̄hendunt. Quādo ver
est humidum fetus apū multiplicant. ⁊ mel
la depaupantur. ⁊ econuerso quādo ver est
siccum deficiūt in ple ⁊ in melle multiplicāt
si autem defecerit in aluearibus cibis impe
tum faciūt in primas p̄posito rapiendi. ⁊ cō
tra eas alie aciem dirigūt si rectorem habēt
et si que fuerint apes fauentes inuadentib⁹
p̄cunt eis inuasiores nec eas impetūt sed po
tius eas sibi associant ⁊ defendunt. Adultis
alijs de causis acies contrarias cōstitunt
duo imperatores cum multa rixa que dimi
catio in iactu pulueris aut fimo totaliter dis
sipatur. Item idem ca. xix. Apes quedā sunt
rustice ac siluestres horride aspectuz ceteris
iracundiores. sed labore ⁊ opere sunt p̄stanti
tiores. alie sunt vrbane quarū quedam sunt
breuel ⁊ varie ac rotunde. alie sunt longe sic
vespe ⁊ ille sunt alijs deteriores ⁊ sunt pilose
et q̄dam ex his sunt albe que in messe mella
faciūt. siluestres vō in arboz concauitatib⁹
mellificant. aliqñ in aliquo terre specu q̄bul
natura debet aculeum ventri confertum ad
vnum ictum. q̄dam aut̄ ex vindicandi ardo
re ita p̄funde figunt teluz q̄d p̄sequit subito

intestinū & tales cito moriunt. alie q̄dez aculeum p̄dūt & viuētes vltim⁹ mellificare non p̄nt. sed castratis virib⁹ nocere p̄ter & p̄desse delistūt. **O**dores fetidos & cetos fumos maxime odiūt & fugiūt. in reb⁹ aut̄ odoriferis iocundant. **C**ancroz odore si q̄s eos iuxta decoquat exanimat. q̄n rex eoz mori tristitia torpent funerantū q̄s more p̄comitant exeq̄as. et meret plebs magno dolore rege peste p̄sumpto. nō cibos tūc conuebiūt. nō p̄cedūt tristi t̄n murmure glomerant. **C**irca corpus e⁹ luctū nō minuūt. imo nisi subtrabat̄ mortu⁹ fame & dolore moriunt. bilaritate g⁹ apū et nitore sanitas estimat. **D**icit etiā idē apes incurrere multas infirmitates. nam vt dicitur ca. xx. egrotāt q̄n nō p̄ficiūt fetū suū. **I**nimicat etiā vel aduersat̄ eis resultās sonus echo. nimis enī facit eas timidās inopinato sonitu terrēs eas. inimicat etiā eis corrupta nebula corūpens flores q̄s depascūt. aduersant̄ et eis aranee q̄n se sociāt eis & in aluearib⁹ faciunt itexturas. pestifera ē eis etiā musca q̄dā silis papilioni q̄ insilit in candelas. naz papilio depascit ceras & relinquit stercoza ex quib⁹ generant̄ teredines q̄ ceras p̄cipuas appetūt nocet etiā eis audivas p̄st⁹. q̄ nimia floriū facietate replent. & maxie hoc accidit in vere oleo q̄dem exanimant sicut et oia anulosa et insecta. p̄cipue si capite vnico in sole ponant̄ sed asple aceto reuiuiscūt. aliq̄n etiā p̄trabūt sibi mortis & morbi causas q̄n sentiūt sibi sibi trahi mella nimis aude deuorātes. bucul⁹ q̄z pli. **I**nsignes etiā p̄prietates & notabiles recitat **A**uic. li. viij. c. iij. **A**pes inq̄t cibāt ex melle & comedūt inde paz. sed q̄n infirmāt tunc comedunt mel & nō exiunt de domib⁹ suis et q̄n inueniunt domos mundas siue aluearia faciūt in eis domos fertiles cereas. et q̄n officina aluearis sunt nimis ampla. diminuant amplitudines cum q̄dam viscositate nigra que in odore est acuta. et edificant p̄mo domū regis. et illa dom⁹ similis est forami ni. & post alias domos s̄m diuersitatē maiorum vel minorum. masculi aut̄ tantū mō opantur domos suas. & post n̄ est opatio nisi ad comedendū mel & mellificandū. & apes p̄mo morant̄ in fauis suis. et q̄n est tempus exēu-

di ascendunt in altum s̄m formā pyramidis et postea redeūt & comedunt mel. & rex nūq̄s exit nisi cum exercitu. & masculi nō b̄nt acuz nisi forte pauci. tūc appetunt pungere sed nō p̄nt. & reges apum sunt duoz modoz vnus rubeus et alter niger fere sicut carbo. & est in duplo maior q̄s apis que mellificat. & s̄t apes mascule magis pigre q̄s feie. & meliores sunt apes minores & rotundiores b̄ntes varios colores. & apes que pascunt̄ in montib⁹ pratis & ortis sunt minores & meliores & faciūt mel p̄simile in p̄tib⁹ et leue. apes aut̄ que nō sunt bone nō faciūt mel equale nec consimile sed apis q̄ sp̄ adheret forami mellis efficit mel meli⁹. aliter eī corrupit̄ defacili & generāt in eo aranee q̄ corrupiūt mel. **D**uplici de causa vni apes mellificātes aculeo sc̄z ad defensionē. et ad humiditatis supflue p̄sumptionē. vis enī ignea est in acu. et iō coopat̄ valde ad p̄sumptionē supflui humidū & mellis imutātes et p̄seruationem. **I**te subintrāt sepe aluearia q̄dam musce male q̄ faciunt alijs muscis p̄uis tedū quas muli vocant grifanes & illi grifanes p̄forant & corrodunt alas aliaz. sed vere apes p̄sequunt̄ illas muscas & pungūt eas nec p̄mittūt eas cadere super domos suas. **E**t apes mellificātes inesciunt masculos nocētes eis et reges malos q̄n eas nō bene regūt. sed tantū mō de melle nimis comedūt. & p̄cipue hoc faciūt q̄n mel erit pauci. et apes p̄ue pugnāt cū longioribus q̄n nō opant̄ nec laborant. et nitunt̄ eas eicere de aluearib⁹. & p̄taliū electionē meliorat̄ mel & auget. **E**st aut̄ vnum gen⁹ apum q̄d dicit̄ labion & interficit apes mellificātes et destruit eaz domos. & hoc ē q̄z sūt vigiles & bone custodie. & q̄n intrant aluearia. i mel le subito se insigūt cā deuorandi intantuz q̄ nō p̄nt euadere. et tunc statim a veris apib⁹ b̄mōi interficiunt. & ante q̄z rex exeat rationabiliter per duos dies ante sciūt alie quid rex sit facturuz vt obedire illi pate sint. & quādo reges creant̄ quilibet habet cateruam vnaz & illa caterua nō vult habere alium regē nisi que p̄mitus acceperunt. & si alius rex voluerit esse rex illius comitatus ipsum interficiūt et post q̄z exierint pulli et fuerint pauci expe-

ctabunt societate alteri examinis. et sic simul securius proficiunt. et postquam ceperint volare pulli et fuerint equales magnis festinant operum suorum et senioribus plurimum cooperantur. Nulla autem creatura ardentior est ad vindictam quam sit apis quam ad iracundiam provocat. et ideo sepe grandes prostrat exercitus multitudo apium quam praeterdiripientes mella resistere compelluntur. fumum et fumum super omnia abhorrent apes et ideo laborant percipere feces et squibala sua quam volant. quia earum feces fetent valde. et ideo ab eis domos suas valde purgant. videntes apes et iuvenes melius operantur et faciunt melius mel quam seniores et non tantum percipiunt nec tantum ledunt earum percussio sicut fenam. Potant autem apes et bibunt sed aquam tantum claram siue prope siue a remotis bauriis nec potant nisi puram percipiant fecem suam. et maxime mellificant in autumno et vere. et mel veris melius est propter florem nitiditatem et ampliore puritate. et apibus placet armonia scilicet sonitus cantus et percussio palmarum et ideo cum canto et peluio aut cymbalorum tinnitu ad alveare reuocant. et quam dimittunt apibus multum de melle pigrescunt et minus operantur. et ideo optet ut in alvearibus eis mediocriter dimittatur hucusque autem. li. vii. Multa alia ponit in quibus concordat cum Aristoteli. li. vii. pl. an. xi. que super lib. xij. in litera a. ubi inuenies multa que ab aristotele et seneca et alijs autoribus sunt excerpta. sed hec sufficient.

De boue Ca. XII

Bos grece boetes nuncupatur. que lanni trionem vocant eo quod terram terit cuius latitudo pellis a mento usque ad crura pallearia dicitur a pelle ipsa. sicut dicitur quasi pallearia quod generositatis in boue est signum ut dicitur. Isy. li. xij. Boues autem ut dicitur idem circa socios eximia pietas est. nam alter alteri inquit cum quo pro colluzaratum ducere pluevit et frequenti mugitu piuum testatur affectum quam ipsum citius inueniri non contingit. De bobus vero dicitur. Isy. li. vii. ca. xlv. bobus indicis camelorum traditur esse altitudo quorum cornua sunt in latitudine quatuor pedum. et sequitur ibidem. Solum boues inter animalia retro ambulantes pascunt.

aque calide ablutione dicuntur pinguescere. quam comibus capitis iungunt plus laboris potest sustinere quam quam ceruice inuicem copulant. In syria sunt boues qui non habent pallearia sub guttere sed gibbos in dorso. boues qui laxata hentes cornua. dicitur esse in ope excellere. boues nigri coloris pura hentes cornua minus repellantur vtilis ad operandum. maiora cornua et spissiora hentes boues quam ibauri. et post castrationem bos in corpore et in cornibus augmentum recipit. piter etiam proficit in robore et virtute. non tamen est tante animositatis nec audacie sicut arietem. magis autem efficit dominus maturus et quietus patientis laboris. et motus tardioris et incessus grauioris. Item pl. ibidem. Natura optima bouum fit in trimatu. post trimatum autem nimis est sera. sed ante pre-matura. optime vero cuius boue iuuenis imbuit. locum eius laboris agriculture habemus vocant. tanta etiam fuit cura apud potiores boues non ledere ut qui proci arietem motus bouem occideret sine causa. puniret grauius tanquam quam colonum suum interemisset. ut dicit idem. Est ei animal mite et mundum non solum vtilis hominum necessarium. verum etiam ad imolandum in aris deorum est congruum et aptum. nam ex bobus optime fiunt victimae et laudatissima fit ex eis placatio deorum. bos aperit terras vomere et incidit et colit arua et ea gignendis fructibus apta reddit. Bos carnibus reficit et nutrit. pellis eius multis vtilis conuenit. eius etiam fimo terra impinguescit. eius cornua calefacta remolluntur et rectificantur ex quibus vasculum diuersa et varia utensilia preparentur. Ex cornibus eius bouinis fiunt arcus baliste quibus tela praeter hostem iactantur. fiunt et toraces et arma quibus infirmiora hominis contra hostium iacula defendantur. fiunt et lucerne quibus fugantur tenebrae. fiunt et pectines quibus capita a sordibus emundantur. bouinis etiam comibus videntur venatores. nam cum eis terrent feras et incitant canes venaticos ut fugientia animalia insequantur comibus insuper videntur scriptores et pictores in quibus variis coloribus optime conseruantur videntur etiam cornuum vtilis bellatores quibus buccinando socii aiantur tamen pugnaentes quam fugientes ad aciem reuocant. comibus etiam videntur custodes turrium et castrorum siue speculatores

qui ipoz sonitu ad vigilandū muruo se hoz
tant ad multa alia cornua bouina sūt neces-
saria. **N**ihil est in boue qđ diuersis vsib⁹
non sit vtile z etiā eius simus .vt dicit pl. li.
xxvij. c. xj. sim⁹ inquit bouis cū aceto iuuat
cōtra dolorē articuloz. ydropicis etiā reme-
dium singulare est si inde ad soles pungant.
inēcutaneū ei psumit humozē z sedat ac rep-
mit inflaturā ydropicā et tumorē. **D**icit pte
rea pl. li. xxx. ca. iij. est inqt anial puulum sile
scarabeo noie burestis. hoc inē berbas fallit
bouem. et iō sic est dicitū qđ pemit eum. naz
inē berbas quas bos diligit illud aīal se ab-
scondit qđ anial bos deuorat dū berbas in
caute capit. burestis autē deuorat⁹ iecur bo-
uis subito sic inflamat vt ipm cum cruciatu
maxiorandē rumpat. vñ ppe onus qđ bouis
ceruix pmit z ppe dolorē stimuli quo pun-
gitur bos burestis veneno dū ei⁹ ventrē subin-
trat inē cibos cum interitu cruciat.

De bubulco Ca. XIII

Bubulcus dicitur
bouū custos. qui ipoz est custodie
ex officio deputatus. hic boues pa-
scit z nutrit z ad pascua eos ducit ac reducit
et dum sunt in pascuis p pedes eos colligat
z p necit. eoz ceruices iugo pemit z aratro
eos iungit. cū stimulo pigritatē cōpellit ad
labores. z vt vniformē aratrum trabant sti-
mulando eos cogit sibilō. z cantilena eos de-
mulcet. z vt libent⁹ iugū ferant vocis melo-
dia allicit ipos z inducit. naturalr ei boues
sicut z cerui diligūt melodiam. vt dicit auic.
cum yga eos dirigit z vt rectū faciāt sulcum
ipos instruit. nec solū cogit ad arandū vey
etiā ad triturādū cōpellit. z ad pfringēdas
fruges in area circūducit. finito labore a iug-
go eos soluit z ad psepe vt reficiāt eos ducit

De bubalo Ca. XIII

Bubalus est a bo-
ue diminutiue dicit⁹ eo qđ similis sit
bobus. Est autē animal ita indomi-
tum qđ p feritate iugū non recipit in ceruice.
bubalos africa pcreat. In germania autē sūt
boues agrestes bñtes cornua in tantū pten-

sa vt regis mensappi insignem eoz capaci-
tatem ex eis pocula fiant. vt di. **I**sid. Est autē
animal magne fortitudinis. vñ domari non
pōt nisi circulo ferreo naribus eius infixo qđ
circumducit. nigri autē z vel fului est coloris
paucos z raros habens pilos. cornua babz.
frontem cornib⁹ validissimis circūseptam.
cui⁹ caro nō solum est vtilis ad escam. verū
etiā ad medicinaz. nam vt di. pl. li. xxvij. c.
x. caro bubali cocta vel assa bomis morsum
sanat. cui⁹ medulla cum dextro crure assum-
pta aufert pilos palpebraruz z medet vicijs
oculoz. sanguis eius cū aceto sumptus rei-
cientem sangnem mire sanat. cui⁹ vngule vl
solee bubaline cum mirra pfirmant dentes
motos. lac bubalinū valet ptra viscerum tor-
siones. nam sua pinguedine delinit ea. vnde
ptra dissenteriam multū pdest. valet contra
ictus serpentū z scorpionum. z ptra venenū
salamandre z cicute. vulnera recentia sanat
simus bubali calefactus sanat apostemata
dura z eozum duricias spargit. fel eius valet
ptra calignem oculoz. **S**ūt et qđdam boues
agrestes mire magnitudinis z tñ summe sunt
agilitatis. intantū enim sunt agiles vt simū
quē piciunt aut⁹ eleuent sup cornū qđ possit
decidere sup terram. **D**i boues odiunt z pse-
quūtur omne rubeum siue rufum. z iō ve-
natores rubeis se induūt vt eos puocent ad
eos insequēduz. venator iam videns bestia
appropinquantē retro magnā arborē et for-
tem se abscondit. bos vero cornib⁹ ita fortiter
impingit in arborē qđ ppuis cornib⁹ ab arbo-
re detinet z sic detent⁹ venatoris iaculis con-
fodit psternit et necat. Est autē aliud animal
sile boui agresti sed nō est tante magnitudi-
nis. maxima habet cornua multū alta z ac-
ta cum quib⁹ deicit arbores z arbuta. sed z
si pcaua est quere⁹ robore suo deponit vsqz
ad terram. qui gratia pastus tandem caput
submitte inē frutices subtilia z plixa v̄gulta
sive vimina bñtes. quaz cōplexione z adbe-
rentia cornua bestie circūligant et obligant
vnde diu luctans cōtra illas complexas vir-
gultozum obuolutiones magis ac magis
se intricat atqz ligat. cumqz diu luctans ab
illis ligaminibus se non expedit imo fortius

se inuoluit p̄ indignatione alte mugit. cuius
 vocem horridā audiēs venator scit bestiam
 illa queatā fore ⁊ detentā. vñ ipam secure ve
 nabit impetit ⁊ occidit bestia acerrimas in
 v̄gultis quā in nemonib⁹ magnis inuadere
 nullaten⁹ ausus fuit. ⁊ hāc bestiaz vocat phi
 siologus aptaleonē. Cui⁹ dicitur si fidel adbi
 benda est mirū videt qualis tā fera bestia de
 v̄gultis ⁊ nemonib⁹ modicis cornua nō exi
 mit que eis dē cornib⁹ in gētes arbores deicit
 ⁊ p̄sternit. Est p̄terea q̄dam spēs bouis silue
 stris quā Arist. in li. viij. circa finē vocat boi
 kur. ⁊ dicit q̄ magn⁹ est fm̄ q̄ntitatem tauri
 et est silis thaurō. ⁊ h̄z crines descēdentes ad
 duas p̄tes spatulaz sicut in equo est videre.
 et ei⁹ pili sunt magis molles pilis equi ⁊ bre
 uiores. ⁊ crines ei⁹ p̄tenui vsqz ad oculos. et
 est color ei⁹ vergens ad rubeū colorem vel ci
 trinū. et vox eius assimilat voci thauri. et ha
 bet cornua aliquātulū incuruata ⁊ in vno q̄
 qz cornuū suoz cape pōt medietatez mensu
 re. que d̄r bos ⁊ non h̄z dentes supiores sicut
 thaur⁹. nec crura eius s̄ multoz piloz ⁊ assi
 milant lane. ⁊ findit ungulas h̄ns in pedib⁹
 duos solulares ⁊ cauda ei⁹ est breuis respe
 ctu corpis. ⁊ ipse cauat terrā ⁊ erigit in cauā
 do sicut thaur⁹. ⁊ h̄z durā cutē multos icus
 patientē. ⁊ carnē habet valde dulcē. et p̄pter
 hoc venat et p̄cūit. ⁊ qñ venat fugit ⁊ q̄scit
 et cū debilitat pugnans p̄icit sterzus p̄ qua
 tuoz passus. et hoc facit qñ timet. Canes autē
 venatici odorant sup sterco ⁊ dum circa talē
 odorem occupant bestia fugiendo elongat.
 Idem dicit arist. de vacca agresti. li. v. ⁊ qñ
 appropinquat aialis p̄tus adunabunt ex eis
 multi. ⁊ p̄tus p̄gregabit sterco circa ipsum et
 ponit sicut murū. ⁊ hoc est aial muli sterco
 ris. vt di. arif. idem ⁊ etiā auit.

De basilisco Ca. XV

Basiliscus grece la
 tine dicitur regulus eo q̄ sit. vt di. Arist.
 rex serpentuz. ipsum ei videntes fu
 giunt ⁊ timēt etiā serpētes ipsi. olfactu ei suo
 eos necat. flatu ⁊ etiā aspectu incūit omne
 viuū. ad ei⁹ liq̄dem aspectū nulla avis illesa
 transit. ⁊ q̄zuis p̄cul sit ei⁹ ore cōbusta deuoz

rat. a mustel' in vincis q̄s boies ad cauernas
 deferūt in quib⁹ reguli delitescūt. Nihil enī
 sine remedio ille parens oim dereliq̄t. vnde
 visa mustela basiliscus fugit que illa p̄sequi
 tur ⁊ occidit. Est autē in longitudine semipe
 dalis albis maculis lineat⁹. reguli autē sicut
 scorpiones arenia queqz sectāt. ⁊ post qz ad
 aquas puenerit yd̄rophobos ⁊ limphaticos
 faciūt. intoxicant enī ipsas aquas et mortife
 ras reddūt eas. vocat quoqz regulus a mul
 tis sibilus. nam sibilis occidit ante qz morde
 at siue pungat. bucusqz Arist. li. xij. ca. iij. Idē
 autē li. viij. ca. xij. dicit sic. Apud inq̄t belperi
 os ⁊ ethiopes fons est q̄ a multis estimat ca
 put nili iuxta quē est q̄dam fera que caroble
 fas appellat corpe quidez modica omnibus
 qz membris iners p̄grauē caput gerens. ⁊
 semp̄ habet deiectum sup̄ terram. alias esset
 internecio humani generis. qz omnes q̄ eius
 viderint oculos expirarent. Eadē basilisci ser
 pentus est vis que sirena puincia gignit. ba
 bens in longitudine magnitudinē. xx. digitoz
 candida in capite macula velut dyademate
 insignit. Sibilō omnes fugat serpentes nec
 flexu multiplici reliquum corpus impellit.
 sed celsus ⁊ erectus i medio gradit ⁊ incedit
 desiccāt fructes. ⁊ herbas exurit nō soluz ta
 ctu. verū etiā sibilō ⁊ afflatu circūdiacentia
 oia destruit ⁊ corrumpit. tante etiā est vene
 nositatis ⁊ p̄nicii q̄ tangentes se cum basta
 longissima sine mora interficit ⁊ p̄sumit. hūc
 mustela domat et vincit. Quia deo nature
 nihil placuit esse sine pari. mors itaqz basili
 sci morsus est mustele. ⁊ tandē mors muste
 le d̄r esse fetoz basilisci. ⁊ hoc q̄dem verum est
 scz nisi mustela pastu ⁊ fricatōne rute herbe
 contra tale mortiferum p̄muus muniatur.
 vt di. Arist. ⁊ etiā Auc. Idem igit mu
 stela rutam herbā q̄zuis amaram comedit
 ⁊ sic virtute succi herbe. amare nature hostē
 intrepida aggredit ⁊ deuincit. ⁊ q̄zuis basili
 scus irremediabiliter sit venenosus q̄z diu vi
 uat. in cinerez tñ combustus veneni maliciā
 perdit. cuius anis operationibus alchimie
 vtilis credit. ⁊ maxime in trāsmutationibus
 metallorum

De botrace Ca. XVI

Botrax que rube

Bta dicitur gen⁹ est rane venenose ba-
bitans in terra piter et humore. vt
dicit pli. li. xvij. senectutem. i. vetustam et senē
pellem dicunt eas deponere assiduo pastu q̄
runda; herbaz. venena tñ sibi semper seruā;
tes pugnant p̄tra aranea et spalangionem et
beneficio plantaginis eaz venenū supant et
puncturā. cuius venenū credit esse frigidissi-
mū. Et ideo omne mēbrū qd̄ tangit reddit in-
sensibile et stupidū ac si esset congelatum. Ani-
mal si q̄dem est virulentū. et ideo ad iram se ani-
mat ad oēm tactū. vñ quāto plus tangit tan-
to turgescit amplius et inflatur. quot maculis
sub ventre respergit tot nocumētis venenū
ei⁹ obnoxium fore p̄hibet. oculos habet quasi
igneos et lucētes. et est tāto p̄niciosior quāto
ei⁹ aspect⁹ ardentior inuenit. et q̄suis claros
hēat oculos odit tñ solis aspectū et querit la-
tebras ac fugit ad cauernas qñ sol ouit et ipsi
us radijs terre superficie refouet. Herbas dul-
ces diligit et earū radices comedit. sed come-
dendo eas inficit et corrumpit. et ideo in ortis
ruta que bufonib⁹ et ceteris venenosis ē ini-
mica plantari p̄suevit. cuius virtute arcentur
ne accedant ad alias herbas et radices q̄ ibi
terre cōmendant. loca fetida muscida et fimo-
sa bufo diligit. odorifera autē loca multū odit.
vñ dicunt q̄ vineis incipientib⁹ florere fugi-
unt. q̄ odorē ipsarū nō p̄t̄ sustinere. De bu-
fone autē dicit pli. li. xxx. c. iij. sunt rane multū
venenose que dicunt rubete que viuūt in ve-
p̄rib⁹ et rubetis. que sicut sunt gradiores sic
et ceteris sunt p̄niciosiores. et sūt coloris alte-
re subnigri altere subrufi vel pallidi et subci-
trini. Istas autē rubetas dicit habere duplex
iecur. vnū est summe venenosus. et aliud est
remediū et dat p̄ antidoto p̄tra toxicum seu
venenū. Optet autē ipsa experiri. p̄sic̄ autē
iecur in nido fornicarū et p̄te venenosā for-
mice fugiūt aliā p̄e appetūt et illā optet ret-
nere et vsu reseruare. Adira de his certatim
tradit aurores. vt dicit pli. Dicit enī in ei⁹ la-
tere dextro eē os occultus qd̄ p̄iectū in aquā
seruētē facit cā subito refrigerari nec vas fer-

uere postea nisi os p̄mit⁹ eximat. et illo officis
lo vtunt magi ad amorē et odiū cōcitandū.
Dicit enī inde q̄rtanas posse saluari. Quā-
tūcūq; autē vermis ille sit venenosus. p̄ inci-
nerationē tñ et cōbustionē amittit vim vene-
ni et recipit maximā virtutē medicine. Valet
enī miro mō ad carnis et cutis aliq̄ casu p̄di-
te recuperationē et neruoz cōsolidationē et vul-
nerū desiccationē et curā si debito modo illo
cinere quis vtatur. Quere infra de rana in li-
tera R.

De bombice Ca. XVII

Bombix est uermis

Bquidā nascens in frondibus cipsi.
fraxini mou et terebinti. vt di. pli. li.
xi. c. xxij. Si autē d. sic. bōbix est frōdiū v̄mis
ex⁹ textura bombicinū cōficiat. appellat au-
tem hoc noīe eo q̄ euacuet dū fila egerat et i
eo remaneat solus aer. vt di. idē. Adira autē
recipit hic v̄mis imutationē. nā p̄mo nascit̄
sicut vermis similis eruce que rodit folia ole-
ru et p̄apinos vinearū. B v̄mis frigidis ipa-
tiēs bōbiceas telas aranearū modo textit et p̄-
mo sibi intexit cortice siue domū in q̄ habitet
et contra horrozē byemis se defendet texturas
autē suā facit pedū suoz ministerio quibus
subtiliat filū et pectinat. et sic id in telā ordiat
et componit.

De camelis Ca. XVIII

Cameli ut dicit pli.

Cli. xij. a greco nomē sunt sortiti eo q̄
qñ oneratur se inclinātes et accubātes corā one-
rāibus hūiliant. greci enī came hūile et bre-
ue dicūt. vel dicunt a camur qd̄ grece curuū
sonat. quia in tempe quādo recipiunt super
se pondera sup anteriorē poplices incuruā-
tur. Cameli itaq; animalia sunt onerifera et
mansueta ad portanda hominū pondera d̄
putata et inueniūt in multis regionibus.
sed potissime in arabia. et differūt cameli ara-
bici a camelis aliarum regionum. nam ara-
bici duos habent in dorso gibbos. Sed reli-
quarum regionum cameli in dorso habent
vnū tantū. vt dicit pli. in eodē. Pli. v̄o li. viij
ca. xij. dicit sic. Camelos inq̄t inter armenta

pascit oriens. quorū duo sunt genera bactri-
ci scz arabie. arabici cameli bina habent tur-
bera in dorso. bactrici vñū hñt in dorso in q̄
portant. ⁊ alium in pectore cui incubant. Ca-
meli supiori ordine dentū vt boues carēt et
ruminant sicut bos et ouis vt dicit **Al.** li. xij.
ungulaz tñ nō diuidūt vt p̄ dicit. veloces sē
mltū vt di. pli. et iō valēt in plijs cōmittēdis
et etiā in mercib⁹ deferēdis. vltra assuetum
camelus n̄ pcedit spaciū. nec pl⁹ p̄suetone
resuscipit ad portandū. odium hñt naturali-
ter p̄tra equos. ⁊ sicut etiā p̄ quadrūdū tole-
rant ⁊ qñbibunt turbant aquaz. aliter potu
nō gaudent. **Qu**it q̄nquagenis ānū. q̄baz
etiā et centenīs ⁊ aliqñ etiā rabiem incurrūt
Castrant cameli q̄ bello p̄parāt. fortiores ei
sunt coitu penit⁹ denegato. bucuqz pli. **De**
camelo vō dicit **Aluic.** sic. Camelus inq̄t mo-
uet p̄mo pedem dextrū sicut ⁊ leo. ⁊ solus ha-
bet sup dorsum additamentū. ⁊ habet pedes
scissos. ⁊ in scissura habet pellem ad modū
pedis anserini ⁊ ille scissure sūt carnosae sicut
scissure pedis vrsi. **Et** iō etiā faciūt eis bo-
mines forulares ⁊ abluunt eis pedes ne pe-
dum teneritudo subitus leda. ⁊ aliqñ etiā
in corde illius inuenit os sicut etiā inuenit in
corde cerui. et habet quatuor conos in dua-
b⁹ māmilib⁹ sicut vacca. ⁊ camela se inclinat
et vadit sup genua qñ appetit cum masculo
copulari ⁊ desiderū eius est feruens tempe-
amoris. ⁊ tunc parū comedit. ⁊ semp̄ appetit
coire iuxta locū illū vbi p̄mo coitit. ⁊ vt di-
cit **Arist.** li. v. **Ap**propriat camelis q̄ solitarij
sunt in montib⁹ amoris tpe ⁊ nullus pōt ap-
ppinquare eis nisi pastor. et v̄ga cameloꝝ
est neruosa ⁊ valde dura. ⁊ iō fiunt ex ea cor-
de arcuū. **I**tem idem in eodē. cameli habent
temp⁹ determinatū ad coitū et amorem. **Fe**
mina alit fetus in vtero p. xij. menses ⁊ nō co-
eunt añ triennū et post ptum quiescit p̄ an-
num. **I**tē dicit idem li. viij. q̄ sunt q̄dam gene-
ra cameloꝝ que castrant vt sint ad fuge co-
modū aptiores. et dicit q̄ tales cameli sūt ve-
lociores equis. ⁊ hoc accidit p̄p̄ amplitudi-
nem passus. sed de hoc quere infra de **Drome-**
dario. **I**tem nota p̄tra incestuosos de came-
lo. qz camelus vt di. **Aristo.** li. viij. nō coit cū

matre sua. coopiebat enim mater cuiusdam
cameli pallio in q̄dam ciuitate ⁊ saltauit sup
eam filius ei⁹ qui sentēs eam matrē suaz de-
scendit ante qz coit⁹ compleret et momordit
ingeniatore et occidit ipm. exemplū est arif.
et ponit sile de equo cuiusdā regis. de came-
lo insup dicit **Al.** li. xi. ca. xxxvij. **Cameli** cal-
uescūt int̄ quadrupedia sicut hō et sicut stru-
cio ⁊ quedā alia int̄ volatilia. **D**icit etiā idē
q̄ inter animalia nō cornigera camelus in su-
periori maxilla nō habet p̄ores dentes. et iō
p̄cordat cū animalib⁹ ruminantib⁹ in den-
tibus ⁊ in dispositōe ventris sed nō in corni-
bus. **I**dem di. arif. li. xiiij. **A**nimal cui⁹ cib⁹
est materia spinosa habz multos ventres vt
camelus. ⁊ animal habens cornua nō habet
dentes in vtraqz mandibula. ⁊ p̄pter hoc ca-
melus nō habet dentes in vtraqz mandibu-
la sed in vna tantū qzuis careat cornib⁹. ne-
cessario igit̄ fuit v̄ter cameli talis dispositō
nis. ⁊ assimilat ventrib⁹ animalū carentiū
dentib⁹ in mandibula supiori. ⁊ fuit creatio
dentū eius sicut aialis habentis cornua et
sequit̄ ibidē. **E**t qz cibus cameli est spinosus
necessario fuit lingua eius carnosa p̄p̄ duri-
ciem palati. natura ergo palato vtur sicut
p̄te terrestri dentū. et p̄pter hoc ruminat ca-
melus sicut habētia cornua. qz ventres eius
ventrib⁹ habentiū cornua assimilant. **R**eci-
pit itaqz cibum in p̄mo ventre penitus indi-
gestum. in secūdo aut̄ incipit digeri. in tercio
melius i quarto digestio penit⁹ cōplei. ⁊ ista
v̄terū diuersitas fuit necessaria p̄pter gros-
siciē nutrēm̄ siue cibi. qz parū dentib⁹ molit
cibum. **I**tē aristo. li. xiiij. **Camelus** nō habet
fel distinctū sup epar sicut nec elephas. quia
epatis naturā habet valde sanam ⁊ san̄ gnez
naturalit̄ dulcem ⁊ in talib⁹ animalib⁹ non
inuenit fel. aut si inuenit in venis valde graci-
lib⁹ inuenit. **E**t ideo dixerūt antiq̄ sicut anax-
ragoras qz cameli p̄pter p̄uatonē fellis sint
vite longioris. qz diuini⁹ viuunt aialia paruz
habentia fellis qz illa q̄ habent multū. et iō
posuit anax. qz fel esset causa infirmitatū om-
nium acutaz qñ scz multipliciter ad pulmo-
nem ⁊ ad alias p̄tes corpis se diffundit. **S**ed
di. arif. hoc eē falsum. qz multa aialia in qb⁹

nō inuenit fel acutas et mortiferas aliqui sunt
 stinent passiones. ut patet in camelis quibus ac-
 cidit aliqui podagra et rabies. vñ constringit
 tur pedes sui et interficit eos ista infirmitas
 et tñ carent felle. ut dicit idem. **H**ucusq; arif.
De camelo etiā dicit pstan. in die. vñ uersa-
 libus. Camelus est animal calidissimū ex na-
 tura. et id naturaliter est macilentus. Calor ei
 totam trahit sanguis vñctuositate. et id rema-
 net sine multa crassitie. et camelinū lac subti-
 lius est lacte alioꝝ aialium et minus vñctuo-
 sum et min⁹ nutritiuus. magis autē est calefa-
 ctuum diureticū id est apriuum et diuisiuū
 lac enim nihil aliud est q̄ sanguis secūdo co-
 ctus. et id lactis sapor camelini salus est et
 acutus. vñ humorum grossoz est incisuum
 et attenuatiuū. cui vacinū lac est p̄trarium
 est enim grossum vñctuosum et multū nutri-
 tiuum. alias p̄p̄rietates querere infra de dno
 medario.

De cameleopardo Ca. XIX

Cameleopardus
 vel cameleopardus est aial eibi-
 opum. ut dicit **I**sid. li. xij. et pl. li.
 viij. ca. xix. caput hñs cameli et collum eq̄ cu-
 ra et pedes bubali et maculas pardi. Est enim
 bestia maculis albis rutilū colorē distinguē-
 tib⁹ sup̄aspera. et id a capite cameli et macu-
 lis pardi cameleopardulus est vocata. ut di-
 cit pl. Est autē bestia magis aspectu q̄ ferita-
 te sp̄picua intantū mansueta q̄ etiā ouis fe-
 re nomen accepit ut dicit idem. **H**oc autem
 aial fuit mundū s̄m mofaycā leges q̄ ad esuz
 sed nō quo ad sacrificiū. nam vngulā fūde-
 bat ut bubalus et ruminabat ut camelus. et
 ideo ip̄m comedere erat fas. ut dicit deut. xiiij. zc.

De cameleonte Ca. XX

Cameleon hui⁹ ca-
 meleonis. est bestiola pua diuersa
 varietate colorz conspersa cui⁹ cor-
 pusculum ad varios colores quos videt fa-
 culima p̄uersione variat nō inuenit aliqd̄ ali-
 ud aial cuius corpusculum ita recipiat colo-
 rum oppositoꝝ immutationē. ut ibidez dicit
Arif. **S**c̄m autē autē. cameleon idēz est quod

stellio. q̄ lucet ut stella et imutat colores. q̄
 est animal timidū et pauci sanguis. et id colo-
 res mutat. et est quadrupes habēs faciem la-
 certe et vngues acutos et recuruos et corpus
 asper et duraz cutem ad modum cocodalli.
Arif. sic dicit li. ij. Cameleon in q̄t est animal
 in corpore sile lacerto cui⁹ latera sunt oblonga
 puenientia ad inferi⁹ sui ventris sicut piscis
 et mediū spondiliuz dors⁹ eius p̄minet sicut
 spondilium piscis. et facies ei⁹ est sicut anial
 ex porco et lumia. et habet caudā valde longā
 et ei⁹ extremū est gracile. et habet pedes reflexos
 sicut lacertuli. et quilibet pedū diuidit in
 duo. et compatio vni⁹ ad alterum est ut pol-
 licis boīs ad residuū manus. et quilibz istaz
 p̄rium diuidit in digitos. et hz vngulas siles
 vnguib⁹ auiū totū corpus ei⁹ est asperuz sic
 corp⁹ pardan. oculi ei⁹ p̄fudati et s̄t magni ro-
 tundi et p̄tinentia corio sili corio totū corp⁹
 eius. et nō cooperiunt ab ipso. et girat oculos
 suos frequenter circū quaq; et alterat color ei⁹
 q̄n inflat corium ei⁹. et hz colorem declinan-
 tem ad nigredinē. et sunt in eo macule nigre.
 et hec variatio est in toto corpore eius et maxie
 in oculis et in cauda. et ei⁹ mot⁹ est grauis val-
 de. et in morte ei⁹ turpis coloris. et id q̄d est in
 corpore suo est modice carnis. p̄az enim habz
 nisi in capite et radice caude vbi paruz habet
 sanguis. sili in corde et in venis exeunt ab
 eo et in circuitu oculoꝝ q̄zuis sit p̄az et ei⁹ ce-
 rebz est p̄pe oculos et si quis diuiserit cor-
 pus i duo p̄manebit in opationib⁹ suis per
 suum sp̄m et remanet modic⁹ motus circa
 corp⁹ et nō habet splenem et manet in cauer-
 nis sicut lacerta. **H**ucusq; arif. **I**sid. vero ly-
 bro. xvij. c. viij. sic dicit. Cameleon est aial su-
 mile cocodallo sola curuatura dors⁹ et caude
 amplitudine distās. nullū aial eo pauidus
 estimat. et idō imutat color ei⁹. vis eius ma-
 xima est p̄ra accipitū genū. detrahit enim
 accipitres ad se volantes et p̄bet ceteris aiali-
 bus voluntarie lacerandos. Caput ei⁹ et gut-
 tur eius si cū quercamis lignis accendat ym-
 bres facere et tonitrua democrit⁹ asserit. sed
 p̄deridet pl. **Q**ualecūq; sit aial inter mūda
 cōputat. vñ sup̄leuic. xj. di. efici⁹. **A**diserescit
 et p̄ infirmitate māsuētū se fingit cū sit crudel.

Dicit autem camoleon viuere solo aere sicut talpa ex terra et allec ex aqua et salamandra ex igne visus. Quatuor ex puris vitam ducunt elementis. Camoleon talpa maris allecet salamandra. Terra cibatur talpam flamma pascunt salamandra. Unda fit allec cibatur aer cameleonti.

De caprea Ca. XXI

Caprea est siluestris capra a carpendo dicta. vñ *Is. li. xij* capros et capreas a carpendo vngulatis quodam dicunt. Alij vero sic eas dictas putant quod carpant aspera. nonnulli vero dicunt eas sic vocari a strepitu crurium. vñ vocant capree siluestres capre quas greci pro eo quod acutissime videant dorcas appellauerunt. morant enim in excelsis montibus et quous de longinquo videant non vident tamen venientes venatores. eedem dicunt et ybices quasi auices eo quod adinstar auium ardua loca petant. ita ut de sublimitate vix obtinere humanis pateant. ut dicit *Is. li. xij*. Et subdit. Nec itaque animalia in petris abruptis commorantur. et si aliquando hominum approximationes et persecutionem seu puerilitatem presenserint vel ferarum. de altissimis saxorum cacuminibus sese precipitates in suis se cornibus suscipiunt illesas vñ dicunt etiam et dame siue damule. ut dicit papias. quere infra in *Is. d. de damula*. Est itaque caprea velocissima in cursu. leuissima in saltu. acutissima in aspectu. dulcissima quod ad gustum. tenerima et suauissima quo ad esum sagacissima quo ad pastum. nam visu gustu et olfactu discernit inter herbas et arborum ramulos quorum extremitates teneras comedit et depascit. dicit etiam *plinius*. leopardus capre siluestris bibit lac ut vim languoris euitet.

De capreolo Ca. XXII

Capreolus ut dicit auiceenna. est animal in india sive binnulo siue ceruorum filio quod apud nos etiam non mutat dentes. et quoniam dentes sunt magni signant vite diuturnitatem in eis et habet pulcros oculos et acutos. et arist. *li. viij*. Capreoli siluestres habent sapiam quam vulnerant querunt pulegium ceruinum et comedunt ipsum ut extrahant sagittas de corpore si que in ipsis sunt in

fixe. ex velocitate motus et assiduitate discursus. caro capreoli a supfluo humido exonerata et eius caro tenerior et digestibilior efficitur. et saporis ac odoris eius grauitas amputatur ut dicit. Constanti. pastus graua de locis altis ad altiora tendit et inter herbas salubres et notorias odore diiudicat et discernit. Ruminat cibos et vngula findit. Non vngue non cornu habente sed sola velocitate fugit a canibus et venatorum insulibus se defendit. Vñ quoniam in campis pestribus persequitur ad montana fugiens alta petit. In montibus indie sunt quodam capreoli quod ab herbis aromaticis et odoriferis pascuntur in quorum vnguibus sunt quodam praecavitates in quibus humores quodam ad apostemata colligunt que primo ad maturitatem per motum et frictionem rumpunt et a corpore cum pilosis folliculis abstrahunt et suba que infra pelliculam praeferunt summe est odorifera et inter aromatica maxime preciosa. in medicina plurimum utilis et virtuosa. ut dicit *Diascoridius*. et placet. et illud muscum vulgariter nominamus.

De capra Ca. XXIII

Caprea sicut et caprea a carpentibus virgultorum et barbarum summitatibus est dicta. quod semper sursum tendit ut summitates capiat carpentibus et comedat foliorum. ut dicit *Isidorus*. De capris autem dicit *plinius*. *li. viij. c. i*. Capre inquit pariunt fetus plures sed raro quatuor. ferunt in utero quoniam mensibus sicut oues. capre etiam pinguedine sterilesunt. ante triennium minimum vtiliter generant. et in senectute vltra quod biennium. concipiunt in nouembri ut in marcio pariatur vel in aprilis turgentibus virgultis. non omnibus siue cornua. sed quibusdam sunt in bis indicia annorum pincrementum non odorum. auribus eas spirare et non naribus archelaus est auctor. et raro sunt sine febre. et ideo tam capris quam ouibus ardentior et calidior est percubitus ut tradit *idem* nec minus dicimus eas videre de nocte quam de die. dependet omnibus de mento villus quez armitum vel aruncum vocant. Hoc villos si quis vnam ex grege trahat cetera stupentes expectant. Idem etiam dicunt euenire cum quadam herbam aliqua ex his momorderit. morosus

capre est arbor oliue maxime exitialis. Nam oliuas lambendo sterilem faciunt et hac de causa quidam non imolabant. Capre sole decliui ad occasum ut dicuntur sicut non edunt sed post auertere ab inuicem iacet. In alijs autem bonis auertere se peruertit et versus vulva ad inuicem in gratia minibus depascunt. Hucusque plin. de capris autem dicitur aristoteli. li. iij. in fi. In multis regionibus sunt lac sine impugnatione. nec expectatur impugnatione. sed accipit vrtica et cum eo conficitur mamilla et eribit primo sanguis deinde erit sicut saniet et post erit lac bonum non per quod impugnationum. Item ibidem li. vi. Capre viuunt per. x. vel per. xj. annos et frequentant coitum usque ad senectutem et aliquando pariunt gemellos si habuerint cibum puenientem et maxime si caper bene nutritus erit. Et si impugnata fuerit capra propter imperium venti septentrionalis pariet mares. et si propter meridionale fecas et debent vitare facies propter septentrionale quam debent coire. Item ibidem li. vii. Capre sicut oues comedunt herbas sed oues carpunt herbas usque ad radices et manent stabiles in pascuis. capre vero cito mouentur a locis et accipiunt tantummodo herbarum et tremitates et melius impugnant post potum aquam false. et quando mouentur capre post meridiem potabunt plus aque. et quando comedunt sal ante primum habebunt multum fluxum a mamillis. Item li. viij. in capris sicut in ouibus est puerio intellectus intantum quod vix sciunt egredi ad pascua vel regredi nisi ab aliquo deducantur et si quis acciperit quandam capram et subito erexerit. eriguntur et alie et respiciunt eam solido aspectu. versus autem caprarum sicut et ouium hominibus est necessarius nam lacte et carnibus pascit capra famelicos. pelle et pilis vestit nudum. fimo et lotionem. et vrina impinguat bumum. nihil itaque est in corpore capre quod non sit vtile vel ad victum vel ad vestitum vel ad usum necessarium medicine. nam ut dicitur plin. li. xviij. c. x. cornu caprino incinerato et pilis accensis serpentes effugant. eorum remedio multa venenorum genera superant. corrodunt carnes superflue et recetes ac viue generant. restringunt bumorum immoderatum fluxum et vulnera putrida corrosiua et incantrata vel fistulata eorum beneficio remedian. pelle caprina recens obducunt vulnera et sanant

sanguine caprino cum medulla decocto. toxicata venena excludunt. et morsus reptilium et ictus scorpionum curant. pulmone calido capre super morsum venenosum posito venenum extrahit dolorisque angustia mitigat. eius felle calido oculorum depellit macula et corrodit. visus acuitur et oculus clarificat. Zecur caprum assusum pro elephantia adiuuat. si in cibis sepius assumat. eius fimo pro multis infirmitatibus et pituita. nam ut dicitur idem fimo caprino podagrici alleuiant. si sepius hircoz cum succo edere miscetur. vna etiam caprarum calefacta tepida auribus instillata dolentes aures sanat. balsamum et multas alias ponit medicinales proprietates. vnde dicitur plin. ibidem. Nulle remedia ex hoc animali demonstrantur quod quidam ut ait. miroz cur febre non dicatur carere. Ad hoc dicitur aristoteli. quod est quoddam animal quod fugit lac caprarum et quando fugit mamillas lac annibulatur vel corrumpitur quod est in eis et exiccatur alias execat inde capra. De capra que re infra de birco.

De cane Ca. XXIII

Canis a greco nomen sumptit. ut dicitur Aristoteles. grece enim canos dicitur. quidam eum a canore latrat dicitur sic vocatum. Nihil autem ut dicitur idem sagacius est cane. plus enim sensus ceteris animalibus habet. nam sua noia canes recognoscunt. dominos suos diligunt. dominorum tecta defendunt. pro dominis suis mori se subiiciunt voluntarie cum domino ad periculum currunt. Corpus domini sui etiam mortuum non derelinquunt. Odore et sanguine prede vestigia deprehendunt. humanum prostratum diligunt. sine hominibus etiam esse non possunt ut dicitur. Item. vbi subdit. Solent aliquoties canes lupis admisceri ex quibus nascuntur canes seu qui licet a quibusdam noiant. Solent etiam in diuiculas nocte in siluis dimittere alligatas que a tygridibus insiliuntur. ex quibus nascuntur canes acerrimi tam fortes ut presternant feroces bestias ut leones. Hucusque Aristoteles. li. xij. ca. ij. De cane autem dicitur plin. li. xij. ca. xij. de animalibus que nobiscum degunt fideiissimi sunt canes homini atque equo. Pugnassee enim canes pro dominis suis patronos accepimus et

asperim⁹. pfectoq; plagis audiuimus eos
volucres ac feras a dñoz suozū corpib⁹ abe
gisse. laniatu atq; latratu homicidaz dñi sui
scelus pferri coegisse. Regim⁹ etiaz garamā
tum regem ducētos canes ab exilio redurif
se. 7 ptra resistentel mira audacia p̄lisse. **Ca**
nis etiam talonis cilicie noluit cape cibū do
mino suo inifecto. 7 sic dolore piter 7 in edia
p̄sumptus est. Regimus etiam calonū alias
celium senatorē placentie ab armatis oppres
sum canē defendisse. nec p̄us vulneratum q̄z
cane pempto. sic canis tyrij sabinū euz nec in
carcere nec in morte dereliq̄t. s; mestos edēs
plulatus cū mortuo mansit. cui cum q̄dam
cibū adiecisset ad os defuncti cibum tulit. et
cadauere in tyberim p̄iecto vt corp⁹ susten
taref saliens intra fluuiū innatauit accurre
te multitudine ad spectaculū fidi animalis.
In uera q̄z uis longa ad memoriā reducunt
et amissis dñis ad eoz domicilia soli plōga
terraz spacia redire p̄sueuerūt. **Canis** mir
gaf leuicia homine humi p̄edēte. in venatu
eius p̄cipua sagacitas inest. nā vento 7 odo
re etiaz p̄ quas feras fugientes p̄sequunt et
eoz dep̄bendentes vestigia latratu 7 rostro
feraz latibula abdita pdunt. **Ex tygridib⁹** et
canib⁹ tam fortes generant canes vt leones
vincant 7 elephātes. sicut exptus est alexāder
magn⁹ i cane q̄ sibi a rege alanie est trāsmis
sus qui p̄mo in eius p̄ntia leonem cōfregit.
deinde adducto elephante canis visa belua
bozrentib⁹ p̄ totū corpus villis in genitaira
tu p̄mo insonuit. deinde artificiali dimicatō
ne elephātem tādū afflicxit q̄ in terrā cadere
coactus fuit. **P**ost ānuā etatē canis gignit
octogenis dieb⁹ i vtero gerit. cecos catulos
parit. qui quāto longior nutriunt lacte tan
to tardius uisum accipiunt nunq; tñ uisuz ac
cipiunt nisi post vicelimum p̄mu3 diem nec
ante septimū. **Q**uidā dicūt q̄ qñ vnus solus
nascit die nono videt. qñ gemini decimo die
qñ trini die vñ decimo. 7 ita quāto plures pa
riunt tanto tardi⁹ oculi eoz ad videndū api
unt. **Q**uot enī vni catulo numero adijciun
tur tōndē ad lucez dieb⁹ vt videant retardāt
optim⁹ est fetus qui nouissim⁹ cernere inci
pit. vel quē p̄mo defert mater in cubile. **H**uc

usq; pli. li. viij. c. xij. vbi multa alia dicūt. **De**
canib⁹ autē dicit aristo. li. ij. **Canes** nō eijcūt
dentes nisi forsan duos. 7 quāto sūt minores
tanto bñt dentes albiozes 7 acutiores. et per
hoc cognoscunt canes antiq̄ a iuuenibus. qz
senū dentes sunt nigri 7 obtusi. iuuenum v̄o
ecōuerso. **I**tem ibidē li. v. **Canes** masculi mo
uent ad generationē et coitum cin⁹ q̄z femie
et citi⁹ generant leporarij q̄z alij. vt dicit idēz
li. vj. cuius seia qñ imp̄gnat p̄ sextam p̄tez an
ni. i. p̄ sexaginta dies alit in vtero. 7 sunt eius
filij ceci p̄ duodecim dies. 7 nō accedit ad eā
masculus nisi sexto mense post partū. 7 que
dam imp̄gnant in. lxxij. dieb⁹ qd est fere qñ
ta p̄s anni. et filij istaz remanēt ceci. xiiij. die
bus. etiam q̄dam p̄ tres menses 7 est quarta
p̄s anni. 7 filij istaz erūt ceci p̄ xvij. dies. **A**n
p̄z q̄ qñto fer⁹ cui⁹ i v̄o p̄ficiūt tāto cui⁹ gau
dent visu qñ sunt editi buic mūdo. 7 masculi
mouent ad coitū cuius qz qñ incipiunt leua
re crus ad mingendū qd fit post sex v̄l septē
menses qñ vigorescunt. 7 accidit canibus les
porarijs qdā mpprium q̄ plus p̄nt genera
re qñ sunt in labore q̄z qñ sūt in quiete. 7 p̄nt
viuere masculi decem ānis 7 min⁹ viuunt le
porarij masculi q̄z femine p̄pter labores ma
sculoz. 7 sic nō est in alijs qz magis viuūt ma
res q̄z femine. vt dicit ibidē. **A**lij autē canes
vt custodes domoz 7 ciuū viuunt diutius
qz quatuordecim annis 7 alij qñ viginti. vt di
cit homerus. **I**tem li. viij. canes qñ infirmāf
comedūt radices herbe cuiusdā vt vomant
7 sic sibi medent. **I**tem di. pli. li. xvij. **Q**omui
ones inquit. i. medicinas 7 purgationes vo
mitiuas. p̄mo ostēdit canis q̄ repletus cibo
noxio gramen comedit 7 p̄ vomitum libera
tus fuit.

De canicula Ca. XXV

Canicula dicitur
esse mater canū cui⁹ matrix est ob
longa p̄ longitudinē v̄ntis collo
cata. hñs p̄ longitudinē v̄bera plura p̄tra se
in uicē ordinata que imp̄gnationis tpe intus
mescūt que parit plures filios s; semp cecos
quos tñ tenerrime diligit 7 morsu ac latratu
eos defēdit. 7 si de lanbulo filij exierit eos inē

Dentes sine omni lesione referre cōsuevit. et primo meliorem et formosiorē reponat q̄ eū tenerius diligit. et iō ei mamillam citi⁹ porrigit et extendit. Ante tempus coitus et cōcept⁹ ut dicit **Aristo.** li. v. per dies septē quādam menstruosa; immundiciā eijcit. et tūc infirmatur et apostemat ei matricē et tūc nō appetit coitū s; fugit. sed p̄ purgationē melius concipit salubriusq; parit. p̄ partum etiā multū humorem fleumaticū et grossum eijcit. et iō corpus canicule tūc marcescit ut dicit idē. **Item** inuenitur lac in caniculis ante partū p̄ plures dies et citius in leporarijs q̄ in alijs. et primo est lac spissum et p̄ subtiliat et post partū ē pueniēs. et uiuūt min⁹ canicule q̄ canes cōit. s; canes. venatici masculi. p̄ laborem nimū et discursus min⁹ uiuūt. et q̄n ab vrine grauamine se exonerare desiderat crū nō erigit sicut masculus s; restidēs inferius se inclināt. Canicula igit mare est minor corpore. et gratior virib⁹ debilioz circa fet⁹ educationē sollicitioz. animo māsuetioz. nisi quādo nutrit fet⁹. Est autē ad instruēdū masculo abilioz et ē corpore p̄pter mēbroz flexibilitatē agilioz. s; p̄pter debilitatē neruoz in cursu minus durat. Canum igit et canicula: rū nobilitas attēditur i faciei et rostri protē: sa lōgitudine et amplitudine pectoris et illoz siue inguinis stricitudine. nam canis nobil⁹ circa renes et ilia et etiā ventrē restringit. s; circa anteriora pectoris dilatatur. aures etiā lōgiores habet et flexibiliores. tybias autē aū habet exiliores et gratiliores et etiā altiores et hoc fuit necessariū ut essēt ad motū et ad cursum agiliores. caudā etiā habēt ceteris canib⁹ plixiores et recuruioz. minus etiā habēt de carne q̄ canes rurales. et habēt etiā pilos breuiores et rariores et planiores. na; si essēt multū pilosi et villosi in cursu nō calefcerent. si nimis carnosī mole carnis oppressi minus currerēt. et si caudas haberēt longas inter crura depēdentes eoz cursū nō modicum impedirent. p̄ etiā caude dependentiā nō aiōsi s; pon⁹ timidi apparerēt. Sunt ad huc canes nobiles circa bestias et feras siluestres insequēdas et capiendas feroces et seui. circa vero boies sunt palde mansueti. et si

aliq̄n cōtra boies extraneos exilierint. statim a suo impetu se cōpescūt. **Canes** etiā nobiles cū ceruū vel leporē ceperint nō statim deuorant qd capiunt s; pon⁹ p̄dam suā dño suo derelinquunt. viliori parte p̄ sua portione ut puta ossib⁹ et sanguine cōtenti sunt. immo si nihil portione penit⁹ habuerint p̄pter hoc p̄redaz aliā insequi et inuadere nō dimittūt. **De alijs pprietatib⁹ canū XXVI.**

Unt et alie canum pprietates minus laudabiles. nā canes bolifimū continuū. i. appetitum immoderātū patiunt. et tantū aliq̄n p̄ famez cruciantur q̄ insani et rabidi fiunt. **Itā** canibus accidūt infirmitates sicut canicies sicut nātia et rabies ut dicit **aristo.** li. vij. **Omnia** aialia q̄n sunt morsā a canerabioso in furiā rapiunt. p̄ter boies qui aliquādo euadit beneficio medicine. **Dicit** autē **Constan.** in viat. li. ultimo. canis est naturaliter frigidus et licet cui nigra colera dñat que supabundans et putrefacta l' corrupta ipm rabidū facit. et h̄ p̄rigit maxime in autūno et in vere quez alij canes fugiunt tanq̄ pestem et semp ē pfug⁹ et soliuagus et vadit nutādo et cancellādo licet ebrius. et currit ore aperto ac lingua depēdēte. salua numia et spumosa de eius orificio p̄fluente. oculos habet reuersos ac rubicundos. et aures retractas. et caudā inuoluit inēcoras. et q̄uis oculos habet aptos in offendit ad omne objectū pedem suū. cōtra quā; libet rem pugnat. et cōtra vmbā suā latrat quē timētes canes fugiunt et latrāt p̄ra ipz **Carnē** autē unctā in sanguine morsure ei⁹ nullus canis attingit. **Et** qui ab eo mordetur somniant terribilia. et in somno ex putrefactione sūt timorosi. et irascūtur sine causa. stupidi fiunt. vndiq; circūspicientes et inspicia nullo patientes. et si inualuerit passio incipiūt abhorere omnē potū et timere aquā et latrāt ut canes. et ita timēt aquā q̄ cadit pre timore. et hi moriūtur nisi medicando eis cit⁹ occurrat. **Curas** autē et remedia quere supra li. de morbis ca. et venenis. **Dicit** autē **Plinius** li. xxi. q̄ sub lingua canis iacet aliquādo vermiculus qui grece dicitur licta. qui facit canes

quoniam eluriant querulando et clamitando vbera materna querunt. et ita dicunt fugere matrem in ordine puti acuerunt in matrice. et ille catulus qui fortior est ac melior: prius ad lac admittitur et a matre diligitur teneri et foueri. a catulis venancis abus ex industria debet subtrahi ne eos pungat ex partu superfluo impinguarit. Ex nimia ei crassitie et impinguatione ad partum legniores et ad cursus fierent tardiores. Quamuis autem animalia sint melancholica ex complexionis bili qualitate. ex dispositione tamen membrorum sunt agiles. Sunt ei leti plurimum ac ludetes et hoc accidit ex etate. quoniam vero sunt sepabiles a lacte tunc sunt abiles ad instruendum. et hoc tam ad venandum quam etiam ad ludendum et ad gregem custodiendum a lupis actuendum. Qui vero ad custodiam domus sunt deputandi debent de die in loco obscuro includi et vinciri. et sic de nocte erunt praefures magis seui. nam talium canum est officium de die quiescere et dormire. de nocte vero vigilare et praefures curiam circuire. Vitupabilis ei est canis qui de die vigilat latrat et circuit. de nocte vero dormitat et latitat et obmutescit. Malus ei est canis siue sit senex siue iuuenis. qui de die custodit oves a lupis dum se in pascuis. de nocte eas stragulat dum sunt in caulis.

De castore Ca. XXVIII

Castor est bestia mirabilis que cum quadrupedibus vivit et graditur in terris. sub aquis autem natat et commoratur cum natatilibus sicut piscis. et est castora castrado sic vocatur. ut dicit Aristoteles. li. iij. Nam eorum testiculi medicine sunt apti. propter quod cum presenserint venatoribus ipsi se castrant et moribus sua virilia amputant et detruunt. ut dicit idem de quibus cicero ait. Redimunt se ea parte corporis propter quam maxime expetunt et iuvenal. Qui se eunuchum facit cupiens evadere dano testiculi. dicunt autem castores sibi qui et pontici canes dicuntur. bucusque Aristoteles. De castore autem dicit philosophus. li. xj. ca. iij. Ponto inquit vnum ducunt genus animalium esse quod nunc terrenas nunc aquaticam ducit vitam in extremis aquarum et fluminum ripis domos et cavernas sibi edificat miro artificio in extremis aquarum et flus-

minum ripis preparatas. Nam hec animalia pater in grege vivunt. sua species diligit pater etiam congregati sibi dentibus ligna percipiunt. et percipit de silva ad lanibula sua miro modo deferunt et deducunt. nam vnum pro vehiculo pedibus elevatis supinum in terram sternunt in cuius coras et crura abscisa ligna ordinant et componunt et eum trabentes ad suas mansuculas a lignis impingunt et multa subtilitate ex composita materia habitacula forma sibi parant. Sunt autem earum domuncule bicamerate vel tricamerate que quasi per tria tabulata seu solaria se districte. Aqua crescere loca superiora inhabitant. de crescente autem inferiora prebita culi sese locant et per quoddam foramen in solarium quolibet ex industria preparato caudam suam que pilceae est nature submittit aque sine cuius praesentia non potest cauda eius sine corruptione aliqua permanere. Animal est mirabile et monstruosum cuius cauda tantum piscis et torus residuum sui corporis naturam habet quadrupedis animal. Est autem in magnitudine ad modum pueri canis habens pedes quasi caninos a parte posteriori cum quibus principaliter ambulat. a parte vero anteriori duos habet quasi anserinos cum quibus principaliter in aquis natat. pellem habet valde preciosam pro qua venat. dentes autem habet acutos et serratos ad modum canis. nec est velocis motus. quod habet tybias valde breves. habent autem castores duos testiculos in magnitudine proportionem cum parvo corpore non habentes. et hoc castoreum nominamus. Et de his dicit philosophus. li. xxxij. ca. iij. sic. Castores inquit sibi amputant testiculos quos castoreum dicimus ne capiant a venatoribus. Regar sextus diligentissimus medicine perscrutator. imo dicit eos sic esse obstrictos et spine dorsum sic adherentes ut adimi non possint sine vita animal. Idem dicit plato. et etiam dyal. quod non est tante discretiois quod sciret se liberare taliter. et hoc quoniam patet in castoreibus qui in diversis locis inveniunt. vnum quod dicit Aristoteles. et philo. de eorum castratione non de usualibus sibi sed de aliquibus aliis animalibus que castoreibus assimilant in testiculis est forsitan intelligendum. Valet autem castoreum verum et non sopbisticum praeter maximas corporis passiones. ut dicit

Pli. ibidem maxie si fuerit castoris nec nimis iuuenis nec nimis senil. & sic sunt eligēda castorea duplicata. ex vno neruo dependētia. et vno neruo copulata. qz talia nō possunt de facili adulterari. **A**duli eni accipiūt pelicā animalis & replent eas sangne castoris addito modico vō castoreo ppter odorem. & modico pipis ppter saporez acutiore. & colligāt collum velice vt videat esse neruus. Sed ab vno collo vna pelicā dependere est impossibile. et id illud castoreuz est meli⁹ qd duplicatum dependet ab vno neruo. **E**st ei eligendum qd mediocriter in sapore est acutus. qz si nimis ē acuti⁹ et quasi frenū. sophisticatū est maxie si non habet neruos intricatos. vt dicitur. **D**ya. sc. vñ laudabile est qd mediocriter est acuti⁹ & glutinosum nō habēs saporem horribilem neqz salsum. qz cum sale aromatico frequēti sophisticat. vt dicitur pli. ibidē. **Q**uāto autē ē recēti⁹ tanto est melius & efficaci⁹ in medicina. & est signum qd nō est adulteratus qñ duo testes hnt quāsdā pelliculas vñ folliculos sibi essentialit adherentes plenos pinguedine vinctuosa. **P**er septē annos pōt in multa efficacia pseruari & debet poni in medicina sine pellicula exteriori & modo debito ponderari. vñ utem ei habet dissoluendi psumendi & attenuādi et loca neruosa maxime pforandi. **A**n valet ptra mltā mala. nā epilepticis puenit. & subuenit p caput frigidā passionē. paralysim lingue soluit & loquelā reddit subito ablatā. si tantū sub lingua ponat et resoluat. ptra vniuersalem corpis palisim valet si decoctū in vino cuz ruta & salua in potu septi⁹ assumat. excitat cerebz & cōmouet & pforat. **I**ternutā tōnē puocat ppter qd inde etiam litargic⁹ excitat. somnū puocat & pcaliat. si cum oleo rosaceo caput et castoreo pungat ptra venena fortissima vt scorpionis aranee & ceraste serpentis & psterē opitulat. vt dicitur pli. li. viij. ca. iij. **E**ius etiā vna valet ad quelibet predicta vt dicitur idem et puocat menstrua. adiuuat cōceptionē & multa alia et eius pinguedo maxie est efficac in vnguētis.

De ceruo Ca. XXIX.

Ceruus a cerastion
 grece. i. cornu dicitur latine. vt dicitur. **P**li. li. xij
 vbi subdit dicens. **C**erui inqt serpētum se inimici. q cum se grauatos aliqua in firmitate pferant spū nariū eos extrahūt de cauernis & supata pncie veneni eorū pabulo reparant. **D**iptānū herbā ipsi pmitus pderūt. nā eo pasti excutiūt sagittas. qñ a venatorib⁹ vulnerant. mirant aut fistularū sibilū & in armonia delectāt. **E**rectis aurib⁹ acute audiūt. submissis nihil. flua imensa & maria trāseūt & fortiores tūc in natando pcedunt. qz clunib⁹ debiliores in natādo capita supponūt q sibi inuices succedētes laboris leuius pond⁹ ferūt. **D**ucus qz **P**li. **E**adē vba dicit pli. li. viij. ca. xxxij. vbi addit ad h⁹ vba. **C**eruus inqt est aial placidissimū qui vrgēte vitā ad boiez vltro fugit. **E**t qñ cerua est paritura min⁹ cauet semitas stritas ab hominib⁹ qz semitas feris pgnitas & secretas. **P**ost ortū arcturi sideris picipiūt & octonis mensibus p⁹ ferunt. **I**nterdū etiā geminos in pariedo edūt. **A**lpe pcept⁹ femine a marib⁹ se sepant & discedūt. sed mares retēta rabie libidinis seuiūt. glebas & scrobes vngul⁹ fodiūt & eoz rostra tūc nigrescunt donec ab ymbrib⁹ aliquib⁹ abluant. **F**erē autē ante pū purgant & vtūt qbusdā herbis qb⁹ fer⁹ in vtero meli⁹ retinet & in ptu facili⁹ liberat. post pū duab⁹ herbis scz camo & sisolis paste redeūt ad fetū et illaz herbaz succo imbutē. filijs lactis exhibēt nutrimentū. p⁹ editos ad cursū exercent. & se parare eos ad fugā docent. ad p⁹rupta eos ducūt & saluādi modum eis indicant & ostendūt. & tūc mares solui desiderio libidis pabula auide peiūt. & vbi nimis pingues se senserit latebras q⁹ rūt. qz incōmodū p⁹deris corpis ptimecūt. & qñ fugiūt cursū nō continuāt. sed statim respiciunt et qñ ad eos ppe veniūt rursus p⁹dia fuge querunt. aurib⁹ erectis vocem canum audiunt et fugiunt quib⁹ submissis piculū non p⁹sentunt. tante sunt simplicitatis vt omnē mirēt et stupeant nouitatē. vnde equo vel bubalo ad eos accedente ita in ipsuz respiciūt q bo minē p⁹ iuxta se veniēt et sagittis ipetere

volentem nō attendūt. **Q**ñ transnatant maria gregatum ⁊ recto ordine incedūt ⁊ ope uicaria se iuuātes, nō visu sed odore terras petunt. ⁊ cum ceru⁹ animal sit cornutū hoc in aialia habet ppriuz q̄ annis singulis in uere mutat cornu suū, et tūc q̄ est inermis, de die sibi querit latibula ⁊ latet q̄ usq̄ crescentibus cornib⁹ iterato noua sibi adueniat armatura. **Q**ñ autē deicit cornu dext^r ob inuidiam abscondit illud dolēs ne q̄s inde accipiat medicinam. **D**e p̄bendis ceruoz eras p̄ cornuū ramos, q̄ annis singulis sibi additis ad uiuendū supaddit vnum vsq̄ ad septē annos et ab eo rpe annis singulis filia renascuntur nec pōt eras discerni. **S**imili mō senectia dentib⁹ declarat aut ei paucos aut nullos habz nec in cornib⁹ imis ramos imo ante frontē p̄minent minorib⁹. **S**i fuerint castrati ante q̄s hēant cornua plerūq̄ nō nascunt, et si post nunq̄s amittunt. **Q**uādiu carēt cornib⁹ nocte pcedūt ad pabula nō d̄ die, caloz solis ea exponūt vt indurent. **A**d arbores ea postea leniter fricant eoz fortitudinem expientel, ac pruritiū quē ibi sustinēt cornicis duricie amouentes et cum ea senserint roborata p̄deunt ad pabula in aperto. **Q**ñq̄ ex attritu arboz ab edera arbozi inherente innodant eoz cornua ⁊ sic facilius capiunt. **S**erpentib⁹ p̄trahant instantū q̄ odore cornu eoz exusti edes fugiunt, cuius coaguluz oim anguiuz sanat morsus. **P**urissime uiuit plusq̄z centum annis, qd̄ comptū est p̄ ceruos capros, p̄centū annos post mores alexandri ab eoz undem toz quibus aureis ad op̄ros ⁊ insignatos. **F**ebrium morbos nō sentit hoc aial quoniam sibi medet p̄ra morbu. **B**ucusq̄z pli. li. viij. ca. xxxij. **S**cōm autē arist. ⁊ auicē. **C**eruus est animal nō hñs fel nisi in intestinis, et iō habz intestina amara ⁊ fetida, et iō non comedūt ea canel nisi sint famelici sup̄ modum. **I**tem dicit arist. li. ij. aliq̄ putant ceruos habere fel in auribus, vt di. arist. sed hoc est falsum vt dicit aui. sed hñt q̄ndam humiditatē similes humiditati splenis. **I**tem idēz sanguis cerui sicut ⁊ leporis nunq̄s coagulat, sed semp̄ manet liquidus p̄ra naturam talū bestiarum et nullum animal mutat cornua nisi ceru⁹

cui⁹ cornua sunt solida, et iō ponderosa, vñs ipsa abijcit p̄pter p̄d⁹. ⁊ bz conos quatuor magnos dentes i vna pte conī. ⁊ quatuor in alia quib⁹ molit cibos, ⁊ duos dentes alios quasi culmos, ⁊ mas habet maiores q̄z feia et declinat ad inferius, vt dicit auicē. **I**tem arist. li. viij. opinant in q̄t de ceruo q̄ int omnia quadrupedia siluestria sit discretissimuz et hoc q̄ parit iuxta viam vbi aialia p̄p̄ boz mines nō accedunt. **E**t fugit lumen solis cū filiis ⁊ querit loca dēsa sic cauernas lapiduz que nō hñt nisi vnū introitū quoniam ibi pōt pugnare cū alijs aialibus. **I**tem vt di. ibidē **C**erui pugnāt etiā adinucē pugna fori ⁊ vicius obedit obedientia fori, ⁊ timet maxime vocē vulpis ⁊ canis. **E**t ceru⁹ q̄n impingatur latet ne inueniat a venatoribus et p̄pter pinguedinē interficiat, ⁊ subdit ibidem. **V**enatio autē ceruozum sic fit, vnus venator sibi lat ⁊ canit, ⁊ ceruus delectat in cantu ⁊ sequitur ipm̄ canitū ⁊ interim alius eū trahit cum venabulo ⁊ occidit, et q̄n agitat ceruus fugit ad fluuiū l' ad stagnū si p̄trāsnatare aquā resumptis virib⁹ ex aq̄ frigiditate euadit venatores, q̄n autē capit mugit ⁊ lacrimat. **I**tez q̄n canes ipm̄ insequunt ⁊ inuenit biuū nō directis currit vestigijs sed nunc istac nunc illac trāsuert salit mutat saltē, ⁊ tunc conatur trāsilire p̄ multos passus vt sic p̄ cōtrarios et ambiguos saltus eius vestigia a canibus odore ipm̄ insequentibus difficilius sentiat. **I**tem vt di. idem cerue difficultē pariunt fet⁹ suos, qd̄ cognoscit p̄ incuruatōz corpis ⁊ rugituz, ⁊ iō comedit draconteā vt facili⁹ a p̄traheret ⁊ cū parit subito comedūt secūdinā anteq̄z in terrā cadat, ⁊ opinant de ista secūdinā q̄ sit venenū, vt di. idem. **A**lias cerui p̄ p̄terares p̄sequit arist. li. viij. q̄s supra plinius recitauit, dicit at pli. li. xxvij. **C**erue cū senserit ḡuitatē lapidē deuorat e⁹ bñficio adiuuēt, et idē lapis i ipsa mortua q̄nz i eis ex tera mētis repit, ⁊ h lapis miro mō d̄ iuuare mulieres q̄n se p̄gnātes. **I**dē faciūt ossicula q̄ in ei⁹ corde inueniūt, vt di. idē, ⁊ est illud os qd̄ inuenit in corde ceruoz sup̄ modū vtile. **M**ltas corporis passiones, ⁊ in oib⁹ nobilib⁹ p̄fectionibus admiscef, vt ait dyal. pli. ⁊ etiam p̄stan.

De ceraste Ca. XXX

Cerastes est serpens cornutus. ut dicitur in *libro li. xij.* habet enim que-
dam cornua ex utraque parte capitis ad
modum cornuum arietis circumflexa totum autem cor-
pus suum occultat sub arena. solis cornibus sine
coopculo derelictis que videtes a uiculis cre-
dunt de cornibus quod sint ymes. et dum aues ea ca-
pere et inde reficiuntur a doloso serpente ex im-
pulsu subito rapiuntur. obsidet ei vias et semi-
tas occultas et tam homines quam equos quos incau-
te per semitas ambulare aspiciat occulto morsu
interficit et occidit. *Glosa autem super penultimam ca.*
Gene. videtur dicere quod cerastes spes est reguli
quam tante est pniciei quod si eius venenum solummodo
pugulam equi tetigerit et equum et quantum subito
pumeret et necaret. et ideo ubi nos habemus. fiat
dan sicut coluber in via. cerastes in semita. dicit
alia litera. fiat sicut coluber in via. et sicut regu-
lus in locato. *Alii autem dicunt quod genus est aspi-*
dum summe virulentie et malignitatis. que-
re supra in litera a. de aspidem quia ibi fit men-
tio de ceraste.

De cornu Ca. XXXI

Cornu ut dicitur aristoteli. *libro. iij.* est de natura ossis osse mol-
lius. cartilagine durius sicut et ungu-
lea animalium. et omnia talia possunt mollescere ad
ignem. ut dicitur in *ibidem.* quod colores cornuum sicut
et solea erunt secundum colorem pilorum corporis ani-
malis. nisi si cornu est nigrum tunc pili et cornua
erunt nigra et sic de alijs. *Sanctus autem animalibus*
cornua ad sui defensionem loco armorum. et ideo
ponuntur in extremitate capitis ut semper sint pa-
rata ad resistendum iniurie impugnantis. et omnia
cornua sunt vacua et concava et rotunda propter quod
cornua cerui que dura sunt et solida. et se mul-
te ramificationis. Et nullius animalis cornua
mutant nisi solius cerui. quod omni anno semel
puccat sua et unum abscondit quod vix potest inue-
niri. nisi de in puer. vade ubi ceruus puccat cor-
nu suum. ut dicitur in libro. viij. Item dicitur in li. iij. fortior
est continuatio cornuum cum cute quam cum osse. et
ideo dicit aristoteles. quod quidam animalia mouent cornua
sicut auriculas in regione que dicitur austrage. Et

ideo dicitur autem quod hoc dicit aristoteles de sua terra que dicitur
cebas sic. *Eadem autem est materia cornuum et ungui-*
um et solea. quod sumus vaporosus a cordis ca-
lore resolutus. ut dicitur. Constan. et ideo animalia ma-
gni sumi a natura forti calore cordis resoluti
vi caloris ad extrema corporis transfusi ma-
gna sunt cornua et fortia et maxime si ista fumo-
sa materia vel propter nimiam sui subtilitatem
transeat in pilos. vel si nimis fuerit terrestris
et grossa in dentes transeat et in culmos. et ideo
optime dicit aristoteles. li. iij. ca. de dentibus. quod animalia
habentia in utraque mandibula dentes et culmos
non sunt cornua ut in elephantibus et in apibus
Omnia etiam quadrupedia dentes habentia
in inferiori mandibula tantum et unguis scis-
sas. sunt cornua et ruminant. et sunt duos ven-
tres imo plures ut super dictus est. nisi plurali-
tas cornuum se habet sequentem ad scissuras so-
learum. et ideo asinus indicus habet cornu unum
tantum et soleam integram sicut equus sed non rumi-
nat. ut dicitur aristoteles. et autem. tanta autem est affinitas
inter unguis et cornua quod iubet aristoteles. vaccam
patientem dolorem in unguis pedum. ut cum
oleo et alijs medicinis inter cornua inungat
De utilitate autem cornuum et unguum dictum
est supra in libro b. de boue.

De cocodrillo Ca. XXXII

Cocodrillus a cro-
ceo colore est dicitur. ut dicitur in *libro. iij.* animal
quadrupes. ut dicitur in *libro. li. xij. in c. de*
pisibus. In terra et in aquis valens longiu-
dine fere. xx. cubitorum. denium et unguum im-
manitate armatus. tanta est ei duricia cuius
quamvis fortium lapidum ictus in tergo recipiat
nihil omnino curat. nocte in aquis die in terra
quiescit. *Qua in terra fouet quam ouis anseris sunt*
maiora. masculus et femina vices seruunt. hunc
quidam pisces ferratam cristam habent tenera
ventris defecantes interimunt. Et dicitur quod so-
lus inter animalia superiorem mandibulam mo-
*uet. bec omnia dicitur Aristoteles. Et dicitur in *libro. li. viij. c. xxvj.**
Cocodrillus est animal nilum inhabitans lin-
gue usu inter animalia terrestria caret sola superi-
ori mandibula exenti mobili morsu impunit
venenosum. Dentes habet horribiles ad modum
pectinis siue ferre et culmos ad modum apa-

Nullum autem animal ex tam pura origine crescit in tam magnum animal sicut cocodrillus. Animal est valde gulosum et multum comedit. Vnde quoniam est satur iacet iuxta luttum ructans pro repletiōe superuenit autem auis modica que dicitur apud eos gacu scilles. apud ytalos autem dicitur oim auium rex. et volat ante os eius quaz aliquoties a se repellens tandem fauces aperit aui et eam intrare permittit. et hec auicula primo eum leniter vnguib⁹ scalpit et ei facit quendam pruritum in cui⁹ dulcedine delectat⁹ statim obdormit. auicula autem cum sentit eum dormire. statim illabitur in eius ventrem et quasi telum statim eum perforat et corrodit. In ventre ei⁹ est valde mollis. et ideo piscibus spinas et cristatas pinnulas in dorso habentibus defacili superat. Et subdit pli. Hec belua insequitur fugientes et eis est terribilis. sed est fugax contra serpentes. bebetes autem habet oculos quos diu est in aqua. sed extra aquas nimis acute videt. In hyeme per quatuor menses maxime se abscondit. sed in vere exiit. et quos diu viuunt semper crescit ut dicitur in Bucis quibus pli. li. vii. cap. xxvi. Dicit autem philosophus. Cocodrillus si quendam inuenit hominem iuxta luttum interficit eum si potest. et primo plorat super eum et postea deuorat ipsum. et dicitur quod de eius fimo fit vnguentum vnde facies mulierum sophisticantur ut senes et rugose. iuuenile per tempus videant. Herbas libenter comedit inter quas enidros serpens puulus qui ei inimicus caute se inuoluit et dum cocodrillus herbas carpit serpente transglutit qui intrans ventrem eius omnia interiora carpit et sic interim eum et occidit et sic ille sus exit. Item in li. xij. dicitur quod de vermibus insidiat cocodrillo quoniam dormit et tunc inuoluit se in luto et intrat per dentes eius. Dicit ad hoc solinus. quod insidiat quibusdam piscibus aibus que generantur inter herbas nili. que euolant propter calorem solis et intrant ventres cocodrilli et comedunt vires ventris eius et sic purificat belua a vermibus. Habet autem corium ita durum quod vir gladio perforat. habitat in aqua tam de die quam de nocte. quia aqua calidior est de nocte quam de die. retinet enim radios solis et ibi agitant et sic fit calida ipsa aqua et non habet linguam prominentem ad vociferandum sed habet puram linguam in parte inferiori sicut

habent pisces ad gustum ut dicitur idem Soli. et enim aristoteli et auicenna.

De colubro Ca. XXXIII.

Quasi colens umbras. vel quod labitur in lubricos tractus flexibus si uosis. Nam lubricum dicitur quicquid labitur tenet ut dicitur papias. coluber ceruam fugit. leonem interficit. ut dicitur in li. et rutam odit. pellem deponit. nemo et arborum cauitates diligit. lac libentissime bibit. dentibus et cauda ledit et venena infundit. iuxta sepes soli se exponit. canes fugit. mulcas comedit. et puluere lingit quere de angue supra. Dicit autem pli. li. xxx. cap. iij. In gnedo colubri aquatici valet contra morsum cocodrilli. et si quis secus babuerit fel colubri a cocodrillo non ledetur contra ipsum belua nil audente.

De damula Ca. XXXIII

Damula siue dama sicut ait in Papi. caprea est agrestis. ut dicitur in li. xij. damula est vocata eo quod de manu effugiat. timidum est animal et imbelles ac imbecille. vnde nescit se defendere nisi fugiendo. habent enim per armis abilitatem membris et ad fugam leuitatem. vnde dicitur marcialis. Bente tu eis aper. defendunt cornua ceruorum. Imbelles dame quid nisi preda sumus. Ad montuosa loca et nemorosa diligit. gramina medicinalia et aromatica comedit. ramusculorum tirfos et extremitates carpit. quoniam est vulnerata dracontea comedit et sic de corpore telum trahit. ut dicitur in li. v. Sanguis eius est medicinalis sicut pli. li. xxvij. nervos enim pertractos remollit et articulorum dolorem soluit. venenum excutit et expellit. damulam odit serpentes et fugiunt et eius anbelitum sustinerenon possunt ut dicitur de vermibus acutissimi est visus et velocis cursus. quere supra de caprea agresti

De dromedario Capitulum. XXXV

Dromedarius est dromedorum vel dromedarum custos. dromedus autem est quodam genus

cameli. vt di. *Isid.* li. xij. Dromedus inquit est genus cameloz minoris stature q̄z camelus sed longe velocius cursus. vñ et nomen accepit. nam dromos grece cursus velox dicit. Centum eni miliaria et amplius pergit vno die. et idem aial ruminat sicut bos et camelus vñ dromedarij pprie sunt magistri dromedorum. vt di. *pap.* in glo. super *Isa.* lx. dromedarius ait vel dromas. vt unqz dicit. est animal camelo minus sed velocius. *Madayan* enim et *epba* regiones sunt trans arabias camelis et dromedarijs abundantes zc. Castratur in iuuentute vt sint ad cursu aptiores vt dicit *auic.* et ne moti cupiditate femiay a suo cursu retardent. Tante enim sunt velocitatis ppter passus amplitudinem. maximū enim habent latissimū passum. vt di. *arist.* et *auic.* et *pli.* li. iij. et etiam ppter intensas caliditates Animal eni est calidissimū ex pplexione naturali. vñ caloris fortitudo psumit in eis vñ cruositate omnē et pinguedinē et nō pmittit eos mole carnea nimius onerari. Item veloces ppter mēbrorum abilitates sunt. nā gracilia et longa habent crura et multū neruosa et id abiles sunt ad motus et fortes ad ptinuandum cursu suū. Item leues sunt ppter victus paucitatem. non eni aialia sunt magni cibi imo paucissimi cibi sunt p̄tēta. Fenuz enim et cortices comedunt et dactiloz ossa valde diligunt. quib⁹ etiaz post longissimos terre circuitus de vespere contenti sunt. vt dicit *pli.* Coruz eni sanguis valde est calidus acutus et subtilis. et id eorum lac valde subtile et liq̄dum est plus q̄z alioz animaliu. vt dicit *Constant.* et minus nutritiuus et magis calefactiuus et grossoz humorū incisiuus. quere sup de camelo. Eadem ei fere proprietates sūt istius et illius.

De dipsade Ca. XXXVI

Dipsas et dipsades feminini est generis et est idē serpens qui latine dicitur sicula. sic dicta. eo q̄ quē momorderit siti pereat. vt dicit *Isid.* li. xij. Aldeo aut sunt dipsades puule vt cum calcant vix videant. quaz venenum ante extinguit q̄z sentiat. ita q̄ vix sentit tristi-

ciam moritur⁹. Est aut spēs aspidis. vt sup de aspide. quere ibi.

De dracone Ca. XXXVII

Dracono maximus est cunctoz serpentuz. vt dicit *Isid.* li. xij. Hunc greci draconta vocat vt qui sepe a speluncis abstract⁹ ferit in aeres excitaturqz ppter eum aer silit et mare cōtra eius ventuz intumescit. Est aut cristat⁹ paruo ore. et artus fistulis spūm trahit et linguas exeret vel erigit. dentes habet acutos et ferratos vim aut habet nō in dentib⁹ sed i cauda et vberē plus q̄z ictu nocet. *Isid.* habet autes tantū de veneno quātū et alij serpētes. qz ad mortem alicui inferendā nō sunt illi necessaria venena. qz si quē ligauerit occidit a quo nec elephas tutus est corpis sui magnitudine. nam circa semitas delitescens p quas elephates gradiunt. crura cauda sua alligat et innodat et suffocatos pimit atz necat. Dignitur aut in india et in ethiopia in ipso incēdio iugis estus. vt di. *Isid.* li. xij. De draconibus aut dicit *pli.* li. viij. c. xij. Draco inquit. xx. cubitoruz magnitudine nascit apud ethiopes Solent aut quattuor vel q̄nqz. x. vel. xv. mutuo se complecti et erectis capib⁹ velificare p mare et flumina ad pabula meliora. Item ca. xij. Inter elephantes et dracones ppetua est dimicatio. Nam draco cauda pstringit elephatem et elephas pede et pmuscida pster nit draconem. draco aut nexu caude inodat pedes elephantis et cadere eum facit. S; nō impune qz dum interficit elephantes. interficit casu eius. Itē ca. xij. Elephas vidēs draconem sup arborem nitē eam frangere vt pcurat draconem. draco aut insilit in elephatem et captat eum mordere in nares et impetit oculos elephantis et q̄nqz excecatur eū. et q̄nqz insilit sup eū a ego et mordet eū et fugit sāgnē tandem post longuz conflictum elephas ex subtractione sanguinis debilitat instantū q̄ cadit sup draconem et moriens interficit suum occisorē. Causa quare ita appetit ei⁹ sanguinem est frigiditas sanguinis elephantis quo draco appetit infrigidari. vt dicit *Isid.* Sup illuz aut locū *Jeremie.* xij. attraxerūt ventū

sicut dracones. dicit Hiero. Draco est animal valde subundū intantū q̄ vix p̄t aqua satiari. et id aperit os v̄to. vt sic extinguat ardorē suis. vñ cū videt naues in mari et maximus est vent⁹ cōtra velum volat ad velum vt ibi bauriat ventū frigidum. et qñz ppter magnitudinem corp⁹ et ppter ei⁹ fortē impetū subuertit naues. et naute qñ vident appropinquare draconē qd̄ p̄cipiunt ex timore aque p̄tra ip̄m statim deponūt veluz et sic euadūt. Item di. solin⁹. Item dicit idem q̄ et biopest vtunt san̄gne draconis p̄tra feruorē estus et velsunt eius carnib⁹ p̄tra diuersos morbos sciunt ei separe venenū ab eius carne. naz solum habet venenū in lingua et in felle. et ideo amputant eis linguas et fella que receptiua sunt veneni. et sic abstracto veneno vtunt cor pore reliq̄ tam in medicina q̄ in cibo. et h̄ videt tangere dauid vbi dicit. dedisti eum escā populis ethiopiū. Dicit etiaz pli. q̄ v̄ veneni semper igit ei⁹ lingua et qñz ex calore veneni inflammat aerē ita q̄ videt spirare ex se ignē aliquē etiam emittit dñi sibilat flatum p̄tagiosum et inde corrumpit aer et inficit et morbus pestilens inde sepi⁹ generat. In mari qñz habitat. qñz in fluminib⁹ natat. in speluncis et antris laurat. raro dormit. imo vero sp̄ vigilat. aues et bestias deuorat acutissimū habet visum. vñ in altissimis montib⁹ manēs a remotis videt p̄dam suā. moris et ictu pugnat de oculis et narib⁹ animalis in pugna marime captat. vñ dicit pli. li. viij. q̄ ita ledit i oculis et ore elephātes q̄ qñz cecū inueniunt. nec p̄t comedere et ita moriunt. Item de dracone di. aristo. li. viij. q̄ illoz draconū moris ē malus et piculosus q̄ comedunt aialia venenosa sicut draco q̄ comedit scorpiones. q̄ cōtra illoz morsum vix inuenit medicina. Item pli. li. xxvij. Draconū adipem oīa fugiūt venenosa. ad ept etia eius cum melle curat caliginem oculoꝝ. Item aristo. li. viij. Adiscēs qñ morient a dracone moriunt.

De equo Ca. XXXVIII.

Qui sunt dicti eo

q̄ qñ q̄digis iungunt pares eq̄nt q̄ in forma et in cursu similes copu-

lant. Est autē dicit⁹ caballus a pede cauo eo q̄ gradies imp̄ssa vngula fraz cauet q̄ reliqua aialia nō h̄nt. vt di. Hi. li. xij. A multis etiam sonipes noīat eo q̄ pedib⁹ sonet. Auacitas equoz multa est vt dicit idē. Exultant enī in campis cū odorant bellū. sono tube excitant ad plium voce accensi puocant ad cursū. dolent cū victi fuerit. gaudēt cū vicent. Quidā in bello hostes suos sentiunt et cognoscunt adeo vt aduersarios suos moris petant. alii qui etiā p̄prium dñm cognoscūt. obliu man suetudinis si mutent. aliquē etiam p̄ter p̄prium dñm in dorso aliquē nō p̄mittūt. multi etiam morientibus dñis suis lacrimas fundunt. Equū enī sicut et boīem lacrimari et affectum doloris sentire dicūt. vñ et natura incētauris equoz et hominū est p̄mixta. Solēt etiam ex equoz mesticia vel alacritate etientum futurū dimicaturi colligere. Eras longeua inest equis p̄licis et siculis in annis vltra q̄nquaginta. breuior autē inest equis gallicis numidis et hispanis. Subdit autē Hi. ad huc in generosis inq̄t equis vt autē veteres quatuor spectant sc̄ forma pulcritudo. merituz atq̄ color. Forma vt sit validum corp⁹ atq̄ solidum et roboꝝ cōueniens alitudo. latus longum et substrictū. maximi et rotundi dunes. pectus late patēs. et totū corpus musculoz densitate nodosuz. pes siccus et vngula p̄caua solidatuz. Pulcritudo attendit vt sit exiguum caput et siccum. pelle p̄pe ossib⁹ adberēte. aures breues et acute. oculi magni. naris spatule. erecta ceruix. coma densa et cauda vngulaz soliditate fixa rotunditas attendit. Meritum vt sit aīo audax. pedibus alacer. tremenib⁹ membris qd̄ fortitudinis est indicium. q̄ ex summa q̄ete facile p̄citet vel excitata festinatione nō difficile teneat. Color etiaz spectat q̄ color in pilis nūc est roseus. nūc niger. nūc albus. nunc can⁹. nūc varius. nunc guttat⁹. hic varius color equos multū decorat vel deformat. Vires etiam equoz et animos manifestat sed de singulis p̄seq̄ nimis foret longū. bucusq̄ Hi. li. xij. De equis autē dicit pli. li. viij. ca. xliij. Equi inq̄t sc̄ntici p̄ dñis suis pugnat̄ cotum maternū refugiunt. nā in eius quedā cognationis agnatio est. vñ

narrat arist. li. viij. Rex in q̄t septētrionis ha-
buit equā pulcrā et pepit equum pulcrum et
voluit ex illo eq̄ et matre extrahere pullū ali-
quē et ingeniabant vt equus saltaret supra
matrē cooperēdo vultū e⁹ et cū discoopiebat
facies matrīs nouit ipsam equ⁹ fugit et eie-
cit se ab alto p̄ dolore et est mortuus. Itq; in
grege equus cū sorore libenti⁹ gradit q̄z cūz
matre ad voces simpbonie et tube clangorē
delectat. saltat in hostem. p̄sagunt pugnam
et amissos desēt dños suos et lacrimas inter-
dum fundūt. Dicit autē illos equos ad bella
pulsiores q̄ in bibendo pfundius insigūt na-
res suas. q̄z tales equi vt dicit in cursu vrine
grauatione nō impediunt. Itē di. pli. li. viij.
ca. ix. fel inquit equi cōputat inter venena. et
ido sacratio flammī equū tangere nō licebat
ei⁹ sanguis recens et crudus malus et p̄nicio-
sus est vt taurin⁹. spuma eq̄ data cum lacte
alinino v̄mel interficit in ventre venenosos
Itē de equis di. arist. et auic. Equ⁹ p̄icit
dentes suos et quāto est senior tāto babz den-
tes albiorez. Itē arist. li. v. equ⁹ masculus vi-
uit. xxv. ānis et generat a tercio anno vsq; ad
xxx. ānos. Femina autē diuit⁹ viuit et generat
vsq; ad xl. annos. et q̄n incipiunt equi genera-
re. erit vox eoz maior et femine silit et multuz
diligunt comuz plus q̄z alia aīalia. vt dicit li.
v. Itē li. viij. dicit idē. Equis etiā pascēbz acci-
dit aliq̄n podagra et eijciūt scoulares et gene-
rant eis noui. Et signū huius est tremor ou-
testicularis dextri. et equis q̄ pascūt in domi-
bus accidit dolor illoz. et signum hui⁹ est q̄
mēbra posteriora adunant p̄strictionem.
Et equ⁹ abscedat a comestione. et si ei minua-
tur iuuabit. Et equis accidit p̄tractio neruo-
ruz. et signū hui⁹ est q̄ omnes vene extendūt
et silit caput et colluz et grauat eos ambulare
accidit etiāz equis aggregatio veneni. et acci-
dit etiā eis alia infirmitas in ore que d̄zo-
ren. et signū hui⁹ infirmitatis ē q̄ cadit ei pa-
latum et fit ei⁹ anbelitus calidus. et h̄ infirmi-
tas caret remedio nisi curet per se. Et accidit
equis rabies cui⁹ signū est q̄ declinat aures
eius ad ptes colli. et hec infirmitas nō habet
medicinas. Et accidit ei infirmitas vesice. et
hui⁹ signū est q̄ non pōt mingere equus. et

trahit suas coras et etiā sotulares. et morsus
aīalis q̄ dicit mugelis valde nocet equis et
mulis. quoniā facit in eis ampullas siue pu-
stulas et multoties moriūt ex veneno. et equ⁹
cognoscit binnū illi⁹ q̄ p̄ra ipsum vult p̄-
liari. Delectant stare in pratis et natate in aq̄
et potāt aquā turbidā. et si fuerit aqua clara
turbāt eam pede. bucufq; arist. li. vi.

De equa Ca. XXXIX

Equa per deriua-
tionē ab equo est dicta. nā eq̄ruz
feia equa est vocata. De qua arist.
li. viij. Equa imp̄gnata si olfecerit candelā ex-
tinctā abortiet. Itē idem. Equē pascunt siml
et si morit aliqua et dimisit pulluz nutriet eū
alia. q̄niam gen⁹ equaz diligit spēm suā. Itē
dicit pli. li. viij. ca. xliij. Equa stans parit et suā
plem p̄ ceteris aīalibus diligit et amissa parē-
te alienū pullū nutrit et diligit tanq̄z suū. Itē
dicit idem. q̄ in fronte pulli equi nascit q̄daz
folliculus niger ad quātitatem carice quod
maclambit lingua et abscondit. et nūq; pullū
admitteret ad vbera nisi illd̄ p̄mo abscondat
et vocat illud pli. venesciū amoris q̄ mulie-
res incantatrices vrunt illo in p̄stigijs suis q̄n
volūt aliq̄e stimulare ad amorē. Itē dicit
aristo. li. viij. Itē equa vt dicit idem gloriaf
in iubis suis et dolet q̄n ei p̄scondunt. et reton-
sa iuba extinguit libido eaz ac si in eis eēt vis
amoris. Itē dicit arist. li. viij. q̄ibos pugnat
cum equis q̄nā equi eijciūt eum a pascuis
q̄z comedit herbas et est ibos debilis visus et
imitat vocem eq̄ et q̄n volat sup̄ ipsuz stupe-
facit ipsum et cogit ipsuz fugere et q̄nq; inter-
ficat ipsum zc.

De poledro Ca. XL

Poledrus dicitur
p̄ eq̄ filius siue pullus eq̄nus q̄z diu
matris vberib⁹ est subiectus. In
cui⁹ fronte. vt dicit arist. li. viij. inuenit ycone-
mor. i. amoris venesciū. q̄n nascit. et lambūt
matres eoz lingua et comedūt illud. et mulie-
res incantatrices puerbiāt ex hoc. vt di. idēz
Itē li. xliij. Posterior⁹ ps pulli eq̄ni est ma-
ior pte anteriori. et cuz iuuenescit crescit pars

superior: et propter hoc erit eleuatio anterioris partis corporis multorum equorum maior quam posterioris. et ideo quando est pullus potest pede posteriori tangere caput suum. quod facere non potest quando puenit ad etatem quam diu autem pullus est matrem miro affectu diligit et sequitur eam quocumque vadit. et si matrem casu aliquo perdidit. binnitum eam querit. pullus equinus stramentis non sternit. strigilo non tergit phaleris non ornatur. calcaribus non percutitur. selle non subiicit. freno non domat. matrem libere sequitur. gramine depascitur. clauiculis in pedibus non clauatur. libere discurrere permittitur. Sed in fine labori exponitur et laus et carpitris coartatur a matre subtrahitur. vbera sugere non permittitur. sua ues cursum facere multipliciter informat. et ut dicit Isidorus. libro. xiiij. aurigis exponitur. quadrigis et curribus subiicitur. equestri milicie deputatur. varijs fortunis sortibus pauperum equi filii propagati. Et ideo dicit Isidorus. in eodem libro. quod equi fuerunt quodam diuersis ritibus deorum consecrati. nam equos quadrigales soli deputabatur. propter quatuor solis in anno mutationes. scilicet veris. estatis autumni et hyemis. virtute solis alterantis omnia. Equos autem bigales dedicabant lune. quod bino tempore scilicet nocte et die videtur. et ideo cultores lune duos equos semper iungunt scilicet album et nigrum. Equos vero trigales iheris dijs ascribebant. quod demones per tres etates homines ad se trahunt scilicet pueritiam. et adolescentiam. et senectam. hi diuersorum colorum equos pariter iungebant. Ultra autem septem equos sibi copulare defacili non audebant referentes hoc ad cursum. vij. siderum quorum motu mundum regi generaliter supposebant. vel ad numerum septem dierum quorum circulo vite presens terminum peragi concernebant. Deo etiam colores eorum mirabiliter discernebatur ut dicit Isidorus. ibidem. Nam equos roseos coloris dedicabant igni siue soli. albos aeri. pssinos et fuscos terre. venetos aque siue mari. Item equitabant equos roseos in estate quod tunc omnia calefiunt. albos autem in hyeme quia tunc glacie frigore omnia canescunt. pssinos in vere quod tunc omnia virefiunt. fuscos vel nigros in autumno quia tunc omnia deficiunt et quasi a prima pulchritudine deficiunt. Item dicit ibidem equos

roseos marti deo belli consecrauerunt. vel quod romanoz vexilla decorabantur cocco. vel quod mars gaudet sanguine. albos autem equos consecrauerunt zepbiris partibus et serenis. pssinos floribus terre. venetos aeri atque aque quia cerulei sunt coloris. glaucos autem et varios et purpureos deputauerunt yridi que arcum ducunt. quod iris habet colores plures. Deo etiam superficio hominum percuracione demonum circa elementa mundi aliqui antiquitus obseruabant ut dicit ibidem Isidorus. et ideo mundus iste contentus est. quia plurimi ipsam specie satane repleuerant. bucusque Isidorus. li. viij. Circa autem pullum equinum hoc ultimo aduertet quia passum suauem vel durum que assuescit in iuuetute vir potest dimittere etiam in senectute

De elephante Ca. XLI.

Elephas tis. et elephantus dicitur pro eodem animali. dicitur autem sic ab elphio grece quod mons dicitur latine. et hoc est utique propter corporis maximam quantitatem. sed apud indos baro vocatur. unde et vox eius barus vocatur. cuius dentes dicitur ebur. et rostrum permuscida nuncupatur. nam illo oris abum admouet ut dicit Isidorus. li. xij. et subdit hoc ergo animas in rebus bellicis aptum est. In his enim animalibus mediis et per se lignis turribus collocatis tanta de muro iaculis dimittit. in intellectu et memoria pro ceteris animalibus viget. gregarium cedunt. nutu quo valent saluant homines. murum fugiunt. auersi coeunt. in aquis parant vel in siluis. et ubi fetus pariunt ibi fetum dimittunt propter dracones quod eis inimicantur. et ab ipsis implicatu necant. biennio fetus portant. nec amplius quam semel gignunt. nec plures quam tantum unum gignunt. viuunt autem trecentis annis ut dicit Isidorus. li. xij. Sed Plinius. li. viij. ca. j. Elephas inquit inter omnia animalia maxime est virtutis ita quod vir in boibus tanta probitas inuenitur. Nam ut dicunt in noua luna conueniunt congregatis et in flumine se abluunt et balneant et nouo sideri communit post inclinant et sic redeunt ad locum suum. Iuuenes suos eundo et reuertendo ante se ire faciunt quos diligenti cura custodiunt et instruunt ad simile faciendum. Item quando

egrorat quāsoā herbas salubres eis p̄gregāt
 ⁊ anteq̄ eis vtant supino capite eas ad celū
 leuant et q̄daz religione a numinib⁹ sibi ad
 iutorū postulāt. Itē boni intellect⁹ et aīalia
 ita docilia q̄ regem p̄gnoscere ⁊ q̄si odorare
 instruunt et nitunt. q̄ reuerentie grā sua ge
 nua incuruāt. Itē d̄. li. v. si elephātes boies
 errantē sibi obuiū viderint in solitudine pa
 mo ne ip̄m terreat aliq̄ntulū de via se subtra
 bunt ⁊ tūc ḡdum figūt. et paulatim ip̄m p̄ce
 dentes viā ei oñdunt. et si draco eis occurre
 rit p̄ boie defendendo cuz eo pugnant et vi
 rilite se opponūt. ⁊ hoc possissime dicūt facere
 q̄n habent iuuenes. timent ei q̄ hō querat fe
 tus suos. ⁊ iō se expedire de boie p̄mo deside
 rant vt sic securi⁹ possint nutrire filios ⁊ eos
 cauū custodire. Itē li. viij. ca. vi. semp̄ grega
 tim incedūt. ducit agmē marim⁹ natu. cogit
 et coop̄at etate prim⁹. Quā vel amnē trāsi
 turi iuuenes p̄mittūt ne magoz igressu im
 pediat alue⁹ et sic non possent p̄uenienter p̄
 transire. vt di. ibidem. Itē mirand⁹ est in eis
 pudor. nā q̄n vn⁹ ab alio vincit vict⁹ vocem
 fugit victoris. In abdito coeūt masculus q̄n
 est q̄nquennis. et feia q̄n est decennis. et hoc
 nisi duob⁹ ānis vt dicūt ⁊ in istis duob⁹ an
 nis nō nisi quinq̄ dieb⁹ tantū. sexto die raro
 supaddito. vt dicit idē. Tpe coit⁹ sunt picu
 losi valde ⁊ maxime agrestes. nā tūc domos
 indoz ⁊ stabula p̄sternūt. ⁊ iō domitas feias
 tunc abscondūt. et q̄n domiti sunt optimi sē
 in milicia. nam ferunt turres ligneas. acies
 p̄sternunt p̄uertūtq̄z armatos. S; q̄d miz
 est q̄ armatas acies nō timent. voces mīme
 suis fugiūt ⁊ formidant. Itē ca. xl. fronte ⁊ ro
 stro altas p̄sternūt palmas ⁊ sic comedunt
 fruct⁹ earum. Itē in elephātes ⁊ dracones
 est p̄petua dimicatio. vñ vnus inuidet alteri
 p̄p̄t magnitudinē virū. et corpis quātitatē.
 draco ei litit sanḡnem elephantis q̄ frigidis
 sim⁹ est vt suā refrigeret estuantē caliditatē
 vñ sup̄ eodē. vbi agit de dracone vide ibi.

De naso elephantis Ca. XLII

Secundū aristo. li.

p̄mo. et Auicēn. Nasus elephātis
 ē longus ⁊ fortis ⁊ bolizatus quasi

calceus. ⁊ vñ illo loco man⁹ ⁊ p̄ ipsum acci
 pit cibū et potū ⁊ reddit ori suo q̄d nulluz fa
 cit aliud aial. Habet autē elephas māmillas
 in pectore ⁊ habet in ore culmos fortes ⁊ ei⁹
 lingua est valde modica respectu sui corpis
 et apparet int⁹. ⁊ raro videt extra nisi q̄n lam
 bit labia post cibū ⁊ potum suū. ⁊ nō inueni
 tur in eo nisi vnū intestinū inuolutuz multu
 plicite ⁊ iunctum est sibi p̄ stomacho. vnde
 post id non est aliud nisi vnū p̄ q̄d eicit sup
 fluitatē. et h; epar magnū quaduplum ad
 epar bouis. S; splenem h; puuluz respectu
 sui corpis. ⁊ hoc est vt dicit auicē. q̄ melanco
 lia transit ei in nutrimentū. Itē aristo. li. ij
 q̄n generant apparent dentes generati in eo.
 cum rostro suo eradicat arbores. ⁊ cū narat
 spirat cū eo ⁊ eicit aquā et ille calce⁹ creat cū
 cartillagine. Elephas autē q̄n sedet flectit pe
 des suos. sed nō p̄t flectere pedes iij. p̄pter
 pond⁹ corpis. sed fulcit sup̄ latus dextrū vel
 sinistrū ⁊ dormit stante corpe ⁊ pedes poste
 riores flectit sicut hō. Itē li. v. mascul⁹ coit
 post q̄nquēniuz. sed feia post decenniū vsq̄z
 ad. xl. ⁊ postq̄z parit feia q̄scit post trienniū
 et postq̄z fuerit imp̄gnata oīno a masculo n̄
 tangit. ⁊ trahit in vtero p̄bienniū ⁊ q̄n parit
 parit sile vitule duoz aut triū mensū. Itē li
 bro. vij. elephanti accidit infirmitas ex vento
 sitate ⁊ p̄pter hoc nō potest eicere vñā aut
 sterco. ⁊ si nō comederit terrā moriet. nisi ad
 hoc fuerit assuetus. q̄nq̄z tñ deglunt lapides
 Accidit etiā eis dolor iuncturaz ⁊ iuuat cō
 tra hoc pot⁹ aque calide ⁊ herbe submerse in
 melle. q̄niam iste dueres p̄hibent fluxū ven
 tris. ⁊ q̄n verat dolore q̄nō p̄t dormire in
 ungūt spatule cū oleo ⁊ aq̄ calida ⁊ sic curat
 idem facit caro porcina assata sup̄ dolentes
 spatulas colligata. Et si habuerit ferrum in
 corpe dat ei bibere oleū ⁊ extrahit ferrum cū
 potu olei. ⁊ si nō p̄t bibere oleū ponunt me
 dicine in oleo ⁊ decoquūt ⁊ dat eis ad come
 dendū. Itē ibidem li. viij. Masculus est ma
 ioris corpis et animolitas q̄z sit feia. tñ do
 mat masculus p̄ vbera q̄n p̄cutit. obedit q̄z
 diu sedet sup̄ eum venator ⁊ cuz descenderit
 ligant pedes anteriores ⁊ donec domestice
 tur. Et sequit in eodē li. domesticabilior est

et obedientior omnib⁹ aialibus a gressibus
 bñs sensum meliore⁹ et sentit frigus in hyeme
 et frigidum ventu. et est animal valde flumi:
 nale et manet circa fluuios et mergit se in aq⁹
 usq³ ad metū et natat. sed nō pōt diu durare
 in natando ppter corpis pōderositatē. Sūt
 autē elephantes naturalit⁹ benigni. qā carent
 felle. vt dicit Arist. li. xiiij. accidentalit⁹ tñ effi:
 ciunt seui qñ nimis puocātur vel qñ inebri:
 an vino ad plāndū acuiunt. Item di. aristo.
 li. viij. nullum aial viuūt ita diu sicut elephas
 et hoc ppter suaz complexionē que assimilaf
 aeri p̄nenti. et ita optet q̄ imp̄gnet p̄biennu:
 um ppter magnitudinē p̄cepti fetus q̄ citi⁹
 nō potest p̄fici nec compleri.

De elephantib⁹ Ca. XLIII

De Elephantib⁹ autē
 dicit solin⁹. Siderum inq̄t seruant
 disciplinā elephantes et luna crescē
 te petunt amnes et sparsū liquore solis exortū
 salutāt mont⁹ quibus p̄nt. deinde in saltus
 reuertūt. Candore dentū intelligit iuuent⁹
 quoz alter semp in misterio est et alteri par:
 citur ne assiduo rep̄cussu hebetet. Sed qñ a
 venatoribus p̄muntur simul pcutunt am:
 bos et eos p̄fringunt. vt damnato eboze et de
 turpato vltterius nō p̄sequant. Hanc enim
 piculi sibi sentiunt esse cām. Raro coeunt et
 tunc in aquis viuis se abluūt nec ante ablu:
 tionem ad gregē reuertunt. p̄ feminis nūq³
 pugnat. Nulla ei nouerunt adulteria et qñ
 casu aliquo dimicāt nō mediocrem habent
 curam saucioz. nam fessos et vulneratos in
 medio sui recipiūt et ipsos plus q³ se p̄regūt
 et defendunt. Qñ capiunt pastu ordei man:
 suescunt. fit enī fouea subterranea in via ele:
 phantis in quā incidit ignorāte ad quā veni:
 ens vnus venatoz pcutit et pūgit ipsum. alē
 autē venatozū supueniens p̄mum pcutit ve:
 natozem et amouet eū ne pcutiat elephantes
 et dat ei comedere ordeum. qd cum ter vel q̄
 ter fecerit diligit se liberantem et ei deinceps
 obediens mansuescit. Si casu aliquo vorā:
 uerit vermes qui cameleon d̄r. sumpto olea:
 stro medet pesti. Ventrem bz mollem et dor:
 sum durū. et iō pugnans cu³ vnicoz ne oppo:

nit ei dorsum. cauens pur p̄one per molles
 ventris prem fodiat. Nilos habet paucos et
 feras nullas. Aures habet amplas tenues et
 longas inferi⁹ dependentes quas erigit et ex:
 tendit et inde grauissime pcutit qñ irascitur
 p̄tra draconem quē odit. nec mirū. sūt enim
 sangnem ei⁹ et eū bibit qñ potest. Quē ob rez
 ipsum nunq³ inuadit draco nisi qñ potu ele:
 phas est repletus vt p̄pensius irrigat⁹ maio:
 rem sumat de oppressi sangne facietatez. buc
 usq³ solin⁹ qui multa alia ponit que sup̄ di:
 cit pli. In libro autē p̄biologi de elephante
 memini me sic legisse. Elephas inquit est ani:
 mal qd magnitudie inter omnia aialia qua:
 dupedia p̄cellit. intellectu et mēoria multuz
 vigenz. nam elephātes inter alia eozū facta
 nunq³ dormiendo totaliter se inclinant. quā
 do fessū sunt arbori et maxime palme quietis
 grana accubant et sic qualitercūq³ se susten:
 tant quoz quieti boies insidiātes occulte ar:
 bozem p̄cauant. cui se appodians elephas et
 nesciens fraudem pondere corpis arbozem
 frangit et frangendo cadit subito et succūbit
 q̄ casum suū videns irreparabilez miro mō
 barrit. i. clamat et rugit. ad cui⁹ barrituz mul:
 titudo iuuenum subito accedit elephantū q̄
 paulatim seniozem p̄ virib⁹ eleuant et vt euz
 releuent miro affectu se totis virib⁹ inclināt
 Coitum abhorrent nisi p̄ sola prole. vnde d̄r
 ibidem q̄ qñ elephantes indicos luxuria sti:
 mulat. vi amoris feia p̄cedit versus onenē
 quā sequitur masculus quosq³ in abscondi:
 to deueniāt qualitercūq³ poterit mād: ago:
 ram querit cui⁹ fructū primo femia gustat
 deinde masculus eundē fructum comedēs
 eam imp̄gnat et fecūdat vt dicit. sed diu pro:
 pter magnitudinem fet⁹ femina in vtero fet:
 tum gerit. sed tempe partus in aquis et i insu:
 lis fetum p̄creat ppter draconis metū ne ip̄z
 tenellum fetum sorbeat aut deducat. et dum
 mater filium p̄turiendo laborat masculus p̄
 viribus ipsam p̄regit et defendit. Item dicit
 ibidem q̄ ossa elephantis combusta fugant
 serpentes et omnia venenosa. Item aliud di:
 citur ibidem valde admirandū. Dicit enīz
 q̄ apud etbiopes in aliquib⁹ regionibus sic
 venant. accedunt ad deserta vbi due v̄gines

omnino nude habitāt et crinib⁹ resolute. q̄z
vna fert alucolum alia gladiū. incipiunt au
tem alte cantare quaz cantū audiens bestia
venit ad eas et lingit earum māmās. De dul
cedine autē cantus mor obdormit elephas et
tunc vna pforat gladio guttur vlt̄ latus. alte
ra vō colligit sangnem eius quo ungit pan
nus q̄ purpura appellat.

De hedo Ca. XLIII

Hedus ab edendo

Hedus dicitur. puus enī est et pinguis et
iocundi saporis. vt dicitur *Isid. li. xij.* eius
naturalis liccitas ex humiditate etatis t̄paf
vt dicitur *Isid. in diet.* vnde melior et digestionī
est cōpotentior maxime si est masculus. vñd
eius caro bñ nutrit et sangnem bonū gignit
Calorem h̄z pebementiorē ppter etatis bene
ficium. et iō carnes heduline exeunt egritu
dinem ppter suā temperiez sunt cōmode. et
ideo pueniunt maxie humane nature. maxi
me his q̄ deliciose viuunt et quiete. **Hilū** ha
bet longiorē et hispidiorē q̄z habeat agn⁹
sed habet carnes meliorē. et digestionī obedi
entiorē ppter ei⁹ temperiem in humida
te et calore. vt dicitur *constā.* **Habet** autē hedus
visum valde acutum et simplicem aspectum
et obliquū et balatu cognoscit et querit parē
tem vt dicitur *pli. li. viij. ca. j.* **Eius** iecur si come
dat dicitur sanare vesperinā aciem oculoz
his quos noctilopos vocant. **Item** idem *li.*
xxvij. ca. x. dicit. pelles hedoz sanant morsus
venenosos si calide desup alligent. **pili** hedo
rum exusti suo odore fugant serpētes. vt vñd
pelle eius recente ad plagas. sangnis ei⁹ va
let ptra venenosa. et etiā coagulum valet
ptra virus bibitum et ptra sangnem thauri
bibitum siue sumptus. **Hucusqz** pli. **Est** autē
animal umbelle et innocuū ruminans et mū
dum sacrificijs antiquis deputatū petulās
saltans et lasciuum. intrinsecus pingue et car
nosum. extrinsecus hispidus et macilentum.
tyrros carpens et corrodens ramusculoz. et
diliget p̄cipue folia edere et consumilium vir
gultorum.

De eruca Ca. XLV.

Eruca est uermis
multipes crescens in folijs olerum
et pampinoz. frondes fructus et flo
res corrodens et depascens. **Et** est eruca ab
erodendo dicta. q̄z rodit folia arboz et herba
rum vt dicitur *Isid. li. xij.* de qua meminit plau
tus. imitat inquit nequā bestiam et maleficā
inuolutā in pampino cui se implicat nec ad
uolat vt locusta. **bucillusqz** discurrens semi
pasta dimittit. et remanet sup frondes et tar
do lapsu pigrisqz morsibus vniuersa consu
mit. **bucusqz** *Isid. li. xij. fm pli. li. viij.* **Eruca** est
animal villosum et quasi lanuginosum. naz
in arboz extremitatib⁹ corolis frondibus
virozqz sumpto terit d̄ suis viscerib⁹ qual
dam telas more araneorum ex quibus se in
uoluit et p totam hyemem custodit pestifex
semen suum. **Egerit** enim q̄dam oua ex quib⁹
bus in vere erumpentib⁹ gemmis nascitur
multa proles. ex cuius ingluue ledunt et pe
reunt a suis fructib⁹ arbores atqz herbe. **Est**
autēz eruca uermis mollis et saniosus diuer
sis colorib⁹ distinct⁹ de nocte vt stella lucēs
de die deformis et multicolor apprens. non
caret peste aliqua virulenta. **Nam** quando
p membrū hominis calefactus serpit cutem
erurit et post se pustulas derelinquit. ad mo
dum autē bombycis sericum facientis formā
suā mutat et se in formāz volatilis de reptili
transfiguratur. nā alas tenues et largas suscipit
quibus hinc inde volitando libere p aera se
extollit. **Quot** autē colores prius in corpe ha
buerat. totidem in occulatis alis colorz diffe
rentias representat et tale volante papilio nun
cupat. vt dicitur *Isid. li. xij.* **Papilio** dicitur
auicule que maxime abundant in floribus
malue que ex suo fetore faciūt vermes nasci
vt dicitur *Isid.* nam ex erucis papilioes effici
unt. ex papilionum stercozib⁹ sup folia dere
lictis eruce iterum generant. minus autē le
dunt corrodēdo qm volant qz qm repunt. **Et**
dicitur *papi.* **Papilio**es sunt minuta volati
lia que de nocte cōueniūt accēso igne in can
delis. quaz lumen cū extinguere nitunt igne
erurunt. et sic cum alienū lumen volūt interi
mere ipsi in p̄prio corpe puniunt.

De faunis et satiris Ca. XLVI.

Faluni quidez et satiri dicunt quedā bestie monstruose effigiem quodē hoīs hñtes. sed ad plenum nō sunt hñane pñcipes rōnis. vñ nec arte nec natura sūt dociles ad loquendū. feruz et beluini hñt animū et bestialē appetitū vñ bñōi aīalia sunt in venerē valde pñā. in tantū vt mulieres coitu interficiant. si quas errātes in nemorib⁹ compñendāt. Ideo dicunt satiri. qz nō pñt libidine satiari. vt d. *Pl.* qzuis aut talia rōne hñana nō vtant. in multis tñ acib⁹ et etiaz in voce hoīs imitant. vt dicit *Pl.* li. xi. ca. de potentis. Satiri inqt pñ sunt homunciones aduncas hñtes nares et cornua in frontib⁹. et in pedibus sūt siles capis. Talem vidit sanct⁹ antboni⁹ in solitudine. et interrogatus qz esset. ferē antbonio respondisse mortalis ego sum vnus ex accolis heremi. qz vario delusa errore gñilitas faunos et satiros ac incubos colit. Satiri autē qz et fauni fatui dicitur. a quibusdā credunt eē hoīs siluestres. vt in eodē ca. dicit *Pl.* Et hi monstruose variant. naz qdam sunt cenoccephali ex eo qz canina capita hñant. qz ipse latratus magis bestias qz hoīs pñtetur. Alij dicunt cyclopes. sic dicit quā vnū oculū habere dicunt et hñc in media frōte habere pbubenē. Alij oino capite carent et ceruice quoz oculi sūt in humeris. Alij hñt faciem planā sine narib⁹ labiū inferius ita pminēs hñtel vt in solis ardozib⁹ totam ex eo ptegant faciem dormiētes. Alij ita pstricta hñt ora qz super pectus vno tantū foramine auenarū calamis potū hauriētes. et hi sine linguis dicitur esse. loco sermonis vtunt nutu. Item sūt etiaz alij in scitbia ita magnas hñtes aures. vt ex diffusa eaz magnitudine ipsis ptegant totū corpus. et hi panthios dicunt. pan enim grece omne. otibi auris noīat. Sunt et alij in ethiopia pñi ambulātes vt pecora nequa qz sursum erigere se valentes. et hi arrabatice nominant. Sūt et alij in ethiopia hñtes tantū vnū pedez ita magnū qz resupini in terra iacentes adumbrent pedis magnitudine ptra estū. et cū hñt tate celeritatis qz camb⁹ i cursu

compent. et iō a grecis cinodopes appellant. Item sunt alij qz hñt plantas vñas post crura et senos digitos in plantis. et tales i desertis libie euagant. Itē in scitbia sūt aīalia formā humanā hñtia et pedes eqnos. et bñōi mōstra a multis lamie nuncupant. vt d. pasca sius sup trenos. Multa alia ponit *Pl.* monstra talia li. xi. et oia accepit a plinio li. vi. et vij et etiam a solino.

De feminis Ca. XLVII

Femine a partib⁹

Ffemore vel feminuz sunt dicte vbi spēs sex⁹ distinguūt ab ipso viro vñ de d: a fos qd est ignis. qz vim hñt femina ignea qua vehemenē pcupiscit. In omni enī genere aīaliū plus pcupiscit feia qz mascul⁹ et ardentius mouet ad amorē. vt d. *Pl.* li. xi. Feie aut pñtates generales ponit *Arist.* li. viij. dices. Feie marib⁹ sūt debiliores pter vñ sum et leopardū. nā hoz feie sunt audaciores et fortiores. Et si feie leuiores ad instruendū et sūt magis sollicite circa seū. sunt et maioris pietatis zc. qre sup residuū li. vj. c. j. de puella. ibi mltā ei inuenies de hac materia. Est ei feia naturalr maioris ire qz masculus. vñ defacili pugnat ptra masculū. et ponit *Arist.* li. viij. exemplū de foca. naz foca sp manet in eodē loco et pugnat masculus cū feia quoz vnus inficit aliū. Et est feia minoris pñtate et fidelitatis ei⁹ masculo qz ecōuerso. et ponit *Arist.* exēplū de sepia. nā qñ feia pcutit inuat eā masculus sed feia fugit marē qñ pcutit et psequit illū. Itē dicit *Arist.* li. xv. Feia in generatione fer⁹ est sicut matia sed mascul⁹ sicut forma. exit enī semen ab ambob⁹ ex quoz cōmixture creatura fit. et pñt hñ dico qz masculus et feia sūt pñcipia gñationis. et mascul⁹ vt forma. feia vt materia. et iō datuz est mascul⁹ vt generet in alio. feia generat ex alio i seipsa Itē feia generalr est nature infirmioris et fluxibilitatis qz mas. et hñ accidit pñt remissionē caloris et intensionē frigidi hñōis qz pl⁹ abūdat in feia qz in mare. et iō accidit mulierib⁹ et etiaz quibusdā quadrupedibus supfluitas menstrual. vt dicit *Ides.* sed null⁹ aīalis feia intantum subiacet illi morbo sicut mulier.

De his aut̄ et alijs p̄ditioib⁹ femiaz bonis
et malis quere sup̄ li. vi.

De fetante Ca. XLVIII

Fetans est pariens
vel generans in quolibet genere anima-
lium vñ idem est fetans t̄is. et pecus
pecudis. vñ illud de post fetantes ac. eu. 3. Ha-
bet aut̄ omnis fetans membra p̄p̄ia in quo
p̄cipit et nutrit fetū suū. et ad fetandū. i. ad ge-
nerandū et p̄turiendū disponit et coop̄at re-
uoluo orbium et influentia siderū seu stellaz
vt dicit aristo. li. xviii. in fine. Naturalit̄ inq̄t
erit termin⁹ et numerus generatōis et cōple-
menti s̄m reuolutōnes stellaz. De hoc quere
sup̄ li. vi. ca. iij. de muliere pariente.

De fetu Ca. XLIX

Fetus us. tui. dici-
tur p̄us fruct⁹. scz p̄teri hominis vñ
cuiuslibet aialis. sed p̄p̄ie ē in vte-
ro adhuc subsistens in quo fouet. vñ di. 3. li.
li. xj. Fetus vocat̄ q̄ adhuc in vtero fouet. cui-
us secundū dicit̄ folliculi. q̄ simul cū infan-
te nascunt̄. p̄tinent q̄z ip̄m fetū. sunt sic dicti
eo q̄ fetum sequunt̄. mox̄ ei mater q̄n casu
aliquo cū fetu de ei⁹ vtero nō edunt̄. A fetu
aut̄ dicunt̄ femine fetole q̄ ad p̄cipiendum et
ad pariendū fetū suū suete et secū de et que fe-
tu solent esse plene. vt di. 3. li. Distinguit̄ aut̄
fetus eiusdē vteri a fetu potissime p̄ferus di-
uersitatem q̄z vel est masculus vel feia. nisi in
bis in quibus vterq̄z sex⁹ inuenit̄ vt in bermo-
froditis sed semp̄ imp̄fect⁹. vt di. 3. li. xj. de
fetu aut̄ q̄re sup̄ li. vi. vbi agit̄ de hominis ge-
neratione.

De ficario Ca. L.

Ficarius in una si-
gnificatione dicit̄ q̄ colligit vel ven-
dit ficus. alio noīe dicunt̄ ficarij ho-
mines siluanis de ficub⁹ viuētes et sic sumit̄ fi-
carius in iheremia. c. l. vbi dicit̄. habitabūt draco-
nes cū fatuis ficarijs. ibi glo. i. cū hominibus
siluanis. Alio mō dicunt̄ fatui ficarij faunt
et fatui q̄ inter agrestes sic⁹ et alias arbores
morant̄. q̄les sunt pilosi onocentauri et alia

aialia mōstruosa. de quib⁹ dicit̄ 3. li. xj. in ca.
de faunis. vide sup̄ eod̄ de faunis. Et dicit̄ sic
fatui ficarij hoīes beluini in quibusdā cōmu-
nem formā cū hominib⁹ hūtes. in alijs vero
in formā bestialē degenerātes. vt est videre
in lamijs simeis et in sirenis. et hōī sunt fica-
rij q̄z sicut hoīes de fructib⁹ victus hñt. fatui
tñ sunt q̄z rōnis vsu carēt. et iō non approbat̄
litera aliquoz libroz qui sic hñt cum fatuis
ficarijs. Nā ficarij sunt quādam latrones dolo-
si q̄ cum sica. i. breui gladio inefficiunt impro-
uolos sicut aīoib⁹ q̄ cum sica pendēte in dex-
tro latere regē eglon pinguisimū interfecit
vt iudi. iij. S; tales i babilone destructa nūc
nullatenus imorant̄ cū nō sit babilaculū bo-
minū loq̄ndo p̄p̄ie. sed potius mōstruoz
vt dicit hiero. sup̄ 3. li. possēt tñ dici q̄ ficarij
sunt ficarij. nam sica grece ficus de latine. et
s̄m reddidit p̄mam expositiones. s̄m latinos
ergo melius dicunt̄ hōīes hoīes mōstruosi
ficarij q̄z ficarij. vt sup̄ p̄z de faunis et fatuis.

De formica Ca. LI

Ferens micas. i. gna farris. vñ ouid.
met. Grande opus eriguo formi-
cas ore gerētes. vel dicit̄ formica q̄ si ferens mi-
cas. i. farris grana q̄ p̄gregat. Granoz enim
p̄scindit cacumina vel extrema ne germinēt
quaz solertia mlt̄a est. p̄uidet ei sibi in futu-
rum. Nam in estate p̄gregat. vñ in bieme vi-
uat. vt dicit 3. li. xj. Congregat aut̄ triticū
et nō curat ordeū. q̄n pluuia sup̄ triticū coas-
ceruatum descendit. formica totū eicit et soli
exponit vt iterū desiccet. In ebiopia dicunt̄
ēē formice ad formā canis q̄ arenas aureas
pedib⁹ eruunt q̄s custodiūt ne quis auferat
capient̄ et q̄z ad necem p̄sequunt̄. vt dicit 3. li.
li. xj. in ca. de minutis aialibus. De formica
etiā dicit sol̄ in 9. Formice inq̄t nigre sunt val-
de p̄ue et tñ plus q̄z magna aialia sunt soler-
tissime discipline. nam p̄uidēt sibi sapiēter
imposterū vñ viuāt. gregatim viuūt. et cu-
mulos cōponunt in quibus habitant. grana
sollicite et solerter recolligūt. solertius decort-
cant q̄ in secretorib⁹ domūculoz ne ab au-
ibus rapiant̄ vel etiā vento dispergant̄ repo-

nūt cautissime. **O**ccultas vias faciūt rectas in domos in quibus habitant. et sapientiores sempstant in vijs illis ne stulte deuenit vlt' aberrerent. **C**uz in domib' suis coangustant ad capturam. pfundunt boies aqua venenosa et iō vulgarē dī q' mingūt z illa aqua manū vrit tangentis z in ea puritū gignit. nā illaz aquā habet loco armature. bucusqz solinus **¶** Idm' li. xi. ca. xxxj. dicit sic de formicis. **L**abores sibi unice pmunicāt z cibos querūt. qb' vtiliores sunt apes que cibos viles faciunt sed be' pdunt. maiora ferunt pondera qz earum sint corpora. vnde puitatem corporis recuperant magnitudine virtutis. pōdera sua gerūt morfu. z q' p magnitudine i ore ferre n' pnt aūse pedib' posteriorib' obuoluere molūf **B**ere sua publica eis ē curatio et memoria. nam semina abrosa condunt ne sursum germinēt in fruges. z grana dispersa recolligūt cum diligentia ne pdant. z grana maiora diuidunt in introitu vt sic ea facilius in sua repositaria introducant. **I**n plenilunio noctibus opant. cessant autē in interlunio a labore et qz de diuersis locis cibum contuebūt. bnt certum temp' ad mutuā recognitiōnē datū sibi. z tunc maxima fit recōcuratio. et fit cuz obujs quasi qdaz collocatio z diligens pcuratio. redeunt p semitas tritas z expeditas quas etiam p silices elegerūt. **S**unt autē formice puule stricte circa ventrem z quasi cinctae. que tandē crescentes efficiunt pennate. z sic in fine ad modū muscaruz in minuta volatilia transformant. **I**te ibidez ca. xxxj. **S**ūt qdaz formice indice maxime et cornute que mira cupiditate gemmas et auz custodiūt. sed hoc **I**ndi furant estiuo tēpore qū formice in tumulis ppter feruorem nimīū abscondunt. **S**ed formice odore sentiunt z sollicite puolant. z aurum deferre cupientes crebro lacerant qzuis velocibus camelis formicas fugiant. tanta qz inest eis pnciosa feritas cū amore auri. **A**risto. ait de formicis li. viij. **I**n formicis sicut z in apibus est sensus olfact' odit enim omne fendum. vñ si quis suffumigauerit domos formicarum cum sulphure vel origano agresti vel cū cornu ceruino eō busto. fugiunt et dimittunt domos suas. qz

uis autē forte in grege viuāt z sibi mutuo obtempent. in regem nō habent. vt dicit aristo. li. i. **E**t salomon idēz dicit puerb. vi. **F**ormica ducem nō habet nec pceptorem zc. vbi dicit glo. **S**i tantillum aīal pncipe carens rōne ex pers natura duce sibi impostez puidet. multo magis tu ad imaginē dei pditus ad videntiam eius gloriā vocatus cū tanto magisterio adiutus ipsum deū creatorem hñs ducē in p'senti debes fruct' colligere quibus possis viuere in futuro quere glo. **S**olertiam autē formicarū quā supra cōmendant auctores. approbat aristo. li. viij. vbi dicit. **O**peratio formicarū est manifesta volenti ipsam intueri quoniā formice semp ambulāt vna via z deponunt cibū suum. et laborāt in nocte apud cōplementū lune zc. **A**liquas tñ habent minus laudabiles ppuetates. qz arboz ledunt radices iuxta quas nidificant. man' tangentiū coinquant. ad sūmitates arboz scandūt flores z germia earz corrodēdo violant. imo fruct' si pmutant pcauant z māducant. hōminib' nocent. attñ vtilos iuuāt. nā vt dicit pli. li. viij. q' vñ qñ egrotāt querūt formicas quas deuorant. et sic comeste eos sanant. in aliquib' tñ canib' medicinalia sunt oua formicarum. **Q**uere in sequenti li. de ouis.

De formicaleone
// Capitulum. C. II.

Formicaleon a formica z leone recipit denominationem. vt dicit **I**sid. li. xij. formica est et leo. **E**st enim animal puum formicis infestum. nam furtiue earum pmpriaria subintrans granum comedit formicarum. z sic p subtractionez victus causa est quare simplices formice sine nccario moriunt. **A**b alijs aut animalibus deuoratur vt formica. nec potest se proprijs viribus contueri. z est species aranee. **Q**uere supra de aranea in littera **A**. zc.

De fucō Ca. C. III

Fucus fuci est ape maior. minor scabrone. dicitur autē est fucus eo q' comedit labores alie

nos quasi fagus a fagin quod est comedere. depascit enim quod non laborauit. quia nec mellificat sed aliorum mel manducat. de quo virgilius. Ignauum fucus pecus a psepibus arcet. ut dicitur. *Isid.* li. xij. **De his fucis dicitur** *pli.* li. xj. c. xij. Cum largior inquit mellis puenit adducit in aluearibus ex cotu. bernio fucorum depascit. Sunt autem fuci sine aculeo velut imperfecti apes. et sunt seruiciales verarum apium. et id eis impant vere apes primosque expellunt ad opera. tardates autem sine clementia pungunt et puniunt. neque in operantia sed etiam in fetu adiuuant apes. Certe et quo maior eorum fuerit multitudo. eo maior fiet examinum puentus. Cum mella vero ceperit matura esse abigunt eas a melle. quia singulas aggressae eas trucidant. et fugant. nec vident nisi vere. Impatoribus apum fuci extruunt regias mansiones amplas magnificas. sepatas. coopculo eminentes. et sunt sex angule omnes celle singulorum. et quibus fuci sustineant tot labores. comedere tamen mel le vix permittunt nisi quantum capiunt et furant. ut dicitur *pli.*

De griphe Ca. LVIII

Griphe est animal septenarium et quadrupes in yperboreis partibus sine montibus nascens omni parte corporis sunt leones. alis tantum et capite aquilae assimilant. Equis vehementer sunt infestissimi et viuos homines discerpunt. ut dicitur. *Isid.* li. xij. Ideo autem infestat equum ut ait buguitio. quae equum armatum cum eo rapiat in sublime. ut dicitur. *glo.* sup. de uet. xiiij. custodiunt autem griphe montes in quibus sunt gemae preciosae ut smaragdi et iaspides. nec permittunt eas auferri exinde. vnde dicitur. *Isid.* li. xiiij. c. iij. Partes quaedam in scythia auro et gemis affluunt. sed gripheorum immanitate accessus hominum est rarus. In smaragdi optimi et cristalli. Ita magnos habent ungues et tam amplos quod inde sunt cupbi qui mensis regum apponunt.

De glire Ca. LV

Glires sunt quedam bestiole quasi maiores mures sicut dicitur. quia somnus efficit eos pingues. nam gliscere idem est quod crescere. ut dicitur. *Isid.* li. xij.

Tota enim hyeme dormiunt et immobiles quasi mortui requiescunt. estiuo tempore reuiuiscunt. ut dicitur. *id.* **De glire autem dicitur** *pli.* li. viij. ca. lvij. quod glires in siluis libere habitant et socios sibi notos amant contra alienos dimicant et pugnant. Insigni pietate genitores suos in senectute nutriunt et eis alimenta inuenes admistrant.

De grillo Ca. LVI

Grilus sicut et crogillus est animal paruus debile et infirmum rapax et mortifer spinosus. minus ericio. ut dicitur. *glo.* sup. leuii. Sono autem vocis nomen sumpsit. ut dicitur. *Isid.* li. xij. Retro ambulat et terra terebrat. noctibus stridet. venat cum formica circuliata capillo in cauernas eius coniecta. afflata puluere ne se abscondat. et ita formice amplexibus trahitur. ut dicitur *Isid.*

De hinnulo Ca. LVII

Hinnulus cerui est filius ab innuendo dicitur. quia nutu matris abscondit. ut dicitur. *Isid.* li. xij. animal quidem est debile et umbelle sicut damula. et est acutissimi visus et velocis cursus. mater autem eius ipsi specubus et antris et locis umbrosis abscondit. et illis vltima spineta et rubeta saltare instruit. ut dicitur. *pli.* li. viij. c. de ceruis. vide supra lra c. carnes habent teneras et digestibiles propter motus frequentiam et discursum. ut dicitur. *Isid.* et ysa. in die. et si fuerit castratus ante quod crescant eius cornua. caro eius melior et temperatior in siccitate et calore est. ut dicitur *idem.* et si fuerit castratus ante quod cornua habuerit nunquam ei vltiori crescent. et si post nunquam ea abiiciet nec mutabit. ut dicitur *aristo.* li. viij. et *pli.* **Hinnuli serpentibus** contrariant miro modo. quod enim fuerit inunctus eius sepo vel sanguine serpente illo die non tangit. ut dicitur. *xxxviij. li. cap. ix.* et eius coagulum est summum remedium in venenis. ut dicitur *idem.*

De birco Ca. LVIII

Bircus est animal petulatum et lasciuum semper uens ad contum. ut dicitur. *Isid.* li. xij. cuius oculi ob

libidinem in trāuersum aspiciūt. nam birci dicunt oculoz anguli. vt di. idem. Eius natu ra est calidissima a deo vt adamante lapidez que nec ignis nec ferrū domare valet ei⁹ cru oz calidissim⁹ remollit. vt di. idē. Hic caper ē dictus. eo q^d cape nūt arboz summitates vt dicit idem. Incipit aut bircus ad generandū moueri post vnuz annū. vt di. aristo. li. v. Et filius q^d pumo generat est grossior z pingui oz post generatis. Item idem li. vij. Quidā birci bñt notabilem magnitudinem in auricu lis sicut q^ddam anetes in caudis suis. nam q^d dam bñt in latitudine plus q^d latitudinē pal me. et bñt plixam barbam z caudam extenu atam in longitudine vsq^z ad terrā et habent cornua multa z forma atz grossa. et sē bispidi et duri odoris z fetidi. pinguedinis multe. p^r cipue interi⁹ circa renes. z tūc defacili mori unt nisi in pinguedine attenuent. et q^dnto sūt piguedinis maioris tāto sūt mioris semis z paucioris gñatōis. vt di. idē. li. vij. et nō coeunt nisi raro. z ppter h^{oc} interficiūt eos pasto res sapientes ante coiuuz. aut eos macrificāt si seruent ad vitā. z si apparent macri exteriuz qñq^z interi⁹ sunt valde pingues. Et accidit eis sepe monstruositas. vt di. Isid. li. xvij. vñ aliqñ visus est birco bñs cornua in crurib⁹ q^d valde erat mōstruosum. Carnes aut bir cine in omnes carnes pecorinas sūt deterio res. Duriores z indigestibiliores. vt di. ysaac in diet. z maxime qñ bircus est decrepit⁹. cuius aut decrepiti est melior z formoz. sed odor est grauior z caro peior. Cum aut castratus fuerit. caro ei⁹ erit humidior z tenerior z mi nus dura ad digerendum z minus mala ad edendū. Dicit aut pli. li. xvij. democritū dixisse bircū siue caprū nūq^z sine febre eē. San guis aut birca cū edera nutriti miro mō dis soluit calculū in renib⁹ z vesica. vt di. Si. Cor nu ei⁹ exustū fugat serpentes z sanat fistulas et cancosz alios morbos vlcerosos. polipū etiā corrodit z emendat. Secur bircinū valet p^r morsum rabidi canis. fel ei⁹ visū clarificat pānum et telā corrodit. bircina vana mixta cum felle eius leprosis confert et lentigines tollit zc.

De biēna Ca. LIX

Biena crudelis est bestia filis lupoi voracitatez in gu la. etiā in mortuos leuit z eoz cada uera de terra extrahit z corrodit. et iō biēna ab biando est dicta. q^d p^r auiditate rictib⁹ pa tulis inbiat ad p^rdam suā. Natura ei⁹ est vt mutet sexū. nūc ei mascul⁹. nunc feia inuenit et iō immundū aial est. vt di. Isid. circuit do mos de nocte. z bñanas put pōt fingit voces vt ita suspicet esse bō. De biēna di. pli. li. vij. ca. xxxi. biēnis vtrāq^z inesse naturaz. q^d alter nis annis marē. alēnis feiam esse dicit. parit aut sine mare vt credit vulgus. sed arist. ne gat vipe bz collū et dorsum elephantis. flecti non pōt nisi totū corp⁹ circūcingat. Tradūt pastores inter stabula sermonē humanum fingere. alicui⁹ nomen adducere que euocāt foras vt lacerent. Dominatōz boīs solēt fin gere ad sollicitandū canes quos inuadant. multas z innumerabiles bz colorz in oculis varietates z oculos vald⁹ mobiles. eiusq^z vmbra facit canes obmutescere q^d cōtingit. et omne aial q^d ter lustrauit in e⁹ vestigio figit gōum. Hec bestia coit cū leena erbiopica. et generat aial q^d dā crudelissimū. voces boīm et pecoz imitans. plures dentū acies vel oz dines in vtrāq^z pte oris bñs. Biēnas pluri mas africa gignit sicut z onagros et fibros et multa alia mōstruosa. vt di. pli. Itē ibidez Hec bestia gignit lapidez qui biēna bz. quez q^d portauerit sub lingua facit euz futura p^rdicere z diuinare. vt dicit solin⁹. Itē dicit pli. li. xvij. biēna odit pantheram. z si pelles vtrū usq^z bestie suspendant. dicit decidere pilos panthere. Cuz fugit biēna venantiē. declinat ad dexteram vt p^rgressi hominis vestigia oc cupet. q^d si nō successerit dicunt mente alie nari vel ex equo boīm decidere. aut si in biē nam torserit defacili capiti bestia vt magistra dunt. Itē vt dicit idē. fel eius est valde medicinale. valet maxime p^rtra caliginem oculoz q^d in mulis etiā maleficijs corde z teore biē ne vniū magi vt di. ibidem. Aristo. vō dicit li. vij. q^d q^dntitas biēne est sicut q^dntitas lupi et in eius collo sunt pili sicut in collo equi. et bz pilos sup oia spondilia. z deludit boies z

p̄dat eos. ⁊ capit canes ⁊ deuorat ita libenter
sicut homines. ⁊ cauat sepulturas vt come-
dat carnes mortuoz.

De hericio Ca. LX

Herici⁹ est aīal spi-
nosus spinis bispidis ⁊ aspis coop-
tum. corium enī habet vndiq; acu-
leis circūseptū. ita q; se claudit q̄b⁹ vndiq; se
p̄tegit ⁊ defendit. Nam statim vt aliq̄d p̄sen-
serit post se. surgit atq; in globū p̄uersus i sua
se arma p̄tra insidias recolligit. huius q̄dem
p̄uidencia est. ascendit ei in vites siue in alias
pomiferam arbores ⁊ vvas eracinat. poma
deicit. ⁊ cu; poma in terrā deciderint inuol-
uit se sup̄ fruct⁹ vt spinis infigant. ⁊ sic portat
escam filijs suis. vt dicit *Phil.* li. xj. vñ et abbi
spiditate ⁊ rigore spinaz bericius vel berina-
cius ē vocat⁹. habet ei vt dicit aristo. spinas
loco piloz. et coopunt eū sicut pili. ⁊ sūt sibi
arma. q; pungit ⁊ ledit se capientē vel tangē-
tem. Item aristo. li. iij. bericij alij sunt siluatici
⁊ alij terreni ⁊ alij sunt aquatici ⁊ faciūt oua
multa que nō comedunt ⁊ sunt bericij parū
hñtes de carne. et h̄ est eis pp̄rium. h̄ berici-
us caput ⁊ os inferi⁹ et tñ exitus sup̄fluita-
tis sup̄ius q̄niam pascunt a pte inferiori. ⁊ p̄-
pter hoc b; onficiunt in alia pte. sup̄fluitas
vō est in dorso sup̄ius. et h̄ bericius quinq;
dentes. et in illos habet ptes carnosas loco
lingue. et h̄ ventre diuisum in q̄nq; plenas
sup̄fluitates. vñ et est gen⁹ bericij albe teste
et spinaz albar. ⁊ est multoz ouoz. Item be-
ricius est debil⁹ audit⁹ magis q̄ alia anima-
lia dure teste ⁊ ambulāna sup̄ q̄tuoz pedes.
Itē li. v. bericij agrestes coeunt stātes dorso
applicato ad dorsum. q; in illa pte vbi ei; iunt
sup̄flua se p̄ungunt. *Itē* li. viij. ⁊ multotiens
apparet sensus in bericij; p̄ ventos septērio-
nales ⁊ meridionales. q̄nā faciūt forāme in
terra ad q̄d fugiūt q̄ p̄sentīūt tales ventos
iminez. *Un̄* q̄dam fuit in p̄stātinopoli qui
habuit bericiū p̄ que p̄gnouit ⁊ p̄dixit v̄tos
futuros. ⁊ nō intellexit aliquis vñ talem no-
ticiam habuisset. *Itē* dicit *idē* li. xlij. q; tot h̄
ventres quot dentes. ⁊ in illis ventrib⁹ gene-
rant oua quinq;. et q̄dā bericij sunt alijs me-

lioies ⁊ oua q̄rundam maiora. ⁊ q̄dam sunt
minora. q̄niam q̄dam meli⁹ decoquunt ⁊ di-
gerunt q̄ alia. Item li. xij. bericij hñt modū
cum corp⁹ ⁊ multas spinas maiores corpe.
Et causa maḡtudinis spinaz et puitatis cor-
poris est. q̄niam nutrimentū corpi; trāsīt in
eas pp̄ caloris paucitatē. ⁊ q; ab⁹ nō digeri-
tur hñ. vnde generat in corpib⁹ eoz mltā su-
perfluitas. ⁊ illa sup̄fluitas trāsīt in nutrime-
tum spinaz. *buculq; aristo.*

De berinacio Ca. LXI

Berinacius idem
est q̄d cirogrillus aīal puū ⁊ spi-
nosum bitans in caruernis. sicut
bericio sed b; esse mai⁹. De quo *pli.* li. viij. ca.
xxxvij. berinacij in q̄t more bericij se volūtāt
sup̄ poma. que spinis infixa deferūt in arbo-
rum p̄cauitates. ⁊ p̄ter illa que gestat in dor-
so vñū semp̄ gestat in ore. q̄n venat in modū
pile se voluit neq̄n possit pp̄ aculeos comp-
bendi. q̄n aut̄ posse euadere se desperat. beri-
nacios vñā ex se emittit tabificas ⁊ veneno-
sam. ⁊ illa vñina p̄mo nocet sibi si ei⁹ dorsum
vt spina in d; aliquāle aspergat. nā tali fluru
dorsum suū ledit ⁊ euellunt spinule dorso sui
et iō ignorat q; inde facilius capiat vñ alios
ledere p̄ponebat. et iō ars est q; tunc venet
talis bestiola q̄ vñina talis bestie penitus
inanita est. q; tunc fracto dorso ⁊ laxatis spi-
nis ipsi mime valz fuga. Et ideo quia odore
suo naturali p̄cipit tanta i vñina sua late-
re venena. semp̄ vñine sue parcit ne eius viru-
lentiam a se moueat aut diffundat quousq;
captiuitatis necessitas vltima h̄c cōpellat.
Hec bestiola q̄zuis paruula. tanta se p̄strin-
git fortitudine q̄ndo timet. q; vir saluo cori-
ce poterit aperiri. In aqua igit̄ calida ponit̄
qua aspersa quasi subito aperitur. ⁊ tñ cliga-
tis pedibus posterioribus suspendit. ⁊ sic su-
spensa fame tandē interficit. nec aliter bono
modo interficitur vt eius pellicula aculeata
porret. Et q̄zuis illius animal⁹ corpusculum
humanis vsibus nō multū sit necessarium.
tñ eius pellicula tam spinata ita mortalib⁹
est necessaria. q; si nō essent aculei frustra vel-
lerum mollicies in pecudib⁹ mortalib⁹ esset

data. cute eiberiana vestes poliunt. Hoc autem dicitur habere proprium berinacius. quod postquam pomis et racemis est oneratus. si ceciderit pomus de suis spinis casu aliquo. per indignationem omnia de dorso excutit. et ut se iterum oneret reuertit ad arborem suam.

De iuuenca Ca. LXII

Iuuenca ut iuuenca est iuuenis vacca que ad terram hercolendam iugo subijci est apta ut dicitur. **I**dem sic dicitur. quia antiquus iouiuuencus imolabat et non taurus. ut dicit idem. animal est petulus et lasciuum propter iuuentutem et ideo fororum iugo premitur ut domes. stimulo etiam pungi. ut recte sequi bouum vestigia coartet. Iuuenca taurozum copule solet esse apta. quia in tali etate eis coniungit ut impugnet. Impinguatur in pascuis ut per varijs hominum visibus ducta ad macellum a carnifice immolet seu mactet. carnes sicciores et solidiores habet quam vituli lactentes propter remotiorem a lacte. sed teneriores calidiores et humidiores quam habet boues decrepiti siue vacce. quia lactenti etati magis sunt vicine. ut dicitur in dietis.

De leone Ca. LXIII.

Leo grece rex latine rex eo quod rex sit et princeps omnium bestiarum ut dicitur. **I**dem sic dicitur. Leonum autem quidam sunt breues et iuba crispa. et hi sunt imbelles quidam vero sunt longi et coma simplici. et hi sunt acriores. animos eorum frons et cauda indicat virtus eorum in pectore. firmitas eorum in capite septa venatoribus terram conuenit ut minus circumspiciunt venatoribus vel venabul terreant rotarum timent strepitus. sed ignes magis cum dormierint vigilat oculi eorum. et cum ambulat cooperiunt vestigia sua ne eos venator possit inuenire. Cum genuerit catulum tribus diebus et tribus noctibus dormire credit tunc demum patris fremitu vel rugitu velut tremiscens cubilis locum suscitare dicitur catulum dormientem Circa hominem natura leonum est. ut nisi lesi irasci nequeant. **I**dem dicitur etiam eorum misericordia assidue exemplis. nam perstratis percunt. captiuos

obuios repariare permittunt. boies nisi in magna fame nec comedunt nec interimunt. buc usque. **I**dem sic dicitur. De leone autem dicitur plinius. li. viij. ca. xvij. Leo in summa generositate est quam iubis colla et humeri vestunt. quos pardi gignunt semper carent hoc insigni. contra autem pardi cum leena odore cognoscit leo. et totus in adultere surgit penam. sed si in flumine abluitur regit eius culpa et a mare non percipit. In pariete duo vnguis filioz lanatur vterus parientis etiam non sepe parit. **A**risto. autem ut dicit plinius. dixit leenam primo quinqz catulos parere. deinde quatuor. et sic per annos singulos ad minus vno sterilesce. paritque informes catulos et puos. magnitudine mustelaz in principio dicit etiam catulos sex mensium vix posse nasci et duorum mensium vix moueri. Urinas eijcit leo leuato crure more canis. et vna die circa valde fetet. quam semel satiatur. duobus diebus vel tribus cibo caret. et si in satietate fugiet duos est. cibos ad fauces reijcit et cum vnguis eos exirabit ut sic sit leuior ad fugiendum. diutissime viuit. quod cognoscit per dentium summptionem. et tunc in senecta hominem impetit. quia ad psequendas bestias vel beluas vix iam deficit. et tunc obsidet ciuitates ut homines rapiat sed quam capiunt tunc suspendunt ut metu similis pene ceteri terreant. In viros seuit. contra feias tanrum fremit. infantes raro inuadit nisi in magna fame. **A**nimi leonum inder cauda est sicut equorum aure. **I**dem sic dicitur. Nam quam irati sunt animi. primo terram cauda verberant. deinde decrescente iracundia proprium tergum percussit et flagellant. Ex omni vulnere illato a leone siue impresso vngue siue dente profluit acer sanguis ut dicitur. **I**dem sic dicitur. Item in periculis maxime apparet generosus. unde quando psequitur a canibus aut venatoribus non latitat nec se occultat sed sedet in campis. ibique ubi videri potest ad defensionem se parat. ubi virgultus siluasque penetrauerit. acerrimo fertur cursu velut reputans turpem absconionem. **N**on est se abscondit eo quod timeat. sed solum ne timeat aliquotiens se occultat. **S**ed aliquos insequit saltu insilit. quo non vitur quam fugit. quando vulneratur mira obseruatione notat primo se tangentem. et in quacumque multitudine primum

impetit percussorem. et cum quis telum miserit
et eum non tetigerit correptum rotatum sternit. sed
nequaquam ipsius vulnerat neque ledit. quoniam morit
bumum mordet. lacrimamque fundit. quando egro
tat sanguine summe medet. cristam galli et canis
tum valde timet. Animal est gratum cognoscens
et diligens sibi benefacientem. ut patet in exemplis
que ibi ponit plinius. bucusque plinius. lib. viij. ca. xvij.
De leone autem dicit aristoteles. li. ij. sicut. auis. Leo habet
collum quasi immobilem multum rigidum. et ite
riora habet ad modum canis. et semper primo mo
uet dextrum pedem et post sinistrum sicut et ca
melus. et parum habet de medulla in ossibus. et eius
ossa ita sunt dura ut ex eorum collisione exit ignis
Ite li. xvj. leo habet multas fissuras in pedibus. et
ideo generat filios cecos sicut canis vel lupus nam
ferratos habet dentes. et ideo filios generat im
perfectos sicut dicit idem et etiam solinus. qui dicit leo
nem timere quando videt vel audit carulum
verberari. cuius filii nascuntur ceci sicut et oim
animalium habentium dentes diuisos. propter ingluui
em nascuntur filii imperfecti In altissimis montibus
occultat se. et inde contemplantur praedam suam
quam cum viderit alte rugit. ad cuius vocem terre
tur animalia et subito fugit gradum. circa que cum
cauda in orbem lineam ducit. et illius lineature
circulum transire quodlibet animal pertimescit
et stant animalia stupida que edictum expectan
tia regis sui. Transiens pro loca asperiora vng
ues intra pedem contrahit et recondit. Nam illis
vntur pro mucrone. et ideo infra carnositatez
ipsos abscondit et eis parit ne ledant vel bebetent
praedam suam quam arripit solus comedere erubescit.
et ideo sepe ipsum a remotis sequentibus alijs
bestijs de ipsa praeda liberalitatis gracia dere
liquit ut dicit idem. tate autem est caliditatis quae febres
spontaneas parit. et hunc morbum naturaliter susti
net ut eius feritas edomet. cuius caro cum exce
dat in calore ad esum est nocua ut dicit dias. et plinius.
li. xvij. valde etiam in medicina multipliciter. cuius
adeps venenous est contrarius. quo quicumque
punctus fuerit. aliorum animalium vel reptilium morsus
illo tpe non timebit. et etiam adeps mixtus cum
oleo rosaceo cutem faciei custodit a vicijis can
doribus seruat et sanat. adusta oculorum sedat
tumores. fel eius aqua addita oculorum acuit
claritatem. valet etiam contra comiciales morbos

et cabucos. Cor eius in cibo sumptus soluit
quartanam febrem. bucusque plinius. li. xvij. c. viij.
Genas autem leo sic duplex fit fouea. vna con
tinue iuxta aliam. in secundaria fouea poni
tur vna cauea siue cista que defacili clauditur
quando tangit. ponit autem agnus vel ouis
in fouea prima in quam salit leo quando esurit pro
ouicula rapienda cupidus. videns autem se
non posse de fouea erumpere. erubescens se de
ceptum foueam volens intrare secundam ut
ibi lateat. incidit in cistulam siue caueam ibi
dem preparatam. que post eius introitum subito
se claudit et ipsum ulterius non permittit exire.
sed in cauea extra foueam extrahit et in illa te
netur captus et catenatus donec edometur
et hoc tangit Hieronymus super Ezechiel. xix. capti
tulo. super locum istum miserunt eum in ca
ueam etc.

De leena Ca. L. XIII

Lena leonis dicitur
femina. que bestia est multum
libidinosa. semper enim gestit in co
itum. et ideo leone crudelior est. et maxime quoniam
habet fetum. Nam pro filijs mori se exponit.
et pro ipsorum defensione venatorum iacula non
pertimescit. plures parit filios in primo partu quam
in sequentibus. nam propter acumen vnguium
filiorum ledit matrem. et sic annuatim sterilescit.
ut dicit aristoteles. et plinius. qui dicit sic ut ait Ido.
li. xij. animalia cum acuis vnguibz frequen
ter parere non possunt. viciant enim earum ma
trices vnguibz intrinsecus mouentibus se ca
tulis. et ideo non potest leena expectare cum partu vsque
ad filiorum perfectam propletos. sed postquam
partum dolore cogente et effundit antequam filij
compleant. pro feruore libidinis paridis se com
misset. Sed post coitum leonem timet. nam turpe
comixtura sentit leo pro odore nisi prius post
adulterium in flumine abluat. ut dicit plinius. et
quoniam ipsam deprehendit ream statim punit. et ideo
ipsa statim fugit. et nisi fuerit prius abluta non
reuertetur ad maritum. Est autem parua be
stia vel bestiola quam miro modo timent leo
et leena que vocat leonifones. nam quodam
portat venenum quod leonem interficit et leenam
vnde capta bestiola exurit eiusque cinere asple

carnes et posite p compita semitarū leones necant. vt di. *Al. li. xij.* Scdm aut auic. li. vij. ca. j. di. Leo est aial cibi auidū r gulosus. r iō sine masticatione deuorat cibum suū. et pp̄t boceuomit comestū r iterato comedit reiecta. r comedit multū ita q̄ de cibo fit ponderosus. r post stat ieiun⁹ p̄ duos dies r duas noctes. r nō eijcit stercoꝝ a se nisi semel in duobus dieb⁹ v̄l trib⁹. r est iō siccū sine humido r est valde fetens. sicut r vna sua. r qñ scindit venter ei⁹ exit malus odor. r anbeluū habet fetidū r infectiuū ac morsus mortiferus et venenosus et maxime qñ est rabiosus. *Sic autē rabiosus sicut canis vt di. *Aris. r auic. et ē crudelē qñ irascit r turbundū. p̄ indignationē vberans semetipm. Fremit p̄ira r frendit dentib⁹ maxie qñ elurit. r aialib⁹ trāseuntib⁹ vt ea rapiat insidiās in specub⁹ et antris abditis se abscondit. ac sup trāseūtes bestias ex impulso insilit r eas dēte r vngue crudelē dilaniat r etiā occidit. carnē ossa r pellē cōmunit r r̄fringit ac r̄fracta frustatum dilaniat deuorat r strangulat. r si viderit quēpiāz venire p̄ira se vt p̄dam eruat quas rapuit. p̄dam amplexat r frendit r terrā cauda p̄cutit. et si appropinquerit in ipm insilit. q̄ deuictio itez ad p̄dam redit. sangnē aialis occisi ab eo p̄morbibit r lambit. deinde residuū discerpēs mēbratim diuidit deuorat r degluttit**

De leopardo Ca. LXV

Leopard⁹ est bestia seuissima de leonis et pardi adulterio generata. vt di. *Al. li. xij.* *Al. vt d. pl. leone cū parda aut pardo cū leena p̄cubente. ex tali coitu degeneres pardi p̄creāt sicut ex eq̄ et asina vel ex asino r equa gignit mulus siue burdo. vt dicit *Al. Est autem aial valde p̄ceps r sicut sangnes. Est r femina maior et crudelior q̄z sit mascul⁹. vt di. *Aris. Colorem bz variū sicut pardu. saltendo nō currendo insequit p̄dam. r si in tercio saltu p̄dam nō rapit v̄l in quarto. p̄ indignatione sistit r quasi victus retrocedit. coz p̄ cū cauda r pedib⁹ leoni assimilat. sed i capite formā pardi imitat. leena autē cozpe est minor r leoni masculo mirabiliter est exosus***

vñ timens leonem facit foueā subterraneā duplex orificium bñtem. vnum p̄ qd̄ intrat. et aliud p̄ qd̄ exit. est aut fouea illa in vtroqz orificio valde ampla et in medio magis stricta. veniēte itaqz leone in foueam se mergit. quē p̄sequens leo foueam cū impetu subintrat vbi triūphare putat de leopardo. sed p̄pter magnitudines cozpis p̄medium foueē vbi strictior est libere transire neq̄t quē sciēs leopardus ita in strictura impeditus. illam foueam egredit. r tunc in pte opposita foueā intrans leonem a tergo morsib⁹ et vnguib⁹ aggredit. r sic sepe arte non viribus de leone obtinet victoriam leopardus. et sic degener bestia de formosose p̄ astutiam in antro victoriam obtinet. quē per potentiam in publico inuadere nō audet. sicut narrat homerus li. de pugnis et asturijs bestiarum. *Aris. li. viij.* dicit de bestia que dicitur ferculeo quāz do comedit aliquod venenosum r tunc querit stercoꝝ hominis r comedit ipsum. et ibo venatores simū illum in vase aliquo suspendunt sup arbozem. et cum venit leopardus ad arbozem saltat vt accipiat stercoꝝ r interrum ipsum interficiūt venatores. idem facit panthera r pardu vt dicit ibides. de leopardo etiaz plini⁹ dicit. Leopardus qñ egrotat sanguinez capre agrestis bibit. r sic inde languores euadit.

De lepore Ca. LXVI.

Lepus dicitur quasi leuis quia velociter currit. vñ r grece legos p̄ velocitate cursus dicit. Item dicit *Alido. li. xj.* Omne animal velocius est timidum r imbellē. vt dicit idem. nullum habens armorum genus nisi membroru lesuitatez. debilis est visus sicut r cetera animalia que nō claudūt palpebras in dormitādo melioris autem est auditus q̄z visus potissime quādo aures eius sunt erecte. cuius aures sunt lōge valde r flexibiles. qd̄ fuit necessarium p̄pter oculoꝝ aperturam. nam aures oculos defendit aptos. qz nullo cooperulo sunt muniti ab infestatione cinifuz r muscaz. naz p̄tra omne nociuū dedit natura remediū creature. vt di. auic. et iō data ē lepore

mēbroꝝ leuitas ⁊ cursus agilitas ⁊ canes
et alias bestias ipsum insequētes. data est et
aurum pceritas cōtra mulcas ⁊ cinifes im
portune eius oculos debiles infestantes. vt
dicit idem. data est etiam sub pedib⁹ multa
piloꝝ villositas vt pili pedis carnositate cur
rendo a lesione defendāt ⁊ ppter sui leuitatē
pedes in cursu nullatenus impediēnt. et iō
dicit aristo. li. iij. q. pedes leporis sunt subtili
pilosi. qd̄ in alijs animalibus rarius inueniē
crua ei⁹ posteriora sunt anteriorib⁹ longio
ra. qd̄ fuit necessarium ad facile corpus eius
eleuandum in cursu qñ fugeret ptra montē
vñ difficilius capit contra montē q̄ contra
vallem. ⁊ hoc accidit ppter anteriorum cru
rum breuitatē. Nam ppter deꝑsionem an
terioris ptis corpis cōtra vallem defacili ca
dit. nec pōt equaliter p̄tinuare cursum suū
et iō vt fugiēdo vitet casum. cū descendit ob
lique montis latera circuit. ⁊ put potest con
tra montis altitudinē crura anteriora erigit
⁊ sepius canib⁹ insequentib⁹ sic illudēs eua
dit. De leporib⁹ aut̄ dicit pli. li. viij. cap. lv. Le
porum inqt̄ plura sunt genera. nā in alpib⁹
sunt q̄dam. ⁊ in siluis habitant q̄dam quāti
tatis maioris grossioris pili ⁊ velocioris cur
sus q̄ ipsi qui cuniculi dicunt̄. Nam cunicu
li lepores sunt pui ⁊ imbecilles q̄ vnguibus
terram cōcauant ⁊ foueas subterraneas q̄s
inhabitent sibi formāt ⁊ sunt fecunditatis ni
mie. ⁊ sunt tot in q̄busdā siluis hispanie q̄ ali
qñ p̄ eoꝝ multitudinē deuantant mellem ⁊ p
uincie inducūt famem. quoz fetus in balea
ricis insulis ita sunt accepti. vt etiā ipsi fetus
sine matrib⁹ vix purgatis viscerib⁹ in esum
ab incolis patrie assumant̄. Et sequit̄ ibidez
Archelaus autor̄ est quot sunt cauerne ad
excrementa lepori toudes annoꝝ sunt etatis
Toudem ei sunt illius ptis corpis foramina
quot annoꝝz curricula habuisse pbibent̄. ⁊
iō dicunt̄ gignere sine mare ⁊ habere vtrū
q̄ sexum. ⁊ iō multi putauerūt lepores gigni
et gignere sine mare. vt dicit idem. Sunt au
tem lepores aialia ita secunda q̄ vno fetu na
scente. statiz nouo fetu altero vter⁹ grauidat̄
vñ vile est animal quo ad esum ⁊ q̄ ad vesti
tum. ⁊ quo ad multiplicem medicinā. Nam

eius coagulum valet ptra venenum. restrin
git ventris fluxum. sanguis ei⁹ mitigat dolo
rem oculoꝝ. vt dicit pli. et dyasc. nec inueniē
coagulum in aliquo animali habēte in vtra
q̄ mā dibula dentes nisi in lepore. vt di. arif.
et quāto eius coagulum est vetustius tanto
melius. vt di. pli.

De lince et eius pprietatibus Capitulum. LXVII

Linx lincis est di
ctus q̄ in lupoꝝ genere ⁊ nume
ro numerat̄. Est aut̄ bestia simit̄ lu
pobosum habens maculis distinctuz sicut
pardus. vna eius puert̄ in gemmā p̄cios
sam que ligurius appellat̄. et hoc p̄uenit linc
siue lincis. ⁊ hoc inuidens ac dolens q̄ transi
re debeat in humanū vsum. vna egestā ab
scondit sub humo. sed ibi citius in lapidem
solidat̄. vt di. pli. li. viij. c. xxxij. ⁊ li. xij.

De limace Ca. LXVIII

Limax est uermis
limi. sic dicitur eo q̄ in limo nasca
tur vel ex limo. et iō semp fordid⁹
⁊ imundus habet. vt di. li. xij. Est et v̄mis
valde tardi mor⁹. in dorso semp gerens con
cham duram. infra quā se includit. ⁊ est ver
mis comutus h̄is duo additamenta añ os
cum quib⁹ viam querit. ⁊ qñ aliquid aduer
si senserit. statim cornua retrahit infra testaz
⁊ infra domū sese resumit. In corrupto aere
et ymbre maxie nascunt̄ tales v̄mes qui ser
punt q̄uis lento passu ad arborū summita
tes earum germina depalcentes. v̄bicunq̄
aut̄ serpit p̄ se imūdicie vestigiū dereliquit

De lupo Ca. LXIX

Lupus ut di. v̄si.
quasi leopos est dicit̄. eo q̄ ei q̄si
leoni v̄tus sit in pedibus. vñ qd̄
pede p̄serit nō viuit. rapax autē est bestia et
cruoris appetens. qui rabie rapacitatis quē
cunq̄ inuenerit trucidat. de quo dicunt ru
stici vocem hoīem p̄dere si eum lupus p̄io
viderit. et iō subito tacenti d̄ lup⁹ ē in fabula
certe si se p̄sum senserit deponit audaciam

feritatis. Lupi toto anno nō ampli⁹ q̄ duo!
decim dieb⁹ coeūt. famē diu portant. ⁊ post
longa ieiunia multū deuorant. **A**upos etiā
nutrit ethiopia ceruice iubatos. et ita variōs
vt nullū colorē eis deesse dicant. bucusq; **¶** **S**i.
¶ **P**li. aut li. vii. c. xxiij. idem sentit. ⁊ dicit q̄ lu
pi africani sunt inertes ⁊ pui. qui vō gignūt
in frigidis regionibus corpe sūt minores ⁊
magis asperi ⁊ feroces. **A**risto. li. ii. dicit q̄ in
india est q̄dam lupus hñs tres ordines den
tium supius. ⁊ inferius h̄z pedē leonis ⁊ faciē
bois ⁊ caudā scorpionis. et vox ei⁹ sicut vox
hominis. irribilis est sicut vox tube. et ē velox
sicut ceruus. ⁊ est valde seu⁹ comedēs boies
¶ **I**tem aris. li. vi. **L**upi tpe coit⁹ sunt leui. et qñ
hñt catulos sūt magis mali sicut ⁊ femine ca
num. **¶** **I**tem li. vii. **L**upi seratos hñt dentes. co
medunt carnes ⁊ nō comedūt herbas nisi qñ
infirmanē. qz tūc comedunt aliquā pp̄ me/
dicinam. **¶** **N**ā qñ lupus sentit se repletū. que
rit quandā herbā et comedit eas vt euomat
q̄d comedit. **¶** **I**tem li. viii. qñ fugiunt ferunt fi
lios suos secu. ⁊ cuz exeūt de cauernis come
dunt origanū ⁊ masticant vt acuant dentes
suos. **¶** **I**tem idem de eodē. **L**upus qñ comedit
est valde malus. ⁊ qñ nō habz famē quiescit
multū. ⁊ est valde audax ⁊ valde diligit lude
re. ⁊ si pōt rape puerū ludit cū eo. ⁊ post occi
dit eū ⁊ comedit. **E**t sicut dicit homer⁹. **L**up⁹
est valde vigil ⁊ multū timet ignem. ⁊ d̄ q̄ si
lapides p̄siderabit p̄mū iactatē. ⁊ si ille lapis
nocuerit ei. si poterit ipsum inficiet. si vō nō
noceat ei. si dep̄benderit ip̄m nō multum le
det eum. sed paz quasi irascēdo deinde eum
dimittit. **E**t lupi quāro sūt seniores tātō de
teriores ⁊ nocent hominib⁹. qz nō pñt vena
ri bestias p̄pter etatē. ⁊ qz eoz culmiam sūt
debilitati ⁊ viuunt multo tpe. ⁊ eius senect⁹
apprehendit in dentib⁹. qz p̄stungunt in sene
cute. **¶** **I**tem ibidē. **S**unt autē lupi duplicis mo
di. q̄dam ei sunt q̄si rotundi ⁊ q̄daz q̄si longi
et illi sunt asperioris pili ⁊ audacioris animi
⁊ lupoz interiora sunt valde debilia ⁊ defaci
li recipiūt corruptionez qñ vulnerant. **¶** **R**esi
duū vō corpis eoz partē mltas p̄cussiones. ⁊
hñt magnā fortitudinē in collo ⁊ in capite. ⁊
vulnera que accidūt ex mor̄su eoz sūt valde

mala. qñiā exit ex eis virus. ⁊ curant ista vul
nera sicut mor̄sus canis rabiosi. vt di. aristo.
¶ **I**tem idem li. viii. **¶** **D**e lupi marie est apture. et
maximū vigorē habet in officio suo. ⁊ ē aīal
valde vorax. **¶** **I**tem de lupo dicit auis. lib. vii.
Sunt q̄dam lupi q̄ naturalit̄ hñt appetum
comedendi pisces. ⁊ comedūt vilia q̄ de suis
renib⁹ eiciunt piscatores. ⁊ qñ nō inueniunt
quid comedāt de piscatoz reliquijs. vadunt
ad retia ⁊ dilaniant ea. **¶** **D**e lupis autēz dicit
p̄bisiolog⁹. **¶** **V**irt⁹ lupozū in pectore ⁊ in vn
guib⁹ viget ac ī ore. in posteriorib⁹ vō mime
collum retroflectere nō valet. ⁊ in nullo mēse
nisi in maio qñ fiunt tonitrua. cui⁹ astutia ē
vt nō capiat p̄daz iuxta loca vbi nutrit fetus
suos ⁊ tūc t̄pis venat a remotis. qñ autē nocte
p̄de gratia p̄git ad ouile ne canes ei⁹ sentiāt
odorē vadit cōtra ventū. ⁊ si aliq̄ casu pes
eius calcando sup̄ aliq̄d strepitū fecerit ip̄m
pedem castigat duro mor̄su. oculi ei⁹ lucent
de nocte vt lucerne. ⁊ vt di. folin⁹. mltū amo
ris excitatiuum in cauda porat q̄d dentib⁹
euellit qñ timet capi. lapides mltū timet. vñ
si quis duos lapides p̄ter colliserit. lup⁹ au
daciā p̄dit. fugit si strepitus lapidū puene
rit ad aures eius. filios generat cecos quos
tenerrime diligit atqz nutrit. terras comedit
qñ multū esurit ⁊ aliquā p̄dam non inuenit
¶ **E**t capras volentes folia carpe in rubens fa
cilis rapiat sub herbis ⁊ folijs latitās se ab
scondit. pl⁹ astutia q̄z potentia oues decipit
sed qñ p̄ualet si p̄mittit totuz gregem stran
gulat ⁊ occidit. p̄tem p̄de quā deuorare non
potest in terra sepelit ⁊ abscondit. et qñ esurit
p̄tem sepulcras extrahit ⁊ effodit. ⁊ lanaz ouis
quaz occidit inficit. ⁊ mor̄sus ei⁹ ex lana tali
vestem factam pediculosa reddit. vt dicit
¶ **S**i. **¶** **I**tem idem di. aristo. **E**t tota specie natu
ra lupoz nature ouū aduersat. vñde legi in
li. q̄ cordula facta de intestinis lupi adiuncta
cordis cubare factis d̄ intestinis ouinis eas
destruit ⁊ corrumpit sicut pluma aquile ad
iuncta plumis columbe eas excoziat ⁊ corro
dit si diu p̄ter in loco aliquo dimittantur. vt
dicit idem. vñde sup̄ de aquila.

Mulus a molendo

Mulus dicitur eo quod iugo pistoz subactus ducat in giro molas. ut dicitur *Philosophi*. li. iij. **M**asserunt autem iudei quod ana ab nepos esau greces equarum ab asinis primo fecerit ascendi ut inde circa naturam mulorum progenies nasceretur. ut dicit idem. et ideo sequens mulus matris naturam asino est maior. pulcrior et velocior. sed equo pigrior. deforrior atque minor. **U**nde nascitur ex equa et asino mulus. ex equo vero et asina burdo precreatur. **E**t est mulus aial sterile et tamen erimium ad labores. ut dicitur *Philosophi*. li. viij. ca. xliij. **N**unquam autem bec aialia. scilicet asinus et equa mutuo appetunt coniugia nisi etiam in infantia lacte mutuo nutriantur. et ideo pastores pullos equorum subiiciunt asinibus et asinorum pullos subiiciunt equibus quoniam volunt tales creaturas ex disparibus precreari. ut dicit idem. **I**tem ibidem. **M**ule calcitratus potum vini inbibet. **E**x onagris autem et equibus nascuntur veloces mule pedes habentes duros et aptos ad cursum. sunt autem rugosi corporis et indomito animo sed generoso. quod autem sunt geniti ex onagro et asina omnes precellunt. **D**e mulo etiam dicitur aristoteles. li. vij. quanto mulus plus potat de aqua tanto plus perficitur ei cibum. **I**tem li. xiiij. mulus non habet fel manifeste super epar. **I**tem ibidem li. xvj. **M**ulus quod nascitur ex equa et asino non puenit generationi. quoniam natura utriusque asini et equae est frigida. unde frigiditas generantis dominatur generato. et ideo mulus est sterilis nec ei spermate aliquid generatur propter excessum frigiditatis in ipso dominantis. **I**tem ibidem. et accidit quod corpora mulorum sunt magna quoniam superfluitas mensurata transit in creationem et cibum corporis. **S**anguis autem quo natura non indiget exit cum superfluitate pellice. cum urina. et propter hoc non olfaciunt muli urinas mulorum sicut alie bestie habentes soleas. residuum vero superfluitatis transit in clementiam corporis et in eius magnitudinem. **N**on impugnat ergo mula nisi forte valde raro. mulus autem quia ratione sexus calidior est in aliquibus temporibus et regionibus forsitan generat. sed generatum erit extraneum et occasio natum sicut quod generatur ex equo et asina. et dignum est omnem tale esse sterile quia generatur

circa naturam. *buculqz aristoteles. li. xviij. secundum ysa. in dieb. carnes muli sunt peiores quam carnes asini et ad nutriendum et ad digerendum. cuius simus tritus et combustus restringit sanguinem si cum aceto fuerit tritus. ut dicitur dyal. Valerius etiam idem simus circa ictus scorpionum.*

De mure Ca. LXXI

Mus secundum aristoteles. est animal pusillum ab humo dicitur. eo quod ab humore terre nascatur. **N**am mus

terra dicitur. unde et humus. **M**ur in plenilunio iecur crescit. sicut et quedam marina tunc augetur. que rursus decrescente luna diminuitur dicitur autem mures soices eo quod ad modum serre rotantur et precindunt. *buculqz Aristoteles. li. xij.* **M**us autem secundum aristoteles. li. vij. non potat. et si potauerit morietur. **A**nimal quidem est gulosum. et ideo cum modica esca decipitur quoniam odore ad eius gustum puocatur. et urina fetida est et fragiosa et mortifera venenosa. cauda etiam eius dicitur venenosa. **D**e muribus etiam dicitur *Philosophi. li. xvij. ca. xxvij.* **S**unt quidam mures potentes quod congregant pabulum in foueis suis et etiam in hyeme abscondunt et latitant in cauernis. quorum palatum in gustu sagacissimum est. sicut nares sagacissimos habent in olfactu. **I**n autumno masculus et femina spicas congregant et mutuo se onerant super ventrem. pro caudam masculus femina sic onusta ad specum trahit. qua exonerata et fasciculo in cauerna collocato iter redeunt ad laborem et congregato fasciculo masculus super dorsum se ponit. quam femina viceversa onerat et caudam eius ore comprehendens masculum pretrahit ad cauernam. et sic onera deferunt alterutris vicibus. **I**tem ut dicit idem. **M**urum diuersae sunt species. **N**am quidam murum viuunt in domibus. quidam in campestribus. quidam in aquarum et fluminum extremitatibus commorantur. quidam annum in dormiendo dimidiunt. quod pro dimidium annum dormiunt et pro dimidium vigiliant ut glires. quod sunt secundum *Philosophi. quidam mures.* **E**t quibus mures sunt bestie valde nocibiles in pluribus tamen vtilis sunt in medicina. nam ut dicitur *Philosophi. li. xxx. c. xvij.* **M**urum cinis cum melle et oleo auribus instillatus eorum sedat dolores. et si quod animal aures subintrauerit precipuum remedium est fel murum

cum aceto tepido tempam aurib⁹ instillare
 Fimus eius s^m dialeo. cu aceto tritus mun
 dat allopias et custodit caput a casu capil
 loz. tritus etiã et cu vino in potu sumpt⁹ mi
 ro mō ventrē soluit. pellis eius recens calca
 neo subducta ei⁹ vulnera ad sanitatē pducit

De mustela Ca. LXXII

Mustela quasi mus
 lōgus est dicta vt dicit *Isi. li. xij. naz*
 telon grece longū latine. *Decinge*
 nio est lubdola. in domib⁹. n. nutrit catulos.
 eos trãfert de loco ad locum. sedē mutat ne
 eius nid⁹ ab aliquo dep̄bendat. psequitur
 serpentes et fugat. mures odit et eos mādu
 cat. Et sunt duo genera mustelay. aliđ enī ē
 siluestre distans ab alijs magnitudine. quã
 greci locidas vocant. aliter in domib⁹ errãs
 Falsa autē est illoz opinio qui dicūt eam ore
 cōcipe et aure partuz effundere. hucusq; *Isi.*
li. xij. Passeribus et alijs paruis auib⁹ insidi
atur et eoz oua transglunit. filios suos casu
aliquo i laubulo lesos vel mortuos quada;
berba sanat. imo vt dicit suscitatur vt dicit pli.
Rutam comedit et eius succo se plinit. et tūc
basiliscū inuadit intrepida et occidit vt dicit
pli. li. viij. ca. xxij. vbi dicit mustelay vtr⁹ basi
liscis exino est. nihil ei deo nature placuit eē
sine pari. cauernam basilisci facile cognoscit
quam subintrans ipsū interimit. animal est
multū dormiēs et p somnu; impiguat sicut
glures vt dicit idē. Itē idē. li. xxix. ca. i. mustela;
rū inquit duo sūt genera. scz domestica et sil
uestria. et vtriusq; fel valet cōtra aspides. nã
earū pudenda multū fetēt et serpentib⁹ feti
dis cōtrariãtur. eaz etiã carnes dicimus va
lere cōtra venenū. Mustela combusta et in
cinerez redacta adhibet salubriter medicine
que ē cōueniēs cōtra letargicã passionē. vñ
si ex veneno aspides aliquis incurrit letargi
am canis mustele inundanti aqua distemp
atus vim somniferã dissoluit vt dicit idē. Si
cit etiã ibidē puluis valere cōtra fistulã. nihil
ei illa rez oim ma. s. natura sine igētib⁹ cau
lis genuit vt dicit ibidem. Dicit autē aristo. li
vij. qm mustela pugnat cōtra serpentes. quia
pterq; mures comedit. Et ē aial velocius mo

tus et flexibilis corporis ac vald mobilis et in
 stabilis. odore sagax. dorsū habēs rubeum et
 ventrē albū. *Adurat autē colorē. nã in aliqui*
b⁹ regionib⁹ aliquo tpe anni tota pellis ei⁹
fit cãdida p̄et caudã. morsus ei⁹ malicios⁹
est et virulērus. et ei⁹ vrina est fetida ad mo
dum vrinemuris.

De migali Ca. LXXIII

Migale est modicū
 aial ad modū mustele. gulosum ra
 pax et dolosum. nam cuz dolo rapit
 quod postea ventri cōmittit vt dicit glo. sup
 leuic. xi. māfuetum se fingit cū ei aliquis ap
 propinquat ex timore. sed statim mordet et ve
 nenū infūdīt. Dicitur ibidē. de migali dicit
 aristo. q equos et mulos infestat. et eque pre
 gnanti maxime insidiatur. pugnat p̄tra ser
 pentes et tunc se armat rura vt dicit idē.

De murilego Ca. LXXIII

Murilegus idem est
 qd musio siue cattus. sic dicitur eo
 q muribus sit infest⁹. Hunc vulg⁹
 cattum a captura vocat. vel ideo sic dicitur
 q carat id ē videt. nam ita peracute videt vt
 fulgore luminis noctis tenebras superet. vñ
 a greco venit catus. i. ingentiosus vt dicit. *Isi*
dozus li. xij. Est animal nō determinati pili
et coloris. nūc ē album nūc nigrū nūc flauū
nūc varium nūc etiã maculosus. i. pedib⁹
et in facie et in aurib⁹ leopardo similimus. ori
ficiū habēs magnum. dētes habēt ferratos et
acutos. et linguam lōgam. et flexibilem tenuē
et subtilem. cum qua bibendo lambit sicut et
alia aialia que habēt labium inferi⁹ superio
ri labro inequale. Talia enim aialia propter
labiozum inequalitatē potum nō hauriunt
sed lambunt vt dicit aristo. et etiã plini⁹. Est
autē animal i iuuetute valde lasciuū et agile
et iocūdum. impetū faciens ad omne quod
coram se mouetur. ludit cum calamo atē se
protracto. In senectute autē est animal pōde
rosū et multū somnolentū. cautissime insidi
atur murib⁹. et eos plus odore q; visu p̄fē
tens inuadit in abscondito ac venatur. capto
mure cū coludit. s; finito ludo ab ipso deuo;

ratur. tēpore coitus quasi siluestris efficitur
et euagat. In catos amoris tempore grauis
pugna p uxorb⁹ cōmittit. et vn⁹ ab alio mor
libus et vnguib⁹ grauissime lacerat. et tunc
vor horrenda emittit qñ ad pugna mutua
vnus ab alio puocat. Bestia fit leuissima qñ
siluestris efficit et in nemoribus commorā
Asinores feras vt cuniculos et lepores tūc
venat. qñ cadit ab alto pedibus excipit et vir
p casum aliquem ledit qñ deorsum p̄cipitat
simus quem egerit valde fetet. et iō sub tra
abscondit et pedibus occultat. qñ pulcrā
habet pellem quasi de ipsa gloriāns vagus
efficit. sed qñ pellis ei exuritur tūc intra tecta
cōmorā. sepe enim p pellis pulcritudine ca
piat a pellifice a quo decorat.

De noctiluca Ca. LXXV

Noctiluca est mo
dica bestiola multipes et alata. et
iō qñq; inē volatilia cōputatur.

In tenebris lucet vt candela et maxime circa
posteriora. in luce autē plena deformis est et
obscura. manus inficit tangentis. et q̄uis la
teat in tenebris. in lucifuga est. odit enim lu
cem et solū modo de nocte ambulat. et onige
als mulce contrariat que est lucipeta. vt di.
Aristo. li. xij. ca. de minus volatilibus.

De onagro Ca. LXXVI

O nager ut di. ysi.

asinus ferus interpretat. bos africa
habet magnos et indomitos in de
sertis vagantes. singuli autē feminarum gre
gibus p̄sunt. nascentib⁹ masculis zelant ma
sculi et testiculos eoz moris detruncant. qd̄
cauentes matres in locis secretis eos absco
dunt. Et vt dicit pli. li. viij. ex onagris et asinis
domesticis velocissimi asini generant. Ani
mal autē est liberum indomiti et lasciuum.
frequentare montes et nemora p̄suetum. et cu
sit animal ex se imbelles et innocuū. solus fu
ge beneficio leonem supat in beremo atq; lu
pum. est animal valde patiens suis diu expe
ctans qusq; potum inueniat sibi aptū. De
quo dicit p̄biologus. q. xxv. die marcij duo
decies in die et totiens in nocte rugit. p cuius

rugitum eq̄noctius apud afros discernit. et
dicit q̄ tonēs semp rugit de die quot dies ha
bet horas. sicut et de nocte. vñ et siluani in mō
ribus africe ab onagris in quib⁹ abundant
p numerū rugitus eoz numer⁹ horaz dierū
et noctu⁹ computant et diuersificant. sagax
et viuudus est in olfactu. vnde qñ amore fer
uet et nescit vbi eius femina euagat. rupem
ascendit et patulis naribus ventum attrahit
p cuius flatu⁹ vbi sit eius femina diudicat
et discernit. in montib⁹ altis et pascuis ber
bas virentes quas multu⁹ diligit cum dili
gentia querere p̄suevit. quas cū inuenit p̄
gaudio statim rudit. et vbi p̄senserit bestiam
vel hominem ipsum venari cupientē. q̄; diu
inuenit gramina virentia a pascuis nō rece
dit. hominum frequentā valde odit atq; su
git. solitudines et deserta multum diligit.

De onocentauro Ca. LXXVII

Onocentaurus sm

oglo. sup. Isa. xxxij. est aial monstro
sum ex tauro et asina p̄creatu. Onos
enim in greco dicit asinus latine. vñ est aial
lasciuum ad modū asini. ceruicosu⁹ ad mo
dum tauri. Sed alio modo sentit p̄biolo
gus. q̄ dicit onocentaurum esse cōpositu⁹ ex
humana effigie et asinina. nam ab vmbilico
et sursum figuram habet hominis. et ab eodem
inferius formā obtinet animalis. Huic rōni
videi concordare pli. li. viij. ca. iij. Ludibua in
quit mirabilia nobis fecit in geniosa natura
ad detegendū eius potentā satis in p̄digio
sas posuisse gentes. Et ponit in eodem ca. ex
emplum de multis monstris et p̄digiosis be
stijs quas india gignit. sicut de faunis et sat
ris et de onocentauris et de ypocentauris et
hōi. quas dicit esse bestias humanā effigi
em mentientes. Et alij dicunt centauros fu
isse equites thesaloz qui p eo q̄ in eis discor
rebant. q̄dam vnum corpus equoz et homi
num iudicabant. vñ centauros fuisse fictos
asserunt vt dicit idem li. xj. vbi dicit de p̄oren
tis. Dicit enim centaurus grece homo lat
ne. vñ centaurus dicit homo. et a centauro p
additionē dicit onocentaurus. q̄ sic dicit⁹ est
eo q̄ in media hominis specie et in media asini

dicat esse. sicut ypocentaurus dicitur monstrum in quo boim equorumque natura esse coniuncta putatur. ut dicitur *Is. ibidem.*

De orice Ca. LXXVIII

Orix ut dicitur in glo. super ca. li. *Isa.* est animal immundum nec sacrificijs aptum. Septuaginta autem interpretes transtulerunt quasi beta semicocta ceteri interpretes omnes sicut oryx illaqueatur transtulerunt. qui bebratice dicitur tbo. Et inter animalia imunda in lege reputatur. Est autem bestia sicut mus aquaticus. vel sicut glires qui sunt mures quidam sic dicitur eo quod somno efficit eos pigres. byeme vero tota dormiunt. et immobiles quasi mortui sunt. in estate reviviscunt. Unde oryx est animal quod bimodis muribus assumatur Et hoc videtur tangere *Isa.* et concordat cum *plinio.* qui dicit sic. *Dicem* vocat egyptus ferax que in ortu canicule. viij. kl. iunij. quando incipit estas statum stellamque peruenit extra eam ac si vellet adorare eam. et hoc facit cum stertuerit. i. cum post longam dormitionem evigilauerit. Et declinat hic oryx bimodis. sicut *Isa.* dicitur oryx et onyx nicias. et bimodis. Secundum *iuvenalem* vero oryx est quidam avis pinguisissima ita quod sua pinguedine bebetur cultellus. ut dicitur *idem.* li. iij. ubi dicitur *Ieculus* oryx bebetissima ferro etc. super quem locum dicunt expositores quod est avis silis galline africane vel ipsa gallina. Secundum *butones* autem dicitur oryx gis. sicut illam regulam grecis. *Thomen* in x. donat in eis. vel in gis. ut *ferreus* cis. lex legis. genitium. Quatuor exceptis nomine senerque supellex. Unde dicitur quod oryx est idem animal quod in lege mundi reputatur. quod ad eius deum. xiiij. ubi dicitur. *Comeditis* oryges et camelopardulum. immundum tamen reputatur quo ad sacrificium. *Isa.* autem li. viij. c. iij. de animalibus somniferis dicit. *Capree* inquit plurimas similitudines transfigurant. namque in eas si lices mirande pntant. quod super cornua vasta et magna quibus earum capita onerant. saliendo de rupibus se excipiunt. Sunt et oryges quorum villi per naturam aliorum animalium videntur versus caput. Sunt et dame et pigrafi et multa alia animalia his similia que alpestrasmittunt et sinu transmarini. *Ant* sicut hoc oryx oryx est species capre siluestris. et sicut

istam significatiōem ut puto nō sumit in ysa. ubi loquitur de animalibus que somno dānabili sompniunt quod nō bene veniunt et metaphore cum ois caprea sicut aris. sit animal valde vigil naturaliter. parum ei dormit et defacili excuat. cum sit animal valde humidum. Et sic per alio animal supponit oryx in deum. et per alio in similitudine ysa. sicut dicunt multi.

De oue Ca. LXXIX

Ovis est molle pediculus laniferum. corpe inermis. aio placidum. ab oblatōne dicitur eo quod apud veteres in initio non tauri sed oves offerebantur in sacrificio. ut dicitur *Is. li. xij.* Ex his quidam bidentes vocantur eo quod in octo dentes duos altiores habent. quas gentiles in sacrificio maxie offerebant. ut ibidem dicitur *Isa.* Vel dicuntur bidentes sicut senectutem. quasi biennes. i. duorum annorum. quod talis erat etatis quando ad sacrificium eligebantur. Sed postquam vocantur a duobus dentibus qui prominent et cum quibus nasci dicuntur. *Hic* bidentis genitium obuius bidentis dicitur. ut dicitur *be da* *De ouibus* dicitur *aristo.* li. v. quod pariant versus ad octo annos. Et li. viij. Si impugnent oves versus ventum septentrionale faciunt mares. et si in meridionali tunc feie nascunt. et quales venefuerunt sub lingua ovium. talis coloris erit fetus. *Quere* supra de agnis et arietibus. Et quando oves senes ad coitum moventur in aliquo tempore determinato. dicuntur pastores quod est signum bonitatis in eis. et si iuvenes sic moventur. dicuntur quod est signum future pestis in ouibus in anno illo. *Ita* *aristo.* li. viij. Oves impugnant bibendo aquam. et propter hoc dant eis pastores comedere sal ut plus bibentes impugnent et magis preseruent. *Dant* enim eis in autumno cucurbitas paratas cum sale ad multiplicationem lactis. et tunc fluit plus lactis de mammillis. et oves impinguant lenticula cum sale. et si oves periduum abstineant a cibo et post accipiant cibum. multum impinguabunt et in estate valent eis aqua septentrionalis frigida. et in autumno aqua meridionalis tepida. et iuvat eos pastus in fine diei et motus. per numia ei itinera et per fortes labores macrescunt. et pastores cognoscunt que possunt pati hyemes quoniam

sup quasdam inuenit glacies et sup qsdam
no. 2 que ex eis est debilis a se no excutit gla-
ciem nec repellit. Et carnes ouiu sicut 2 alio
rum quadrupedu que in loco multuz a quo
so nutriunt sunt male. et q caudam habent
longa minus patiunt byeme qz que ampla
Et que bnt pilos paucos 2 crispes grauios
rem byeme patiunt. Et lana ouiu quas co-
medit lupus inficit. 2 pannus inde factus re-
cipit pediculos. Itē ibidem li. viij. In ouibus
plus abundat puatio intellectus qz in alijs
animalib quadrupedib. Et nocet eis toni-
tru. 2 si remaserit vna sola 2 fuerit impigna-
ta abortiet p timore forsan. Itē di. pli. li. viij.
ca. xlvij. tonitrua inqt solitarijs ouibus infe-
runt abortiuum. Remediū est vt in vni pa-
riter congregent. Quere supra in litera a. de
ariete 2 de agno.

De panthera Ca. LXXX

Panthera ut dicit

Pli. li. xij. sic est dicit. siue qz omniu
aialuz est amicus excepto draco-
ne quez valde odit. siue qz societate generis
gaudet. 2 ad eandē similitudinem quicquid
accipit reddit. Panthera ei grece totum bz
latine. Est aut bestia minus orbiculis sup
picta. ita vt ex macularum nigraz et albarū
et flauaz varietate tota pellis oculata exteri-
us videat. vt dicit idem. Hec bestia vt dicit
semel tantū modo puit. Cui rō est aperta
nam cū in vtero matris qualuerint catuli 2
ad nascendū iam receperint vires. odiunt ma-
tres lacerantqz vnguib matris aluū tanqz
suo pui resistentes. vñ 2 mat parū dimittit
doloze vteri cōpellente. Et iō dicit pli. aialia
cū acutis vnguib frequē parere non posse.
nā mouentib se catulis viciate intrinsecus
sūt matres. bucusqz Pli. li. xij. De panthera
dicit pbisiolog. Panthera inqt odit draco-
nem 2 draco ipm fugit. cū aut comederit 2 sa-
turata fuerit se recōdit in spelunca 2 dormit
pūne fere tres dies. Post triduū vō a som-
no surgens emittit vocem. 2 ab eius ore exit
odor aromatic sup modū suavis ppē cui
suauitate ipsum oia animāna sequunt. So-
lus aut draco audiēs vocē ei. timore pterri-

tus fugit in cauerna. nec ferēs odorem in se
metipso deficit 2 torpescit. odorem enī ei re-
putat p veneno. De pantheris aut dicit pli.
li. viij. c. xvij. Panthera sicut 2 tigris maria
coloz 2 maculaz varietate decorant. alia aia-
lia pprio colore gaudēt. Sūt tñ leones nigri
in liria q pantheris in candidis macul sunt
siles. In colore autē vario panthere 2 tigris
omnia aialia qd quadrupedia sollicitat videre eos
sed toruitate capitis terreni. qz obrem caput
occultant 2 pulcritudine relique pnis corpis
bestias ad se inuitat. 2 sic inuitatas arripit
et manducant. Et qzuis sie bestia valde seu-
tū illis q sibi in aliq subueniūt nullaten⁹ est
ingrata vt ibidē exemplificat idēz pli. de quo-
dam q liberauit catulos panthere collapsos
in quandā foueā quē panthera eduxit extra
solitudinē leta 2 blandiens vt sibi grās refer-
re appareret.

De pardo Ca. LXXXI

Pardus ut dicitur

Pardus est bestia velocissima colore vario
orbiculata. pcept ad sanguinē. 2 sal-
tu ruit in mortē. Et bz talem dispositiōz sicut
panthera. nec bz ab eo aliquā differentia nisi
q panthera bz maculas albiores. ita di. pli. li.
viij. De pardo aut di. aristo. li. viij. q qñ par-
dus infirmat comedit humanū simū gratia
medicines. et iō venatores suspendit stercur
sup arborē ad qd duz ascendit a venatorib
interfici. Est aut aial libidinofum. 2 coit cū
leena ex cuius adulterio generat leopardus
Quere supra de leena. Pardus raptus car-
lis est nimis seu vt dicit glo. sup osee. xij.

De pilosis et eoz pprietatibus Capitulum. LXXXII

Pilosi sicut innuit

Pilo. sup Pli. xij. monstra se ad fili-
tudinez boim. Et dicunt siluestres
boies q 2 satiri dicunt. Pli. aut li. viij. c. v. dicit
Pilosi sunt q grece panite. latine incubi ap-
pellant. siue inui ab ineūdo dicit passim cuz
aialib. vñ incubi dicunt ab icūbēdo. i. coeū-
do. Sepe ei improbi existunt mulieribus et
eaz pagūt pcutiū quos demones galliduz

cios appellant. q̄ sepi⁹ hanc mundiciā per-
agunt. quē aut incubonē vocant hūc roma-
ni faunū ficariū vocāt. Itē dicit papias. Hi
losi a grecis panites. a latinis incubi vocāt.
quoz forma ab humana effigie incipit. s; be-
stiali extremitate terminat. Itē dicit glo. sup
Isa. xxiiij. S; idē dicit alia glo. q̄ pilosus d̄
lumea. est ei bestia mōstruosa. pilosa multuz
et villosa. figurā humanā in multis rep̄tat
Quere infra de lumea.

De pigargo Ca. LXXXIII

Pigargus est aial
mundū quo ad esuz. vtz deut. xiiij.
Est aial cornutū et barbatuz sicut
bircus. min⁹ ceruo. maius birco. vñ similis
est birco ceruo sed longe min⁹. Quere infra
de tragelapbo. Ruminat sicut bircus. et fin-
dit vngulā sicut ceru⁹. et est aial agreste ma-
gne velocitatis. nemora inhabitat et deserta.
Hugutio aut dicit q̄ pigarg⁹ est avis pua
et dep̄ssa. vñ dicit a pige qd̄ est dep̄ssio. Sed
in deut. supponit p̄ animali quadrupede qd̄
ē sile birco ceruo vt ibi inuit glo. Nec aspira-
tur ibi p̄ma syllaba. vñ cum b. nō debz scribi
qd̄am scribunt pbilargum. sed male vtz in li-
bris correctis.

De pigmeis Ca. LXXXIII

Pigmei sūt homi-
nes p̄i statura cubitali q̄s greci
a cubito pigmeos vocāt. Hi mon-
tana indie tenent. quib⁹ vicinus est ocean⁹
vt dicit papias. Sed dicit aug⁹ sic. Pigmei
tantū semicubitales sunt q̄tercio āno p̄fecte
sunt etatis. septimo senescūt. Vicinū autem
pugnare p̄tra grues a quibus armati ferro
aliquotiens deuincunt. De pigmeis autem
dicit pli. li. viij. ca. iij. Pigmei ternos vt ferūt
dodantes nō excedentes salubri celo semp
vernante habitant in terra tpata montibus
oppositis ex p̄nb⁹ aquilonis quos grues in-
festare fama est. Qui insidentes arietum et
capraz dorsis armati sagittis verno tpe con-
gregato agmine ad mare descendūt et oua
et pullos gruū p̄ virib⁹ destruūt et p̄sumūt
Et hanc expeditionem faciūt trib⁹ mensib⁹

qd̄ si nō facerēt futuris auū gregib⁹ resistere
nō valerent. De pennis aut eaz et ouozū
putaminib⁹ sibi casas faciunt. vt dicit idem
Et subdit. Aristo. aut in cauernis viuere p̄
meos tradit.

De porco Ca. LXXXV

Porcus ut dicit. Hi.
li. xij. quasi spurcus d̄. Ingurgitat
enī se sceno et luto imergit. luto se
illinit. et in locis fetidis req̄scit. An̄t orati⁹
et amica luto sus. hinc et spure⁹ vilis et spuri⁹
nūcupat. Cur⁹ pilos fetas dicim⁹ cum q̄bus
futores p̄suunt sotulares. vt dicit idē. Sūt
aut porci qd̄a domestici. alij siluestres. Ma-
sculi autē inter domuos dicunt verres eo q̄
grādes hēant vires. Feie aut dicunt fues q̄s
pascua subigentes. i. subacta terra cibaria ex-
quiretes. In siluestres masculi dicunt ap̄ri
id est feri. vt dicit. Hi. De porcis aut dicit pli. li.
viij. ca. ij. Porci nascūt dentati vt tradit. Ar-
gidius. mares nō vltra trimatum generant.
porcus amisso oculo cito extinguit. vsqz ad
xv. ānos vel. xx. viuere pōt. Multis infirmi-
tatib⁹ subiacent porci. et q̄n infirmant obli-
quū tenent caput. Volutati in luto pl⁹ tacēt
in latere dextro q̄s leuo. Diguescūt. xl. dieb⁹
sed magis in p̄ncipio saginatiōis. p̄ triduu⁹
in edia panunt. mutuo se diligunt. et mutuā
vocē noscūt. vñ vno clamāte oēs accurrūt et
ipsum p̄ viribus iuuare satagunt et p̄tendūt
Domestici p̄pria hospitia domosqz petere
discunt et ad eas etiam sine duce redire de ve-
spere p̄sueuerunt. vt dicit idem. Cundo et ia-
cendo grinnūt. et dum dormiūt marie si fue-
rint pingues. Sūt aut porci fortioris somni
in maio q̄s in alio tpe anni. et hoc accidit eis
ex fumis p̄calorem vernalez resolutis ab hu-
moribus in hyeme in ipsoz corpibus aggre-
gatis. et id tunc suauit⁹ dormiūt et diuī⁹ p̄p̄
resolutos mulcebrez fumos. ipsoz cerebruz
tūctis suauit⁹ oppilantes. In estate vō et si
multa sit humoroz resolutio. fortis tñ fit eozū
dem p̄sumptio et deliccatio p̄pter excessum
estualis caloris. et nō fit tanta humoroz ge-
neratio qui sunt causa somni. p̄pter qd̄ non
tantū dormiunt in estate quantū in vere. vt

dicit auicē. In autumno aut et in hyeme sunt humores compacti ex frigiditate aeris eos fornicus cōstringente. et iō pauci sumi tunc tps resoluunt ppter excessum frigoris hūores in corpe ppingentis. vt dicit idē. Arist. aut dicit de porcol. ij. Porcus nō eijcit dentes oīno. et est masculus plurimū dentū q̄s sit feia. Item aristo. li. iij. Porcus saltat post octauū mensem. et feia parit post annum. et qd̄ generat ex spermate maris aū vnū annū est debile valde. Itē idē. Porcus bz p̄suetudinem q̄ si coierit p̄s cuz aliqua tunc sui filij sunt pauciores ex secūda et minoris corpis. Et q̄n porca virgo p̄s fuerit imp̄gnata pariet filios minores. Porca si fuerit multum pinguis erit eius lac paucū post eius ptum. Et meliores sūt filij q̄ nascunt in hyeme et peiores q̄ in estate. Et meliores sunt filij q̄ generant in iuuentute q̄s qui generat in senectute. Porcus autē cū impinguat p̄t coire in omni tpe nocte et die et magis in mane. Item li. vi. cum parit porca p̄mo filio p̄mā dat mām illā. Q̄n multū appetit coitum nō dimittit marē saltare super eam q̄ usq̄ declinet auricle. Et multū est ordeum bon⁹ cibus porcis q̄n debent generare marie decoctum. Itē lib. vi. Porcis accidit triplex infirmitas. Vna que dicitur brancos. et est apostema in auricula et in mādibula et sepe in pedib⁹. et caro q̄ est in illo loco corūpit. et trāsit paulatim corruptō ad carnes vicinā donec veniat ad pulmonez. et tūc suffocat spūm et expirat. augmentat h̄ infirmitas subito. vñ et pastores porcorū q̄n p̄mo agnoscūt infirmitatē p̄scundūt membrū in q̄ est infirmitas. nō ei curari p̄nt sine incassura. Alia accidit eis infirmitas que dicitur dolor et ponderositas capitis et ex ipso morit maxima pars porcorū. Alia infirmitas ē flux⁹ vētrif et bec vix bz remediū quoniā inficit in trib⁹ dieb⁹. Et q̄n porci sūt grossi tūciuuat eos comedere mora. Et iuuat eos balneū q̄n aqua eius fuerit multū calida. et minuūt vene sub lingua ei⁹. Item cibus diuersus impinguat porcos. et q̄dam cibi inflant. et q̄dā generant carnem. et q̄dam pinguedines. Et tā porci q̄s porce delectant comedere glandes. q̄ eoz bz tempant carnes. n̄ si porce comederint mul-

tum de eis aborient sicut oues. Multa alia refert de eis Aristo. Quere de apio et infra de sue.

De pediculo Ca. LXXXVI

Pediculus cutis est vermis a pedib⁹ sic vocat⁹. vt dicit Aristo. li. xij. Plus ei pedum motu q̄s morlu ledit cutem. Et humidis et corruptis vaporibus intercutaneis p̄poros resudantibus generat. vt dicit Constanti. in via. Sepe in q̄t pediculi et lendes nascūt in capite vt in cute ex purgationib⁹ quas natura eijciēs facit p̄sumere inter cutē et carnē. Super quem locū dicit expositoz. Quidā pediculi ex hūore sanguineo generant et sunt ruber et grossi. q̄dam ex fleumatico et molles sunt et albi. q̄dam ex colerico. et sunt citrini longi veloces et acuti. q̄dam ex melancholico et sunt illi cinerati coloris. i. subnigri et macilentii et mot⁹ tardii. Vbi autē est nimia pediculorum multitudo in corpe multum plectozico et corrupto si gnum solet esse corruptionis general. vt morphee siue lepre vt dicit idē. Contra pediculorum aut molestiam valet capitis frequēs ablutio. pectinatio. et medicinalis mundificatio. Nam vt dicit Constanti. Argentū viuū cuz cinere salicis eos necat. et p̄cipue si ex calido humore generant. Idem facit litargiū id est plumbum vstum cū oleo et aceto. Si vero generatur ex humore frigidus valet statp̄bisagria auripigmentū cum oleo et aceto. Silt aqua marina et saluatica cum aceto. Scdm autē differentes naturas aialium sūt in eis differentie pediculoz. vt patz in porco. cui⁹ pediculus dicitur vsia sic dicit⁹ quia vrit. naz vbi mordet adeo locus ardet vt ibi vesice fiunt. vt dicit idē Aristo. li. xij. Quilibet aut pediculus tanto acrius mordet et ledit quāto plus macrescit.

De pulice Ca. LXXXVII

Plex uermis est modic⁹ molestus hominib⁹ maxime et infest⁹ a puluere dicit⁹ eo q̄ a puluere potissime nutriat. vt dicit Aristo li. xij. Est aut vermiculus mire leuitus.

nō cursu sed veloci saltu picula effugiens et euadens. Tpe frigidus pigrescit v̄ deficit est uo tpe insolescit. Quāuis aut̄ non sit de animalib⁹ que pcedunt p manifestam sexus cōmixtionem. multiplicat tñ suam speciem p ouationē. quia oua quedam in se gignit ex quoz emissionē vnicus puler multos pducit. Vñ puler albus q̄dem nascit sed quasi subito in nigredinē commutat. Sanguines appetit et carnem cui insidet terebrat et perforat. liq̄diores ptem intercutanei humoris sugit et in pte corporis cui insidet sugendo sanguinem rubicundum vestigiū derelinquit. dormire volentes acrimosū impetit. nec enaz regib⁹ si eoz carnes puus puler tetigerit q̄n eos molester parcere p̄suevit. Eis siquidem absinthium est venenū. Similiter et folia p̄sici. vt dicit Constant. Coloquintida valet contra pulices si trita et mixta fuerit cum aqua p loca vbi abundant pulices aspergatur. Similiter folia absinthij. quia vt dicit eoz odore et sapore moriunt. Propter saltus velocitatem defacili non capiuntur. In calore v̄ra temp⁹ pluuiosus acrius mordet puler.

De rinoceronte

Capitulum. LXXXVIII

Rinoceron grece

latine cornu in nare interpretat. Idē est monoceron. id est vnicorn⁹ bestia seuissima appellata eo q̄ vnum cornu in media fronte habeat quatuor pedū. ita acutum et validum. vt quicquid impeterit aut veniet aut p̄forat. vt dicit. *Hi. li. xij.* Nam cum elephāte sepe certamen bz quem vulneratus in ventre p̄sternit. Tante aut̄ est fortitudinis vt nulla venantium virtute capiat. Sed sic asserunt qui de naturis rerum scripserūt. virgo puella p̄ponit que venient sinuz aperit in quo ille omni ferocitate deposita caput ponit sicqz soporatus velut inermis capit et interimitur iaculis venatoris. Hucusqz *Hi. do. li. xij.* Greg. sup̄ iob addit in moralib⁹ ad iam dicta. Rinoceron inquit fera est nature oino indomite. et si q̄ modo capta fuerit teneat nullatenus possit impariens. quia vt dicit ilico morit. **De rinoceronte** dicit *pli. lib. viij.*

ca. xij. Rinoceros in nare habens cornu. i. in media fronte supra nare. Hostis est elephantis vñ suum cornu limat ad saxa et acuit et sic se p̄parat pugne. et in dimicatione aluum impetit elephantis quam scit ptem corporis esse molliorem. Longitudo par inest ei vt eq̄. sed crura multū breuiora. Color ei⁹ buxeus. Et sicut innuit idē *li. viij. capi. xij.* buuis fere multe sūt species. scz rinoceron monoceron egloceron. Est autē monoceron vt dicit idē fera asperrima similis equo in corpore et ceruo in capite. pedibus elephanti. cauda ap̄tū. Pugnū emittit graues. vñ cornu magnū emittēs in media fronte habet duoz cubitorum. Hanc ferā viuā negāt capi. Eglocerō species dicitur esse vnicornis. et dicitur latine capricornus. ab egla q̄d est capra. et ceros q̄d ē cornu animal est pusillū simile hedo acerrimus nimis. in media fronte vñ gerens cornu. Itē dicit *pli. ibidē* q̄ in india sunt vnicornes boues hñtes cādidās maculas et solidas vngulas sicut equi. Sunt et alii q̄dem indici vnicornes. vt dicit *aristo. auicen. et pli.* qui sic dicit sunt. eo q̄ vñ in fronte hñt cornu in aures. Residuum aut̄ corporis ipsoz simile est corpi onagroz siluestrium asinoy. Sed talis monoceros est minoris audacie et feritatis qz sint alij vnicornes. Et dicit monoceros a monos q̄d est vnum. et ceros q̄d est cornu quasi in capite gestans cornu vnum. Et declinat h̄ rinoceron tis. n. zc. s̄cl̄ declinat monoceron tis. n. Inuenit aut̄ rinoceros et monoceros. tunc dicitur rinoceros in genituo. et sic de alijs

De rana **Ca. LXXXIX.**

Rana a garrulitate

te vocis sic est vocata eo q̄ strepūt et sonos vocis impotuntis clamorib⁹ reddūt in palustrib⁹ vbi generant. vt dicit. *Hi. li. xij. c. iij. de piscib⁹.* Ex ranis aut̄ quedaz sunt aquance. q̄dam palustres. q̄daz rubere de qb⁹ sup̄ dictū est in lra **B.** de bufone alie calamite que sic sunt vocate quoniā in arūdines bitant et frutes. vñ et in calamis puerant. et sūt valde pue et virides et mute sine voce. Alie sunt a gredule rane puule in sicco v̄ in aruis morantes. vnde sic sunt nūcupate.

Est autē q̄dam spēs rane q̄ missa in os canis
facit eū obmutescere. Sed β multi negāt. vt
dicit *Pl. li. xij.* *Arist.* autē dicit de rana li. iij. q̄
habet linguas ppriam q̄ anterus lingue sue
applicat ori suo. q̄ si ligat sic extremas lin-
gue piscis. licet posteri⁹ et interi⁹ ad linguas
cannā habet absolutā. q̄ ppter β habet rana
linguā ppriam. q̄ est coar. et nō facit hoc nisi
in aqua tantū. Et pprie masculus tpe coitus
clamat feiam. q̄ q̄libet animal bñs vocem
vociferat tpe coit⁹. Rana autē multiplicat vo-
cem q̄n ponit mādibulā inferiorem equalitē
in aqua q̄ extenderit supiorē. et p extensionis
conatū duarū mādibulaz. Lucent eoz oculi
sicut candele. q̄ hoc de nocte maxie. sed coeūt
de nocte plus q̄z de die. Et oēs pisces nutriūt
pillos suos pter ranam. vt dicit idem li. vij.
Q̄n autē primo in aqua formant rane viden-
tur totaliter esse caput cū quadaz extrema-
te de pēdēte ad modū caude. deindē dilatat to-
taliter in ventres sublata cauda crescūt ei pe-
des q̄ in animal quadrupes trāsformāt. mo-
uent omnes rane pter bufones v̄l rubetā po-
tius saliendo q̄z gradiendo. naz vet⁹ rubera
raro salit. Rana igit aquosa est seu paludo-
sa. clamosa. limosa. v̄trosa. tumorosa. s̄ v̄-
tre maculosa. venenosa. et id abominabilis
hominibus. q̄ maxime odiosa. in terra viuit
piter q̄ in aqua.

De salamandra Ca. XC

Salamandra ut di-
cit *Pl. li. x. c. xlvij.* est silis lacerte in si-
gura nunq̄z apparet nisi in magnis
ymbub⁹. deficit autē in sereno. q̄ tant⁹ est ei ri-
gor vt ignē tactu extinguat sicut glacies. Sa-
niem lacteaz ore euomit que si bois tengerit
corp⁹ tori defluunt pili. et q̄d tactum est cor-
rūpit et in colozē turpē cōmutat. Salaman-
dra itaqz gen⁹ est lacertuli siue stellionis aīal
pestiferum q̄ summe venenosuz. *Pl. vt dicit*
Pl. li. xxxix. ca. iij. fruct⁹ arborū inficit. aquas
inficit. ex quib⁹ si quis comederit vel biberit
mor necat. sed si salua ei⁹ pedem tetigerit to-
tum hominē inficit q̄ corrūpit. Et q̄zuis tan-
ta sit in salamandra vis veneni. a quibusdam
tñ animalib⁹ māducat loco cibi. In medio

ignes viuit sola aīaluz. vt dicit idem. imo in-
cendiū igneū extinguit. Et est genus salamā-
dre cui⁹ pellis est villosa q̄ pilosa sicut pellis
vituli marini. ex q̄ fiunt aliqui cinguli ad vs⁹
regū que post longā vetustatē in ignem pie-
cti nō exurunt. sed post diurnaz inflāmati-
onem illesi q̄ purgati quasi renouati ab igni-
bus extrahunt et ab illa pelle sūt licmina in
lampadibus et lucernis que nullo incendio
corrumpunt. Quere sup in *lra. d. anguū*
diuersitate. q̄ inuenies ibi de hoc verme.

De sanguisuga Ca. XCI

Sanguisuga est uer-
mis aquatilis. sic dicta eo q̄ sangnes
diligat atqz fugit. potantib⁹ insidiat
cum illabit faucibus. vel vbi vspia adbeserit
sanguinē haurit. q̄ cū nimio cruore madue-
rit euomit q̄d haurit vt de nouo recentionez
sugar. vt dicit *Pl. li. xij.* Vermis est colozis sub
nigri. quibusdam virgulis rubeis distinct⁹
corpe mollis. oblongus q̄ flexuosus os habz
triangulum q̄ in ore fistulam cum qua sang-
nem sugit. venenosis insidet. Et ideo quādo
debet apponi membro causa medicie primo
debet inuolui in vtriciis et in sale vt sic cōpel-
latur euomere si quid forsan hauserit venes-
nosum. in aqua tepida. in tpe calido cui⁹ mē-
bro se applicat ad lugendum.

**De stellione
Capitulum. XCII**

Stellio nomen sum-
psit a colozē. Est enim bestiola ter-
go depicta lucentib⁹ guttis in mo-
dum stellarum. De quo dicit *Quidi⁹. apitū*
qz colozē. Nōmē habet varijs stellatis corpe
guttis. vt dicit *Pl. li. xij. vbi* subiungit. *Stel-
lio autē a deo scorpionib⁹ est strarius vt viso*
eo pauorem bis inferat q̄ torporem. *Pl. li. v.*
vij. dicit q̄ stellio maxie de roze viuit. Et q̄z-
uis sit animal pulcrum q̄ depictum. multuz
tñ est venenosuz. q̄ vt dicit *Pl. li. xxxix. ca. ij.*
ex stellione pessimum sit medicamentū. naz
cum fuerit mortuus in vino. faciem eorum
qui bibunt lentigine obduat. ob hoc enīz vn-
guentū necant stellionem q̄ forme inuidet

meretriciū. cui⁹ remediū est oui vitellū melz
vitrū. Et fel stellionis ī aqua tritū mustelas
d: pgregare. Et est stellio gen⁹ lacerte reptile
z quadupes. hñs pedes latos z digitos scis
fos ad modū man⁹ quib⁹ repit ad domorū
et murozū rimas in quib⁹ facit cauernas su
as z mutat spoliū suū in senecrute sic serps
vt di. idem. z latitat in byeme in cauernis et
beberat visus ei⁹. In vere autē exiēs de cauer
na sentiens defectū visus mutat locū z que
rit sibi locū z cauernā ad ouēre z p̄nue ape
rit oculos p̄tra solis ortū donec in oculo de
siccei humor z p̄sumat nebula que oculis ca
lignē inducebat. Sup puerb. aut ca. xxx. in
nuit glo. q̄ stellio est aial velocissimū z tñ nō
pennatū. sed tantū velocitate peduz repit et
scandit ad sublimitatē domoz ac muroz.

De serpente Ca. XCIII.

Serpens est dictus
eo q̄ occultus serpit accessib⁹. n̄ gra
dit publice z apte. sed squamaz n̄li
bus repit occulte. vt dicit Iud. li. xij. De cui⁹
natura hic non plequor. qz sup in lra A. vbi
agit de angue omnia sunt plix⁹ explanata.
tñ qualdā notas pprietates et vulgatas hic
breuē inserere n̄ pigebit. Dicebat Jo. de san
cto egidio de serpente sic. Formidat nudum
dicit ei q̄ insilit in vestitū. sputuz fit sibi vene
nosum. qz salua ieiuni hominis venenum ē
serpenti. pugnat p̄ capite in quo d: esse sedes
cordis. Caro frigida. hoc d: qz frigide est na
ture. Dextore z v̄tre incedit. hoc dicit quia
rectis nō gradit vestigijs s; magis serpit an
nis singulis se renouat. loca muscida lingit.
s; loca putrida. subumbat. i. loca vmbrosa
amat. Respicit oblique. qz lateraliē non dire
cte transigit aculeo. z dente flectit in se. qz toz
tuosus est z nō rectus. Abscondit lepram. qz
comedit ne talis infirmitas reuelet. nō cessat
vertere linguā. qz serpens sp̄ mouet linguaz
ex vi veneni. Elurit z patit. diu enī sustinet fa
mē. claudit aurē suā ne audiat incantē. vi
noqz venat. Sibilat anteqz mordeat. interi
mit omne qd̄ mordeat auis hostis. qz flatu in
terimit eal. iacta resumit. qz venenum quod
ei⁹c reiterato resumit.

De simea Ca. XCIII.

Simea grece a sup
pressis narib⁹ est vocata. vñ et sime
as vocatas. dicit Ili. eo q̄ naribus
suppressis sunt. z facie feda rugis turpib⁹ folli
cantib⁹. Alij dicūt simeas a similitudine rōnis
noīatas. qz in multis acc⁹ boīs imitant. S; hoc
est falsum. vt di. Iud. li. xij. Et subdit. Si
mee sūt elementoz sagaces. noua luna exul
tant. media z caua tristant. qñ duos bz fetus
fetus quē plus amat in brachio suo portat.
quez vō min⁹ diligit bumeris gestat qñ sibi
instat necessitas fugiendi. cuz vō arrat ab in
sequente fetū brachijs portatū p̄icere cōpel
litur z alio q̄ bumeris insidet p̄ssa tardior ad
fugam reddi. et iō a venatore facili⁹ z citius
p̄uenit. Simeaz autē qñqz sunt genera. vt di
cit idem. ex quib⁹ circopetici caudas hñt. Si
mea ei est cum cauda quā quidā clunaz vo
cant. Sunt z alie que cenophale sūt dicte. qz
facie canib⁹ sunt similes. s; corpus hñt simea
rum. Sūt et sp̄inge villose comis et māmīs
p̄minentib⁹ faciles ad feruans obliuionem
Sunt z saturi facie admodum grata z gesti
culantib⁹ motib⁹ inq̄eta. Sūt et callarices
que toto pene aspectu a cetis distāt. nā in fa
cte sunt p̄ducte barba z lata cauda. vt di. Ili.
Item dicit pli. li. viij. ca. liij. vbi dicit simearū
genera figure hominis sunt prima caudis
inter se distiguunt. mira solertia visa singla
facere nitunt. vñ calceare se solent calceis a
venatoribus ex industria derelictis et sic fa
cile capiunt. nam dum se volūt calceoz liga
mentis constringere z calciamenta put vide
rant a venatoribus facere suis pedib⁹ cōap
tare anteqz se possint a calceozū vinculis ex
pedire a venatoribus sepissime capiuntur.
Item plinius ibidem. Simiarum erga fetū
maxima est affectō. nam mansuefacte intra
domos catulos quos pariunt omnibus de
monstrant tractariqz gaudent z gratulātes
et sibi applaudentes p̄gnoscut. Duculqz pli.
Dicit tamen idem li. eodem ca. xxij. Sunt in
india simie toto corpe candentes quas indi
oset capiunt z venant. De simia autē dicit
auicēn. li. ij. Comunicat simia in forma cuz

homine. et in pilositate cum lupo. Et sunt alie que simie prauorum motuum atque morum. et earum dentes quali canum et morsus maliciosus et maxime illarum que habent caudas. Alie autem sunt villose anterius propter faciem. et talium dentes sunt sicut dentes hominis. et alia habet sicut homo. et oculos subrufos et asperos et acutos et mammas in pectore et manus et pedes et digitos sicut homo. et potest ambulare super duos pedes. quia habet calcaneum et ei innuit sicut homo et hec habent pauca animalia propter hominem et maxime quadrupedia. ut dicit aristoteles. In vulua autem assimilatur mulieri. et virga masculorum est sicut canis et interiora eius sicut bovis. **H**uc usque autem. **H**ec eadem dicit aristoteles. lib. ii. ubi dicit **S**unt animalia communicantia in natura hominibus quadrupedia ut simia etc. unde recitat omnia supra dicta. **E**st itaque simia bestia monstruosa. hominis tamen nature representatiua. discipline susceptiua. vnde ad saltandum et variis modis ludendum informatur. **B**estia siquidem est indomita et maliciosa ex natura et vberibus et catenis pro violentia domatur. trunco operum sub blocco. ne clibere discurrere permittitur ut eius insolentia reprimatur. **C**ibus omnibus vescitur. et imundis delectatur. propter quod in hominum capitibus vermes querit quos inuentos in os picere non dedignatur. **S**imiarum carnes desiderat leo quoniam infirmatur. quia eius esu dicitur conalescere quando grauitur infirmatur. ut dicit **A**ristoteles. et **P**linius. quere supra de leone.

De sirena Ca. XCV

Sirena ne. ut siren
 nis. dicitur monstrum quod dulcedine sui cantus trahit nautas ad piculum. unde dicitur a siren quod est tractus. ut dicit buguittio. **G**lo. autem super **I**sa. xiiij. dicit. **S**irene sunt serpentes cristati et alati. **A**lij autem dicunt quod sunt pulces marini in specie muliebris. **P**apias autem dicit **S**irene sunt dracones magni volantes et cristati ut quidam putant. **A**li. autem lib. ix. ubi agit de portentis dicit. **S**irenes tres finguntur fuisse ex parte virginis et ex parte volucres unguilas et alas habentes. quarum vna voce. altera tibia tertia lyra canebat que illectos nauigantes

sub specie cantus ad naufragium pertrahunt **S**ecundum veritatem autem meretrices fuerunt que transeuntes ad egestatem ducebant. sicut sunt perducere ad naufragium nauigantes. **D**icit autem **A**li. lib. xij. in arabia sunt serpentes cum aliis que syrene vocantur que plus currunt quam equi et volare dicuntur quorum virus tantum est ut ante morsum quam dolor lenuat. **D**e syrena autem dicit philosophus. **S**irena est monstrum marinum ab umbilico et sursum habens formam virginis. inferius figuram piscis. **H**ec belua in tempestate gaudet. in sereno autem dolet. hec dulcedine cantus facit dormire nauigantes. quos cum viderit sopitos ad nauem accedit et quem poterit raptum secum ducit et proferens ipsum ad locum siccum primo ipsum secum coire cogit. quod si coire noluerit vel non poterit illum pimit et eius carnes deuorat et trahit glutit. **D**e talibus monstris legitur in historia alexandri magni.

De scorpione Ca. XCVI

Scorpio ut dicitur **Y**sa. li. xij. est vermis terrenus habens in cauda aculeum arcuatum. sic grece dicitur eo quod cauda figat et arcuato vulnere venena diffundat. **C**uius proprium est ut palmam manus non feriat neque ledat ut dicit idem. **E**t dicit scorpio a score quod est dulce. et poio is. id est fingere. quia in anteriori parte blandicias fingit. in posteriori pungit. **I**n scorpione autem verme pro similitudinem dicitur rubus aculeat ut flagellum virgenodose. **I**tem scorpio dicitur signus in celo. quod sole exire in illo signo primos frigus aculeos tunc senimus. **A**n orati. **A**d fortuna parum tunc cautus frigus ledit. **I**tem scorpio est sagitta venenata arcu vel tormentis excussa. que dum ad hominem venit dum infigit virus diffundit. vnde et nomen accepit. **D**e omnibus his dicit versificator. **S**corpionis est signum vermisque sagitta flagellum. **D**e scorpionibus autem dicit **P**linius. lib. xij. cap. xxvj. **S**corpiones pariunt vmiculos ouorum specie. et pimit impertuna peste. venenosi sicut serpentes pro triduum valde ledit scorpionis venenum et post lenta morte pimit nisi citius sibi occurrat. letali ictu percussit virgines quoniam eas feriunt. sicut et feias. sed non tam cito.

viros aut maxime ledunt. matutino tpe qñ
 exeunt de cauernis suis pñuqz fortuito ali
 quo ictu ieiunus infundit venenū semp cau
 da parata est pcutere nulloqz momēto ces
 sat a lesione. si eis dat occasio ledēdi et obliq
 ictu et inflexo feriunt. venenū candiduz eos
 infundere apollo dorus auctor est q. ix. descri
 psit scorpionuz nociuoz gñā p colores. Ge
 minos habent qdaz aculeos. z inter bos sūt
 mares seuiiores z maxime tpe coitus. z hi sūt
 ceteris graciliores et longiores. Omnū aut
 venenuz in meridie magis est nociuū qñ so
 lis ardoribus canduerit. similiter qñ sūt
 et habent qdam internodia in cauda q quā
 to plura tanto peiora eoz sunt venena. et ali
 quādo sunt illa internodia sēna aliqñ septe
 na. Tradit aut apollo dorus qdaz in africa
 habere pennas z illi sunt valde nociui z bos
 qdam venefici q questus gratia colligunt di
 uersarum terraz venena illos allatos scorpi
 ones referre in ytaliā sunt conati. sed infra
 regionem celi ytalici nullaten⁹ viuere pote
 runt. Vidēt tñ aliquādo in ytalia. sed sunt in
 nociui. In scytia pcutiunt porcos nigros q
 citius moriunt. si in aqua post ictum se imer
 ferint. homini a scorpionibus percusso cinis
 eoz potatus in vino est remediuz. submersi
 etiā in oleo succurrunt piculo qd pūgendo
 animalia induxerunt. Nullum animal ledit
 scorpio carens sanguine. z sunt qdā scorpio
 nes qui pariūt vñdenos fetus quos mater
 qñqz deuorat dicit. sed vnus qui magis est
 sollers scandit sup clunes matris vbi tutus
 residet. a cauda z a morsu. hic genitorem inē
 ficit z fraterne cedis vltor existit. z hoc puidē
 fecit natura. ne pestifera pgenies numium p
 paget. Ducit qz pli. li. xj. dicit autem aristo. li.
 bro. vij. q scorpiones qui comedunt veneno
 sa sunt peioris veneni z dracones qdam co
 medunt scorpiones. et illi sunt pessimi. cōtra
 puncturaz aut scorpionum multa sūt reme
 dia. vt supli. v. de morbis z venenis.

De sue Ca. XCVII

Sicut dicit ysa. a
 subigendo est dicta. eo q terrā ro
 stro subigit ppter cibum. terraz ei

fulcat z subuertit vt dentib⁹ pueniat ad radi
 ces. Pli. aut li. viij. ca. li. dicit. suillum pecus
 circa vernū eqnoctium cōcipit bis in anno
 parit. iij. mensibus in vtero trahit. xx. filios
 qñqz pducit. Sed educare nequit. et aliquā
 do omnes deuorat pter pmum. illuz magis
 diligit q primo de vtero exit. qā ei magis est
 naturalis z ei semp primo pmam māmilla z
 porrigit. vt dicit. pli. solinus. et aristo. li. vi. Est
 aut animal imundū z gulosum auide deuo
 rans qdlibet fendum z imundū. balneuz pu
 tat lutū et reuoluendo se in luto z quiescēdo
 impinguat. vt dicit aristo. li. vij. z impingua
 tur p̄cipue in quiete et septima pars sui cibi
 transit in pilos z in sangnem z in consimilia
 et cum parit crescit z macrescit. qz nutrimen
 tum transit in lac. vñ eius filij nutriunt. z qñ
 bz iuuenes magne est ferocitatis et pugnat
 p eis cōtra lupum. Alias eius pprietates q
 resup in lrā p. de porco z in lrā a. de apro.

De tauro Ca. XCVIII

Taurus est bos ma
 sculus nō castratus. vt di. Pli. et est
 grecū nomen sicut bos. Indicit au
 tem tauris. vt dicit idem li. xij. est color fulu⁹
 et veloz pnicitas pilis in p̄trarium versis. ca
 put circumflectit flexibilitate qua vult. Ter
 gi duricia omne teluz respuit immit ferita
 te. qui ab arboze ficus alligati omnē amittūt
 feritatem z subito māsuēscūt. vt di. Pli. li. xvij.
 quere supra de ficu in lrā f. Est animal super
 buz z ceruicosuz. cui⁹ maxima fortitudo ē in
 collo z in cornib⁹ ac ceruice. vñde pli. li. viij. c.
 xlv. Generositas tauri p̄z in aspectu z in cor
 nuta fronte z in aurib⁹ setosis ac in cornib⁹
 in p̄ncipū dimicationē p̄fferentibus cuius
 tota cōminatio in p̄ioribus pedib⁹ stat qui
 bus in altum spargit arenā et ex tali sparsio
 ne singulariter inē animalia inardescit. vt dicit
 idem aristo. li. ij. Taurus habet epar rotūdū
 simile epari hominis. z pascit solus añt tpus
 coitus z amoris z tūc vaccis se associat. vt di
 cit idem li. vij. et tunc contra alios fortissime
 pugnat. Item in eodem. Tauri impinguant
 ab herbis z granis ventositate generantib⁹
 ab extremitatib⁹ pisaz et fabarum et b̄mōi.

Et si quis incidit parum coriū & cum fistu
la sufflando parcutem a carne eleuauerit &
post ei dederit ad manducandū impingua
bit. et impinguat cum dulcib⁹ cibis sicut cū
ficibus & uuis passis. Itē li. vii. tauri faciūt
p̄trarium equis. q̄ nisi aqua fuerit frigida &
pura nō curant potare eā. Itē idē li. vii.
Propter urores pugnāt tauri. et q̄ vincit sa
lit sup̄ seiam. & cum debilitat p̄ multitudines
coitus venit victus p̄tra eum q̄ pugnat. & q̄
vincit salit sup̄ feminas quasi gaudēs de tri
umpho. et tauri utunt̄ coitu post annum. et
forte post octo menses sicut & vacca. quere ū
fra de vacca. Tauri autē q̄ diu nō sunt castra
ti feroces sunt et sup̄bi. sed ablatis testiculis
effeminati reddunt̄ et pigri. imbelles penit⁹
& māsuēti. crescunt t̄n̄ corpe & impinguescūt
et aratorū iugo mansuescūt. Quere infra d̄
vitulo castrato. Itē in li. xix. in fine d̄ q̄ tau
ri b̄nt̄ fortiores neruos & ligamēta. i. lacertos
q̄ boues. q̄ in castratis omnia corpis mem
bra emollescunt. Et in corde tauri inuenit̄ se
pe os sicut in corde cerui. Sunt autē quidā
tauri agrestes. ut dicit pli. li. vii. ca. xxi. Sūt
inquit tauri atrocissimi siluestres ceteris ma
iores & velociores. colore fului. & oculis ceru
leis pilo in p̄trarium verso. rictum ad aures
extendētes. cornua mobilia b̄nt̄ que alterna
tim in pugna mouent. tergum b̄nt̄ durū ad
modum silicis. ita q̄ vulnerari nō p̄t. banc
feram oēs uenant̄. nec aliter p̄t̄ capi q̄ in fo
uis. capti p̄ feritatem intereūt et p̄ indigna
tione moriunt̄.

De tragelapho Ca. XCIX

Tragelaphus est
dictus hircoceru⁹. a tragos q̄ est
hircus. et elephos q̄ est ceru⁹. Et
di. Itē li. xij. tragelaphi a grecis sunt noiati q̄
duz sunt eadē specie ut cerui villosos b̄nt̄ ar
mos ut hirci. & mentū demissis hirsutis bar
bis. De bis autē dicit auic. li. ij. q̄ dāz agrestia
aialia habēt cornua tortuosa. ut hircoceru⁹
qui tragelaphus d̄. et pedes ei⁹ habent sole
as. & corpus eius crescit ad q̄ntitatem cerui
et sunt fortes valde & facies ei⁹ declinat̄. & cor
nua eoz sunt sicut binnuli.

De talpa Ca. C

Talpa est quedā
bestiola ad similitudines muris. de q̄
dicit Itē li. xij. q̄ sit damnata cecitas
te p̄petua in tenebris. est enī absq̄ oculis. ro
strum h̄z ad modū porci cum q̄ terrā fodit.
et humū egerit. & radices sub̄ fra comedit et
corrodit. solē odit & fugit. nec diu p̄t̄ uiuere
sup̄ terrā. nigrā h̄z pellem villosā & mollem
crura breuissima & pedes latos & p̄diguos di
stinctos ad modum man⁹. Arist. autē de tal
pa dicit sic. Omne aial generant̄ aial sibi sile
habet oculos p̄ter talpam q̄ non habet oculo
s apparētes. sed si quis incidit coriū sub
tiliter inueniet̄ interi⁹ vestigia latentiu⁹ oculo
rum. Et putauerūt aliqui q̄ illud coriū
rumpit p̄ angustia q̄n̄ incipit mori. & tūc in
cipit ap̄ire oculos in moriendo. quos clau
sos habuit in uiuendo. Dicit ad hoc pli. li. x.
ca. xli. Liq̄ diu audiunt talpe obrute terra
denso atq̄ surdo nature elemēto. & si hominē
audierit loquentē fugit a remouis.

De taxo Ca. CI

Taxus est mel⁹ ani
mal sc̄z ad q̄ntitatem vulpis. cui⁹
pellis valde est hispida et villosa et
dicit melota. ut dicit glo. sup̄ illud ybūm. Et
cumierunt in melous &c. De h̄. xij. De bacbe
stia sc̄z de taxo siue de melo. dicit pli. li. viij. c.
xxxix. Est et melis q̄dam solertia. q̄n̄ enī eos
canes insequunt̄ anbelitum & flatus retinēt.
retinendo cutem extendunt. & sic morsus ca
num & ictus hominum arcent. futuram p̄ui
dent tempestatē. & t̄bo sibi faciunt cauernas
subterraneas diuersos exitus p̄uenientes. vñ
quādo flat ventus aq̄lonaris obturant cau
darum villositate introitum aq̄lonarem.
et aptum dimittunt tūc austrālē. et econuer
so. In eis dēz autē latibulis sibi p̄uident in pa
stu p̄tra hyemem. & si q̄n̄q̄ eis defecerit ab⁹
eis p̄ cibarijs erit somnus. ut dicit idē. Sunt
enim de generibus animalū que ī hyeme se
abscondūt. et p̄ magna pte de somno uiuūt
ut supra de mure. Est quedam species tax.
ut dicit p̄biolog⁹. que absolute cibos p̄tra

hyemem vna cum femina colligit et reponit et veniente algore hyemis timens masculus ne cibi collecti nimis cito deficiant. feminam ab elu repmit et ipsam ad saturitatem comedere non permittit que paces simulans. et quasi taxo masculo cedens cavernam latenter exit et per partem oppositam latibulum intrans ignorante masculo fauces apertim diu aggregatos cibos deuorat et consumit. **Hec bestia ut dicit idem.** vulpem odit et cum eadem dimicare consuevit. sed videns vulpes quod propter duriciam et villosam et pellem eum ledere non poterit se victam simulans fugam petit. et dum taxus perdam quirit vulpes eius latibulum subintrans. vna et alijs imundicijs taxo cubiculum inficere consuevit. cuius fetores abhorrens melius defecatum domicilium derelinquit et aliam mansiunculam necessariam sibi querit.

De tigride Ca. CII

Tigris est bestia ad fugam velocissima ad modum sagitte. sic enim pro se sagittas vocant. ut dicit **Isid. li. xij.** Est enim bestia varijs maculis distincta. virtute et velocitate mirabilis. ex cuius nomine fluvius tigris appellatur eo quod rapidissimus sit omnium fluviorum. **Tigris** enim magis hircania gignit. bucusque **Isid.** dicit autem hic tigris huiusmodi bestia. sed per fluvium hic tigris huiusmodi tigris. quere supra de fluminibus. **De tigride autem dicit plinius.** **Tigris** autem hircani vndique ferunt que sunt animalia tremende velocitatis et maxime noscitur cum capitur. eius enim fetus qui semper numerosus est ab insidiante venatore rapitur. et in equo velocissimo subito adducitur. at ubi fera spoliatis catulis vacui cubile reperit fertur proceps odore ferentis catulos inuestigans. venator autem audiens fremitum insequens abijcit vnum catulum quem illa tollit et ad suum latibulum morsu ducit. quo reposito in cubili perito cursu iterum redit. interim raptorum residuis nauem scandit. et illa irritata et frustrata feritate pro nullo ultra seuit. ut dicit **plinius. li. viij. c. xix.** **Asa** sculus autem de fetu penitus non curat. ut dicit **idem.** **Qui** autem omnes catulos deferre cupit. specula magna in itinere derelinquit. quam

insequens in via inuenit et in eis se intuens. de sua imagine filios esse credit. circa autem suam umbram illic detenta. et circa filiorum extractionem de vitro occupata dat raptorum spaciū fugiendi. et sic per umbram decipit ne raptorem per catulorum liberatione ulterius persequatur.

De tineis Ca. CIII

Tinea ut dicit Isid. est vestimentoz vermis dicta. eo quod teneat et eo usque vestibus insideat que corrodit. et ex vestium corruptione gignitur quam scilicet vestis aliquando diu in aere grosso comprimit nec vento profundit et in puro aere libere nullatenus explicatur. **In**sensibiliter autem panni superficiem consumit. et cum sit sensibile animal infra panni substantiam se occultat quod vix vix que videri oculis se permittit. amara et odorifera tinee fugiunt. ad vestes resperfas talibus de facili non accedunt. et ideo folia lauri cedri et cipressi et huiusmodi posita in cistulis vestes ibi repositas et libros corrumperunt a tineis non permittunt ut dicit **Constantinus.** Est etiam quedam scabies capitis que propter suam tenacitatem et adherentiam tinea est dicta. de qua quere **li. v. ubi** agit de capitis infirmitate.

De teredine Ca. CIII

Teredones uocant greci lignorum vermes eo quod terendo edant. ut dicit **Isid. li. xij.** Ex humore autem corrupto in arboribus derelicto sub corticibus arborum et in medullis generantur. maxime autem in arboribus generantur quam in improprio tempore arbores refecant vel plantantur. ut dicit **idem.** et hoc est in plenilunio potissimum quam humiditas que lunari virtute corpusculis tunc abundat non digerit et propter eius superfluitatem non regit a natura. et ideo necesse est ut talis superfluitas corrumperatur ac in vermes et in putredinem conuertatur. quere super de effectu lune **li. vj.** **Teredo** itaque ligni vermiculum in substantia est mollissimus. et tamen corrodit et comminuit durissima ligna et subtiliores pulueres facit que possunt lima facere. quere infra de vermiculo.

De testudine Ca. CV

Testudo est animal

lic dicitur eo quod tegmine teste sit opertum in camere modum. ut dicit *Phil.* li. xij. Et sunt quatuor genera. scilicet terrestres. marium. lutarie. scilicet in paludibus viuentes. et fluuiales. Et tradunt aliqui quod tamen incredibile est tardius ire nauigium testudinis pedem dextere deferens. ut dicit *Phil.* li. xij. De testudine autem quere super in *libro* de lumace.

De tortuca Ca. CVI

Tortuca inter testu-

dines computatur. eo quod in testes durissimas claudit in quibus se recolligit quando ab aliquo molestatur. Est autem eius duplex species scilicet fluuialis et terrestris. Fluuialis autem tortuca mortifera est et venenosa. Terrestris vero que habitat in domibus vel in siluis munda est et comestibilis. est tamen horribilis in aspectu et deformis. ponit autem oua ut gallina sed pallidiora et miora. Est autem animal quadrupes habens pedes puos sicut rana. et caput paruum sicut serpens. et testas duras diuersis maculis deformatas. Carnes vero eius que habitant in nemoribus sunt medicinales et virtutis resumptiue. vnde valent et bicis. pilicis et psimptis. De tortuca autem marina dicit aristoteles. li. viij. tortuca inquit marina comedit omnia et eius officium est fortius omni ore cuiuslibet animalis. quoniam si acceperit lapidem in suo ore eum frangit. et exiit ad ripam et pascit herbis. et cum reuertitur intra aquam ascendit et natat. ita quod deficcatur dorso super faciem a sole quoniam illi non leue est quod in aqua profundat. Item *libro* li. xij. animal habens squamam plumam aut corticem. non habet vesicam. propter paucitatem potest. quod superfluitas potest transire in plumas et alia propter tortucam quoniam pulmo tortuce maxime est carnosus sanguineus sicut pulmoni vacce. Et pulmo tortuce siluestris est maior quam debet esse. quoniam corpus eius continetur in testa spissa. et propter hoc non dissoluit nisi in carne tatum. et propter hoc fuit in tortuca vesica ut recipere superfluitates sic vas sed valde pua est. Vesica eius est in omnibus animalibus habentibus pulmonem sanguineum. et ibi

sola tortuca in animalia habens duos cornices habet pellicam et renes.

De vacca Ca. CVII

Vacca tauri est fe-

mina. dicta quasi boacca. ut dicit *Phil.* li. vij. Est autem animal lasciuum et luxuriosus. quod ut dicit aristoteles. li. vi. vacce post annum mouent ad coitum. et forte post octo menses et tempus impugnationis est per nouem menses et ferus erit in decimo. Et vacce coitus assimilatur maribus et efficiunt siluestres. ita quod non possunt eas domare pastores. et desiderium vaccarum manifestatur per tumorem in inguinum et suos mugitus pertrinos. quoniam vacce mugit contra coitum et salunt super tauros et sequuntur ipsos. et cum eis stant. Item in eodem dicit in fine. Dicunt homines quod tempus impugnationis earum est decem mensium. et si ante hoc tempus pariat. fetus non viuunt nec sue ungule complebunt. et in maiori parte pariet unum et forte duos. Fetus viuunt in maiori parte. xv. annis et mares sicut. sed quoniam castrantur efficiunt fortiores et viuunt. xx. annis. et post partum habet lac bonum. ante autem nihil habet. et si habuerit partum aut nihil valet et cum primo coagulat lac vacce. efficit sicut lapis. hoc autem ei accidit cum miscet aqua. Vacca vni anno raro se miscet tauro nisi post annum. Et quoniam vacce multoties impugnant et faciunt plures filios signum est secundum quod putatur boves quod in hyeme multe pluuie erunt. Item grege viuunt et si a grege recesserint. sepe pereunt quoniam a bestiis comedunt. Item omnium animalium sunt voces fortiores et grossiores in masculis exceptis vaccis que vocem habent masculi grossiorem. Item ut dicit idem. vacca cornua habet fortiora et grossiora et magis nodosa quam masculus. non tamen ita magna. sed si calefacta autem sunt fleui in omnem partem. et quoniam infirmatur in pedibus est eis medicina si in cornua oleo et pice et alijs medicaminibus inungantur. Item dicit idem quod vacce diligunt bibere aquam claram. et turbidam vir aut nunquam bibunt. et eis accidit podagra et ex hac infirmitate moriuntur. et signum est quoniam summittunt aures scilicet et non comedunt ut dicit idem. Vacca impinguata iugum abijcit. cui consueta minus pasta optime est subiecta. in fumo proprio iacet impinguata

et quāto plus a labore ei parca tanto torpet amplius et pigrescit. pūcta oestro. i. musca bo: uina candā erigit et miro modo insaniens p campos licenti⁹ circuit et discurrit.

De vacca agrestis Ca. CVIII

Vacca aliquando

est agrestis. de qua dicit auicē. et etiam aristoteli. Est inq̄ vacca in terra parib⁹ bñs crines in collo sicut equi. et est corpus ei⁹ ad quātitatem cerui. vñ a multis eq̄ ceruus vocat⁹. et talis vacca carēs cornib⁹ habitat in montanis. et est siluestris. et habet pulcros oculos et sunt acuti visus. et quōq; habent cornua vacce bñdī. sed sūt pua ad modum binnuli et sunt curuata verlus tergum sicut cornua capri. et in corde eius inuenit os sicut in corde cerui et camelī. et illud os quō in calefcit sanguis. titillando mouet cordis neruos et subam et est causa excitans aial ad motum leticie et exultationis. vñ ex tali titillatione quasi subito se exigit caput mouet. salit velociter et discurrit. Item dicit aristoteli. li. viij. Animalia inq̄ q̄ nō pnt habere iuuamēta a cornib⁹ habent iuuamēta alia a natura. sicut dedit velocitatem ceruis et agrestibus vaccis q̄ cornua bñt incuruata. et nō possunt pp̄ magnitudinē defendere totū corpus. et ppter h̄ dedit natura agresti vacce aliō iuuamentū scz eiectiones stercois q̄ exurit canes qui ex vicino sibi nimium appropinquant. alij etiam canes q̄ stercoza talius vaccarū inueniūt circa ipsorū odorem se occupant quōq; imbelles bestie fugiant piculus et euadūt. De hoc q̄re supra in lra B. de boue et de bubalo qui est bos agrestis.

De vitulo Ca. CIX

Vitulus a uirore

etans dicitur est. vt dicitur si. li. xij. Nam statim quō nascit a virtute ppria ad q̄renda matris vbera erigit et leuatur matris vberib⁹ statim reficit et lacra materna lingua lingit et ab omni imūdicia contracta ex vtero abstergit et purgat. nascitur ei sic et eq̄ in fronte pustula q̄da nigra quā magi fore amoris asserunt in centiuu. Hanc

pustulam mat̄ statim amputat et detruncat nec eum admittit ad vbera nisi p̄dictum vitus auferat et p̄scindat. Idem dicit aristoteli. De equa et eius pullo. sicut Auicē. quere sup̄ in litera E. De equa. Titulus mat̄e diligit. et eius mugitū sequit et cognoscit. Vbera que sūt git fronte excutit. et sic vberiorē lactis effusionem a mat̄e querit. lacte satiatus salit bilaris et discurrit saliendo. a mat̄is autē vestigijs nō discedit. Simile dicit aristoteli. li. viij. q̄ vituli castrant post vnum annū. et si non castrant illo tempore erunt parui. Et est castratō vitulorum s̄m hunc modū p̄sternunt vituli in terra et scandit coruū. et exp̄munt testiculi et erigunt eorum radices ad sup̄ius. et eorum nerui et ligat scissura quou s̄q; exeat sanguis extra. et si accidit apostema cremabunt testiculum abscisum. et ponunt cinerem sup̄ apostema et sic locus sanat. Est autem in mari quedam bestia bñs similitudinē vituli pp̄ quod vitulus marinus nuncupat̄ bec parit in terra more pecudū. more canum coit. nūq; parit plus q̄ duos. educat mām̄ fetum nō ante vndecimū diem ducit fetus ad mare. sed deinceps assuefacit eos ad natandū difficulter interficiunt nisi capite leso mugiant sicut vituli pp̄ q̄ vituli nūcupat̄. voce et vultu populum salutant cum maxima disciplina. Nullum animal grauiori somno p̄mitur. pennis quib⁹ in mari vtunt. hūm̄i vice pedum serpunt pelles birsutas et crinitas habent sicut vituli que detracte sensus equorū retinent. semperq; maris estu recedente inborescunt. Dexterere ei⁹ pennule vim somniferam dicunt inesse. somnosq; prouocat si supponatur capiti. Hucusq; plinius lib. viij. capi. xij.

De vitulo Ca. CX

Vitulus est uoca-

tus eo quod ore suo format fet⁹ quasi orsus. vt dicitur si. li. xij. Nam aiunt eos informes generare part⁹ et carnes quanda; nasci. quā mater lambendo membrā cōponit. Unde est illud. Sic format lingua fetum quem protulit v̄sa zc. Sed hoc immaturitas part⁹ facit. Veniq; tricesimo die

generat. vñ euenit vt precipitata fecunditas in
formel pcreet. **Ursorum** caput est inualidū
vis maxima in brachijs et in lumbis. vñ inē
dum erecti insistunt. vt dicit **Pl.** li. xij. in capi.
o bestijs. **Uel** dicitur vsus ab vrgendo. qz foris
vrger ac stringit quez apprehendit. **De visis**
dicit **pl.** li. viij. ca. xxxvij. vsoruz inquit coit⁹
est in inuio byemis nec vulgari quadrupe
dum more coeunt. sed ambob⁹ cubantibus
et complexis. recedunt deinde ab inuicem. et
intran specus sepatim. in quibus pariunt.
xxx. die. et nō plures qz quinqz. sunt fetus can
didi. et informis caro. parū maior qz sint mu
res sine oculis et sine pilo. vngue tñ pminent
hunc lambendo paulatim figurant. nec vi
dent homines quicqz rarius qz vsos coeū
tes vel parientes. adeo mares quadragenis
diebus latent. femine quaternis mensib⁹. la
tibula sua edificant cum ramis et frondibus
et sūt pen et trabilia ymbubus molliqz fronde
precta. primis his dieb⁹ bis septenis tā gra
ui somno opprimunt vt nec vulneribus va
leant excitari. tūc pinguescunt miro mō. **Et**
sunt eius adipēs apte cōtra pfluuium capil
lorum. post hos dies residēt ac pūoz pedū
suctu viuunt. fetus frigētes opprimendo ad
pectus fouent. et cubant sup eos sicut volu
cres. **Asinum** autē est dictū qd credit **Theo**
pbiasius. s. vsorum carnes tūc tps coctas
crescere si seuent. nec inuenit tunc aliqd cibi
in alueo vestigium nisi modicū de humore
Circa cor autē habet tunc sanguis puas gut
tas et nihil omnio in reliquo corpe inueniri
pōt. in vere pcedunt. et tunc masculi sunt pin
gues. **Cui⁹** rei causa est occulta. p̄cipue cum
tunc tps nec cibo nec somno sunt saginati
p̄ter qz diebus bis septenis. **Exeuntes** autē
specum q̄ndam herbam querūt quā come
dunt vt laxent ventrem quē habent tūc con
strictum. **Oculi** eoz tunc sunt bebetati. et iō
tūc maxime expētūt fauos apum vt os vul
neratum pūcturis apuz sangnando releuet
grauedinem et dolorem oculoz. **Caput** habz
debile qd est fortissimū in leone. et iō si vrgē
te vi qñqz de rupe se p̄cipitent. collapsi super
arenā defacili moriunt. **Cerebrz** vt dicunt ha
bent venenosum. et iō eoz capita qñ occidūt

in spectaculis cōburunt ne gustātes aliq de
cerebro in visinā rabiē puerant. **Udugnant**
p̄tra tauros et auerſi rapiunt ore ipsos. pedi
busqz omnib⁹ in cornib⁹ suspensi pondere
deiciunt et tūc mordendo eos dilaniāt et oc
cidunt. **Nec** alicui aialium inest tanta soler
tia ad maleficia sicut vsis. **Hucusqz** pluri⁹.
li. viij. c. xxxvij. **De visis** autē dicit **arist.** li. vi.
Ursus inqt comedit omnia indifferēt. **Co**
medit ei fructus qñ ascendit arbores et fran
git aluearia et comedit mel. et infestant apes
oculos ei⁹ et pungūt linguā. et qñqz fugiunt
ipm. et comedit caneros et formicas p̄p̄ me
dicinam. et comedit carnes p̄pter ei⁹ magnā
fortitudinem. **Et** pugnat cū ceruis et porcis
a greſtib⁹ et cū canib⁹ et cū tauris. et p̄sternit
eos. et vadit erect⁹ contra eos et tenet manib⁹
cornua et sepe vincit eum. **Est** autē aial impa
tiens et iracunduz volens se vindicare de sin
gulis que tangūt eum. et iō si aliquē pcutien
tem se inuaserit si alius eū tetigerit dimittit
p̄mum et statim inuadit scdm. et si terci⁹ sta
tum eum leserit dimittit p̄mum et secundum
et mox contra terciū insurgit. **Et** qñ capitur
peluis ardentis aspectu excecatur. catenis col
ligatur. ludere cōpellit et per verbera dome
sticatur. **Animal** euaz est instabile et multuz
inquetum. vnde tota die circuit circa stipites
ad quez vinculū alligatur. pedes suos fugit et
lambit. et in eorum succo delectatur miro mō
scit scandere sup arbores vsqz ad altissimas
ipsarum arborum summitates. **Solent** au
tem mellificare apes in arboribus cōcauis
quaz fauos dep̄bendens vsus p̄ odore ascē
dit vsqz ad locum mellis. et faciens vnguib⁹
in arboze apturaz extrahit mel et comedit. ex
p̄suetudine frequēter qñ esurit ad locum re
dit qd attendēs venator circa arboris pedes
sudes et palos acutissimos vndiqz circumſi
git. **Ante** apturam vō malleuz valde ponde
rosus cum reſte suspendit. **Veniens** ita qz
vsus eluriens et mel extrahere cupiēs p̄ mal
leum impedit qd videns quasi pede malleū
se p̄icit. sed rediens malleus ipsum ad au
res tangit. super quo indignatus form⁹ a se
malleuz reicit qui impetuosi⁹ rediēs acri
us ipsum ferit. et tādū contra truncum siue

malleum sic prendit quisque et frequenti ictu caput quod habet debile deficit. et cadens inferius super palos propria stulticia se occidit. Itaque modum venandi versus narrat theophrastus et istum eundem modum a venatoribus versus in germanicis partibus intellexit.

De vrsa Ca. CXI

Vrsa autem bestia est levissima. et maxime quando catuli sui rapiunt. nam illi cura est de salute filiorum ideo eos diligenter lambit. lactat et nutrit. et circa illos defendendos sepe potenter per viribus se opponit. impugnata a masculo se dividit. et versus quod ad filiorum informationem ulterius non accedit. ut dicit idem. In tempore luxurie se abscondit et videri amoris tempore erubescit. Masculi etiam eis tunc temporis parcunt et voluptatis gratia eas infra prius tempora non accedunt. ut dicit Aristoteles. Plinius. et Avicenna. Item Plinius. li. x. ca. lxxii. Vrsi inquit non lambunt potum ut bestie hentes serratos dentes. nec sorbent ut hentes annuos sicut oues et boves. sed aquas morsu vorant.

De vulpe Ca. CXII

Vulpes est dicta quasi volupes. est enim volubilis pedibus et nunquam rectis itineribus. sed tortuosis amfractibus incedit fraudulenter animal insidiosum decipiens. Itaque dum non habuerit escas mortuam se fingit. sicque aves descendentes quasi ad cadaver rapit et deuorat et transglutit. ut dicit Isidorus. li. xij. Vulpes semper claudicat. nam crura eius dextra breuiora sunt quam sinistra. Pellem habet multam villosam callidam et pilosam caudam magnam. quam dum canis rape putat dentes et os pilis replet et obturat. Contra taxum per mansionibus pugnat et ipsius foueam vrina et stercore polluit et defecat. et sic de ipso non violenta sed dolo et fraudulenter triumphat. Foueas et loca subteranea inhabitat et frequenter. animalia domestica plus quam siluestria rapit et deuorat. Et ut dicit Aristoteles. li. viij. ceruus est amicus vulpis. et propter hoc pugnat contra melum id est contra taxum et ipsum iuuat. Naturale est odium in vulpecula et melum siue taxum quem sepe superat vulpes. dolo potius quam virtute. Est

autem animal vorax et gulosus. et ideo generat filios cecos sicut leo et lupus. ut dicit Aristoteles. li. xvj. Nam ut dicit solus. In omnibus facientibus filiis incompletos causa est gulositas. quod si expectaret natura versus ad complementum surgendo inefficerent matrem. et ideo natura facit fetum nasci ante completionem ne nimis expectando plenam formationem auiditate nimia nutrimenti interimerent matres suas. ut dicit idem. Animal siquidem est fetidus corruptum et loca reddit sterilia et corrupta ubi morari penne consuevit. ventrem et guttur habet album et delicatum et caudam et tergum habet rufum. anbelitum habet fetidum. et morsum aliquantum venenosum ut dicit Plinius. Quando eam insequuntur canes caudam in crura recolligit. et quando videt se non posse euadere in cauda villosa vrinam recolligit quam super canes ipsas subsequentes punit et diffundit. cuius fetores abhorrens canum multitudine aliquantulum ei cedunt. Domestici et domesticum in necessitate se fingit sed nocturno oportunitate aliqua silvas petit. Et quisuis multum sit in se versuta et maliciosa. in multis tamen est utilis secundum exercituum medicum. ut dicit Plinius. li. xxvij. Adeps eius et medulle multum dicunt valere contra nervorum tractionem. Sanguis dicitur diureticus versus multum valere credit ad lapidum in vesica et renibus fractionem. Alias ponit Plinius ubi de virtute vulpium magorum opiniones de quibus non curo facere mentionem. Dicit tamen quod si quis linguam vulpis habuerit in anulo in armilla talis non patietur. ut dicit secundum magos caliginem oculorum.

De verme Ca. CXIII

Vermis est animal quod de carnibus sepe et herbis nascitur sepe autem dicitur procreatur. aliquando ex sola humorum corruptione. aliquando ex sexu commixtione. et aliquando ex oratione versus in toxicis et scorpionibus et lacertis. ut dicit Isidorus. li. xij. Dicit autem vermis quasi vitens vel quasi verris. quod in multis partibus se vertit. vel quasi verrit. id est ad partes oppositas se trahit. non enim sicut serpentes squamam nisi vermis reptat. sed in diuersas partes corpusculum suum trahit. ut dicit Isidorus. In vere tamen dicitur latere vermes exeunt. et ideo forsitan vermes a verno erunt

nomen sumunt. ut dicit idem. **S**unt autem
 ymium multe differētie sicut dicit idem. naz
 qdam sunt aquatica. et qdam terrestres. Et isto
 rum qdam sūt in herbis et olerib⁹ ut eruce et
 psimiles. qdam in arborib⁹ ut terebines. et q
 dam in vestib⁹ ut tunc. et qdam in carnibus
 ut madones q ex corrupta humiditate i car
 nib⁹ putridis generant. qdam in aialibus ut
 lumbici et ascarides in viscerib⁹. syrones in
 manib⁹. pediculi et lendes in capib⁹. q om
 nes ex humorib⁹ corruptis in aialium corpi
 bus interi⁹ vel exteri⁹ generant. **S**ūt et alij
 ymes tre longi et rotundi molles et lubaci fre
 quos in tra venant talpe et quibus pisces in
 aquis capiunt qñ bami talibus vermib⁹ in
 escant. Et dicit pstan. q tales ymes valēt cō
 tra spasmiū et piraactionē neruoz. Valent eti
 am pira morsum serpētis. et ictū scorpionis
 Et inē vermes qdam sūt qui oīno carent pe
 dibus ut colubri et serpētes. et qdam sunt q
 multos hñt pedes ut septipedes. Et qdam
 sunt valde pniciosi et nature hominis inimi
 ci ut serpentes et ceteri venenosi. Et sūt qdaz
 anulosi corpi q non habēt neruos nec ossa
 nec spinas nec cartilagineas nec sangnem. et
 omnes tales si in oleo tingunt moriuntur. in
 aceto vero reuiuiscunt. ut dicit Aristo. et pli.
 Et sunt qdam vermes q generant et generā
 tur et qdam qui generant et non generant ut
 salamandre. ut in talibus non est sexus. His
 et multis alijs modis vermes tam maiores
 qz minores variant.

De vermiculo Ca. CXIII

Vermiculus est uer
 mis modic⁹ a yme diminutue di
 cius quales solent in lignis et fructibus inue
 nir. sicut **D**aud. ij. reg. xxiij. tenerrimo ligni
 vermiculo compaī qui terebo ut terebucca
 dicit q cum sit natura moll lignū durissimū
 perforat. immo nihil est durius eo dum tan
 git. nihil mollius dum tangit. ut dicit glo. ibi
Vermis igit precipue terrestris nascitur ex
 humo et folijs ex fructib⁹ et lignis. finita hye
 me pcedit de visceribus terre tpe verno. salta
 cauet et fugit. et a romanibus et amaris p dita
 nō tangit vestes laneas non rodit sicut tineas

laneam vestem destruit et consumit et mas
 rime illas vestes laneas consumit vermīs
 quaz carnes tetigit dens lupin⁹. Nam lana
 omis deuorate a lupis tineas generat et pedi
 culos. ut dicit arist. li. viij. et pli. li. x. **A**lias et moll
 est ymiculus et rotundus. subulias et gracilia
 sunt eius extrema et media grossiora. occulte
 mordet arbozem et consumit. plus ore qz pe
 dibus se trahit. vilis est. flexibilis et exanguis
In omnibus vermibus est sensus tactus et
 gustus. ut dicit pli. li. xi. cap. lxxj. unde perceps
 pro sonitu vel strepitu latefcunt. inter sapor
 res discernunt. amara enim et salta refugiūt
 vermes. et dulcia appetunt ac sugunt. vñ den
 tibus alij pdant. et alij vnguib⁹. et rostris ad
 necessitatem rapiunt. alij acumine excuāt.
 alij sugunt. lambunt. sorbent. vomunt. man
 dunt. nec minor est varietas in pedum mini
 sterio ut rapiāt. distrahant. pmanant. pendeāt
 terram fodere nō cessant. ut dicit pli. ibidem.
 scz li. xi. ca. lxxj.

De vipera Ca. CXV

Vipera est genus
 serpētis venenosi. de qua dicit **J**li. li
 bro. xij. **V**ipera ē dicta eo q vi p
 riat. nam cū venter ei⁹ ad ptem intumuerit
 catuli nō expectātes maturā nature solutio
 nem corolis ei⁹ laterib⁹. cum matris interi
 tu vi erūpūt. **D**icit autē q masculus ore inser
 to in os vipere semen expuat. illa autē ex volu
 ptate libidinis in rabiem versa caput maris
 pscindit. itaqz fit q parentis vterqz pereat. ma
 sculus dum coit. femina dum parit. **E**x vipe
 ra fiunt pastilli. q troscisci tyriaci nominant.
 ex quib⁹ fit tyriaca. i. remedium contra vene
 num. **D**e viperis dicit pli. li. viij. c. xl. **V**ipera
 sola inter serpētes in terre cauernis se absco
 dit. **A**lij aut omnes in cauernis saxoz aut
 arborum se occultant. famem sustinent diu
 tissime. in forti hyeme intra terre viscera siue
 fissuras se recolligit et pūs euomito veneno
 vsqz ad veris tpa dormit. **C**um aut calore so
 lis pou terre apiunt. vipera expgefata egre
 dit de cauernis. **E**t qz visus ei⁹ ex longa mo
 ra piraixit in tenebris caliginē. feniculi radicē
 vel herbā querit et eius succo oculos linit be

betatos. et sic herbe gustu oculos acuit ut visum recuperet que amisit. Est autem tyrus spes vipere marie venenositatis. de quo dicit arist. li. vii. Tyrus est sicut tenet bea. i. cocodrillus latet in byeme. sed post expoliat corium quod est inter oculos suos ita quod ille qui non cognoscit hoc accidens putat quod ille cecus sit. deinde aufert corium capitis totaliter vno die. et sua expoliatio est sicut exitus embryonis. et sic renouat quod deponit senectutem. Item in eodem an sine. Inuenit tyrus quodam quem serpentes magni fugiunt quod quis sit puus. et sunt pili supra totum corpus suum. et quod mordet aliquid putrescunt omnia que sunt in circuitu mortuus statim. Et inuenit vnus puus tyrus in india et morsus eius est ita fortis quod non inuenitur contra ipsum medicina. De vipera dicit ambro. in herame. omnium serpentum nequissimum est genus vipere que cum cupiditate assumplerit coeundi murene requirit copulam. progreditur quod ad litus aque vbi credit murenulam latitare. sibilo autem euocat vipera murenulam et puocat ad amplexum. que vocata statim adest. vipera autem videns eam ad copulam paratam totum venenum suum euomit. et ad amplexum murenule tunc accedit. completo vero concubitu vipera venenum quod euomuerat haurit iterum et resumit. et sic cum veneno resumpto reuertit ad cavernas. Vipera in super dicit plin. li. xxi. c. j. lapidem quendam deglutit quod percipientes scilicet viperam caute apiunt et lapidem erimunt. et eo vtuntur pro veneno. Item ibidem. que draco vel aspis vulnerat caput vipere appositum vulneri sanat. Et conuerso que vipera pungit caro aspidis atrahendo venenum vipere sanare consuevit.

Incipit liber. XIX. De coloribus et saporibus.

Descriptis proprietatibus rerum spiritualium et corporalium tam simplicium quam compositarum. put ad manus nostras peruenire potuerunt.

Nunc postremo de quibusdam accidentibus corporalium rerum subas concomitantibus coopante di-

uina gratia est habet attendendum. **P**rimo de colore secundo de odore. tercio de sapore. ultimo de liquore. Color est dicitur ut dicitur Arist. li. xviij. eo quod color ignis claritate solis est perfectus. Vel color a colendo est dicitur eo quod colantur colores ad hoc ut summe subtilitatis sint et intime puritatis. Colores autem quomodo nascuntur aut fiunt. de his quere infra in fine de coloribus. Est autem color secundum arist. in li. meth. extremas perspicui in corpore terminato. Rei eius corporalis visibilis superficies et terminus colorum differentias quas recipit ex natura mixtionis elementorum et dominio in corpore composito dicit. quod mixto perspicuo et diaphano per actualitatem vniuersalem lucis radiantis super ipsam terminabilem et perspicui corporis superficiem visui representat. Et propter hoc dicit arist. in secundo li. de anima. quod color est motus visus secundum actum lucidi. nam lux est actus et perfectio lucidi seu perspicui. Natura eius coloris in corpore mixto ex alicuius elementi dominio essentialiter extrinsecus producit lux ad actum immutationis visus. Quauis ei color naturaliter et essentialiter sit in mixto non tamen habet potentiam manifestandi se nisi per lucem super ipsam superficiem actualiter radiantem. Tunc color ad sui manifestationem seipsum indiget luce. sed non econuerso. quod lux ad sui manifestationem non indiget colore. sicut color indiget luce actualiter extrinsecus ut lux mediante coloris qualitate visus organo imprimatur. Et ideo posuerunt aliqui quod ratio visibilis radicaliter et formaliter est in luce. quia ipsa sublata rei colorate qualitas visui non apparet. Habet autem color actualem essentialitatem in tenebris. ut dicit comen. in secundo de anima de immutatione visus et coloris. non enim creat lux colorem cum in sua actualitate ex dominio elementi sit in mixto sed lux extrinseca diffusa super colorem et super medium disponit ipsum medium dando ei formam per quam possit recipere spiritum coloris. et ideo per lucem fit dispositiue immutatio in medio per quod deferretur coloris differentia ad organum visus vbi fit iudicium de colore. et ideo in tenebris remanet color in sue essentialitate sic expressit dicit comen. super id prospectus. li. i. c. vi. quod lux non erigit ad visionem colorum nisi in altera duarum causarum. aut quod sine luce non extenduntur forme colorum in aere. aut quod si tunc extenduntur non operantur